

17

F. 195

2

LIBRARY
MUSEUM
1882

BIBLIOTECA
MUSEI
MUSEI

MUSEUM

BIBLIOTECA
ASTRA
VIRI

S. FRANCISCUS.

DICSŐSEGES
SZENT FERENCZ
ATYANK

Harmadik Rendén-lévő Atyafiaknak
REGULAJA,

*Mellyet régenten 3-dik Honorius, 9-dik Ger-
gely, és több következendő Szentséges Pápák meg-erősítvén
ki-adtak. Annak-utánna említett Sz. Ferencz Szerzete-béli
Recollektus Pap, údvösséges tanúságok adásával bővebben
ki-tévén Német nyelven Coloniában 1724 esztendőben világo-
ságra bocsátott. Mostan pedig magyarra fordítat-
ván, a' Magyarok lelki hasznokra*

TISZTELENDŐ PATER

BIBLIOTECA

TAMASI GYÖRGY

Theologus Doctornak, Szent

Miklós Püspök Patrociniuma-alatt

vitézkedő Al-Torjai Catholica Ecclesia

buzgó Megyés-Pásztorának, Nemes Kézdi,

és Orbai Székek Erdemes FŐ ESPE-

RESTENEK Istenes költséggel ki-

nyomtatott

V. Cont. Superiorok engedelméből

Cibiny

A' CSIKI Sárlos Bóldog Afzszony Klastro-
mában 1753 Eszt.

1753

1204

AJÁNLO LEVÉL.

Tisztelendő Esperest Ur!

Valamint régenten, mikor minden test meg-vesztegette-*vala* az ő útát a' földön, Noë kegyelmet találta az Ur előtt. Gen. 6. v. 12. & 8. v. 14. Kinek az Ur megparancsolta, hogy csenálna Bárkát simított fákból, hogy a' vizek özöne-mián minden test el-ne veszne, hanem-hogy azon Bárkában mind az emberekből, s' mind pedig más földön-lévő lelkes-állatokból némellyek mag-nak meg-maradnának. Meg-cselekedé Noë mind a' miket parancsolt-*vala* néki az Isten. v. 12. Ugy hasonló-képpen látván Isten, hogy ismét nevededik a' gonoszság, és a' világnak vége-felé meg-hült a' szeretet, keresé egy szive-szerént-*való* Férfiát magának t. i. Seraphicus Szent Ferenczet, mint valamely Nap-keletről fel-jövő második Angyalt, ki-nél *vala* az élő Istennek jele, Apoc. 7. v. 2. a' Kristus Jésus őt sebeinek bélyegi t. i. Kinek parancsola az Ur Isten, mondván: Menny-el Ferencz, újisd-meg az én háza-
mot,

A J A N L O L E V E L.

mot, mely romlásra hanyatlott. mely paran-
 csolatnak nagy szelidséggel engedni kíván-
 ván az alázatos Férfit, Bárkát kezdé építeni,
 hogy a világon ki-áradott vétéknek özöne-
 mián minden test el-ne vesszne, hanem az ő
 Bárkájában magát (ha akarná) meg-öltal-
 mazhatná. Ezen Bárkának fundamento-
 mául tévé a maga alázatos meg-vetését, és
 akarattyának Istennel-való tekéletes meg-
 egygyezését. Innen lőn, hogy magát tellyes-
 séggel szerzetes fiaiva legyetomben a' Kristus-
 nak, és az ő Anyaszentegyházát e' földön
 igazgató Hely-tartóinak engedelmeisége-
 alá kötelezé. A' Bárkának hoszszúságát, és
 szélyyességét az egész világnak nagy-voltá-
 hoz szabá; mert a' miként Kristus Urunk,
 úgy ő-is kívánta, hogy mindenek üdvözül-
 nének, és az igazságnak üsméretére jut-
 nának. 1. Tim. 2. v. 4. Magasságát pedig,
 a' Jákób lajtorjájának hasonlatosságára, az
 égig fel-emelé, mellyen ez óráig fel, s' alá-
 járó Angyalokat tudni-illik minden Nemze-
 tekből, nyelvekből, és Rendekből-álló Szen-
 teket, és Böldogokat szemlélhetni. Tudván
 pedig ezen Bárkának fundálója Szent Fe-
 rencz, hogy ama közönséges mondásnak va-
 lósága-szerént (Omne Trinum perfectum)
 a' Szent Háromságnak igen fogna tettezni,
 három részecskéket, vagy rekeszeket csiná-

A J A N L O L E V E L.

la a' Bárkába: egyiket az első Renden-lévő szerzetes Fiainak, kiket kissebb szegény Atyafiaknak nevezze; A' másikat a' második Renden-lévő Szűzeknek, kik most Sz. Klára Apáczáinak hívattatnak; Az harmadikot pedig közönségesen minden Nemzetekből-álló Férfiaknak, és Aszszonyoknak, kiket harmadik Renden-lévő penitentzia-tartóknak akart hívattatni. Es noha ezen penitentzia-tartó harmadik Rendet-is, maga alázatosságához-képest, kicsin Részecskének, vagy Házacskának kívánt nevezni a' Szent Atya; mindazon-által mind szélességére, mind hosszúságára, magasságára, és mélységére oly nagy ez, hogy az egész világon minden Nemzetségekből-álló felső, és alacson sorsbéli Férfi, és Aszszonyi renden-lévő embereket magába foglal; úgy hogy méltán felkiálthatni a' Profétával felölle: Mely nagy a' te Házad-népének fokasága, Bódogok a' kik a' te házadban laknak Uram, Örökkön Örökké dicfirnek téged! Psal. 83. v. 5.

Ezen Házacskának tetejétől-fogva alázatos fundamentomáig le-iratott mivóltát, avagy ezen Bárkának, mint lelki hajó-törés után a' bűnösök reménségére fenn-maradott második kegyelem tábláját magába foglaló általom Házának nagy érdemeit, és méltó dicfíretit, ki-által hirdethettyük szent ügye-

A J A N L O L E V E L.

kezetünknek nagyobb fogamatosságával, a mostani világban felettebb el-áradott gonoszságnak özön-vizei-között örök veszedelemben forgó bűnösöknek? ki-által alkalmatosabban mutathattyuk-ki a világ-előtt? Hanem a Te segéltő kegyes kezeid-által, nagy érdemidnek, és bölcseségednek méltóságára néz-ve mindenektől méltán Tisztelendő Ur Nemes Három-Szék Catholica Ecclesiáinak érdemes Fő Espereстыe, nekünk Nagy jó Urunk, Patronusunk! Ki a meg-mozdithatatlan erőfő kősziklán fundáltatott Egyházi-Rendben mint valami égő-lámpás világoskodik, és a Te világosságod nem a véka-alatt, hanem a gyertya-tartón fénlík mindeneknek, kik a Házban, a Te bölcs gond-viselésed-alatt vannak, mind Egyházi-Rendnek, s' mind pedig az egész Romai Catholica Hitben-lévő Háromszéki Kőtségnek. Világoskodik tudománnyal: mert a Te bölcseségednek magassága igazán meg-érdemlette, hogy az Isteni tudományban jelesebb Doctoroknak laurussával meg-koronáztassál. Világoskodik Okos-sággal: mert Te mind külső, és belső, lelki, és világi törvényeknek igazságát, oly okoson kormányozod az Egyházi Forumon, hogy, Te-benned mindenik törvénynek tudománya, és igazsága láttatik meg-egygyesülni; semmi panasz, vagy bal-ítélet a Te okos igaz-

A J A N L O L E V E L.

*gatófod-ellen nem hallatik, sőt inkább egy-
 gyesség, békeség, és szeretet szerzőjének
 méltán mondatol. Világoskodol igazsággal:
 mert az igazságot fel-forgató gonoszok-ellen
 igaz boszut álván, az ártatlanoknak, Ar-
 váknak, Özvegyeknek, és gyámoltalan sze-
 gényeknek igaz ügyét mint kegyes Atya öl-
 talmazod; nincsen Te-benned személy válo-
 gatas. Világoskodol Bölcs tanítással, és
 példás jó erkölcsfidel: a' testi szabadságnak
 tágas mezején tévelygő Eretnekeknek meg-
 térítésében, mint igaz Apostoli Férfi a' juhok
 szelidségét, a' galambak együgyűségét, és a'
 kígyók okosságát magaddal hordozván. Vi-
 lágoskodol tovább a' bűnösökön szánakodó
 buzgó lelki indulattal, midőn (hogy a' vé-
 ték-által meg-kötötzetett ördögi fogságban-
 lévő bűnösököt, a' penitentiának, és más
 szentségeknek buzgó ki-szolgálata-által az
 Isten Fiainak szabadságára visszszá-tebessed,
 és a' veszedelemből ki-ragadván Istennek
 meg-nyerhessed) nem kedvesz magadnak, ha-
 nem éjjeli, s' nappali nyughatatlan szorgalma-
 tofossággal, a' lelkek szolgálattában fárado-
 zol.*

*Világoskodgyék azért a' Te Világofságod
 az emberek-előtt, hogy láfsák a' Te jó cse-
 lekedetidet, és dicsóítsék a' Te Atyádot,
 ki mennyekben vagyon. Matth. 5. v. 16.*

A J A N L O L E V E L.

Hogy légyen Néked-is az Ur örök világosságodra, és a' Te Istened a' Te dicsőségedre. *Isaia 60. v. 19.*

Méltóztassál azért Tisztelendő Ur ezen mostan magyar nyelvre fordított Seraphicus Szent Ferencz Atyánk Penitentzia-tartó Harmadik Rendének alázatos kötelességgel Néked ajánlott alacson munkácskáját szokott kegyességed-szerént befogadni: hogy a' Te bölcs gond-viselésednek szárnyai-alatt ezen penitentziának bátorságos útain, az Istennek nagyobb dicsősége, és az el-vesztett örök életet ohajtó bűnösöknek reménsége megújúlván, virágozzék; és ebből mint udvösségnek magvából az Istennek csűrébe gyűjtendő igaz penitentziának gabonája nevedgyék az örök életre.

Utólyára tekéletes indulattal kívánnyuk az Ur Istentől, hogy Tégedet a' maga dicsőségére, a' Romai Catholica Anyaszentegyháznak elő-menetelére, sok lelkeknek vigasztalására, és nagy érdemidnek öregbítésére számos esztendőig jó egészségben megtartván, nagyobb, és nagyobb Méltóságokra fel-emelni méltóztassék!

Tisztelendő Esperest Urnak

Alázatos Szólgai, Szólgálói
az említett Harmadik Rend-
nek Tagjai.

CENSURA ORDINARIII Coloniensis.

Tertia Regula Sancti Francisci Seraphici, omnibus utriusque sexûs Christi fidelibus, in sæculo degentibus, ad salutem tradita; modò à Sacerdote quodam R.R. P.P. Recollectorum diligenter revisa, cum perutili dictæ Regulæ declaratione, parique instructione eorum, qui illam amplexi sunt, imprimi conceditur. Coloniae 1. Octobris. 1712. CORNELIUS BREWER Sacræ Theologiæ Doctor, Ordinarius Librorum Censor.

FACULTAS
R. A. P. MINISTRI
PROVINCIALIS

Provinciae Coloniensis pro re-
imprimendo in lingua Germanica.

PRæsentium serie consentio, ut
Libellus præsens lingvâ Galli-
câ, & Flandricâ, confor-
miter Decreto Sacri Concilii Triden-
tini Bruxellis impressus, in Germa-
nicam translatus reimprimatur, ad
docendum Christi Fideles spiritum,
& veræ Pœnitentiæ viam, quam
Regula Tertii Ordinis Seraphici Pa-
tris Sancti Francisci, evidenter com-
monstrat. Dabam Aquisgrani in
Conventu nostro Fratrum Minorum
Sancti Francisci Recollectorum 1712.
die 23. Februarii.

FR. HERMANNUS BORN,
Minister Provincialis.

PRO-

PROTESTATIO AUTHORIS.

Cùm S. D. N. Urbanus Papa VIII. Annò 1625. Decretum ediderit, & Annò 1634. confirmârit, quò inhibuit imprimi Libros, hominum, qui famâ sanctitatis, aut Martyrii celebres è vita migraverint, gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sinè recognitione, seu approbatione Ordinarii, & quæ hactenùs impressa sunt, nullo modo vult censerì approbata. Idem autem Sanctissimus Annò 1641. die 5. Junii ità explicaverit, ut nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & quæ cadunt super Personam: bene tamen ea, quæ cadunt super mores, & opinionem, cum protestatione, quòd nulla eis adsit Authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penès Authorem. Huic Decreto, ejúsque Declarationi, eâ quâ par est reverentiâ & observantiâ insistendo, profiteor me haud alio sensu accipere, aut ab aliis accipiendum esse, quidquid de Sanctitate, vel Beatitate quarumdam Personarum hinc inde in hoc Libello commemorò; iis exceptis, quos eadem S. Sedes Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum Cathalogo adscripsit.

ELŐL-JARÓ BESZÉD
a' KEGYES OLVASÓHOZ.

Dicsőséges Seraphicus Szent Ferencz Atyánk Harmadik Rende, avagy Szerzete mindenik Nemből, és Rendből-álló, Világi, Egyházi, és Szerzetes Keresztény Híveknek, Istennek kivált-képpen-való sügárlásából, és kegyelméből, olyan móddal rendeltetett, és szabattatott, hogy mindeneknek (akár Házasságban, akár Házasságon-kivül élő Személyek legyenek azok) hasznos üdvösséges utat mutasson, miképpen kellefsék e' világi ügyes bajos dolgok, és minden-napi veszedelmek-között-is, a' szent Evangéliom-szerént élniek, és lelkek üdvösségét bizonyos reménységgel keresniék. Ugyanis (mint-hogy nem lehetünk minnyájan szerzetesek) szükséges vala, hogy a' világi veszedelmek-között habozó Híveknek-is életek kormányozására, állapottyokhoz szabott

ELÖL-JÁRO BESZÉD a' K. OLVAS.

bott üdvösséges út, avagy életnek rendi mütattatnék, mely-szerént hajzanosabb, bátorságosabb, és bizonyosabb munkálkodhatnák üdvösségeket. Innen Szent Ferencz Atyánk tellyes lelki buzgósággal kívánván a' lelkek javát, és egész ügyekezettel arra terjeszkedvén, hogy minden embereket az örök boldogságnak el-nyerésére segélthetne: Minek-utánna a' Kristus JESUS Evangeliumának meg-mozdúlhatatlan fundamentomán két szent Szerzetet épített, s' állított-vólma-fel, egygyiket a' Férfui, másikat az Aszszonyi renden-lévő, Klastromokban élő személlyek számára; annak-utánna a' Klastromokon-kivül élő keresztény Hívek számára-is szerzetet fundála (mellyet Harmadik Rendnek nevezze) olyan szándékkal, és buzgó ügyekezettel, hogy mind azok, kik abba akarnának állani, annak Régulái-által bátorságosabb úton igazgattatnának, s' el-jutnának az egekbe. Valamint

ELŐL-JARO BESZED

pediglen ezen szent Szerzetbe, mint valami Noé második Bârkájába, leg-ottan mikor Szent Ferencz-által fel-állittatott, számtalan sok penitentzia-tartó Keresztények sietve mentek, és bé-állottak, hogy abban e világi veszedelmek ózónitól meg-tartatnának; úgy mostanában is azon szent Szerzet napról-napra nevedik mind két Nemből-való Nemes, és Nemtelen áitatos személlyek-által, sok ezer lelkek hasznával, s' üdvösségével a világnak minden részein. kik üdvösséges indulattól viseltetvén, azért adták s' adgyák magokat ezen szent Rend Régulái-alá, hogy igaz penitentzia-tartás-által Kristus Jésus keresztét viselvén tellyes életekben, üdvözítő Urokat közelebről, és tekéltesebben követhetnék. Mint-hogy pedig azon áitatos Hívek-közül sokan, és sokszor kívánták ezen Harmadik Rend Régulájának bővebb meg-magyarázását, arra a végre, hogy világosabban meg-értvén annak minden czikkelit, tekélteseb-

a' KEGYES OLVASOHOZ.

sebben, s' nagyobb lelki épületekkel mindeneket meg-tartbatnának. Annak-okáért, az ók helyes és üdvösséges kérésekre, kívánságokra, bővebb lelki vígasztalásokra, s' épületekre ezen könyvecske ki-nyomtattatott. Melynek Első Részében tétetnek némely jedzések ezen szent Szer-zetnek eredetéről és helyben-hagyásáról. Második Részében le-írattatnak kü-lömb-féle lelki engedelmi, privilegiomi, és bűcsúi. Harmadik Részében vannak ezen penitentzia-tartó szerzetnek Régu-lái, s' ezeknek üdvösséges tanúságokkal-
való magyarázati; ugyan itten mód és rend-tartás szabatik: Miképpen vétesse-
nek-bé ezen szerzetbe mind a' két Nemből-
álló személlyek; és bé-vétetések-után mi
módon kellesték életeket Istenesebben kor-
mányozniok. Negyedik Részében foglal-
tatik az Harmadik Rendnek elő-menetele,
ki-terjedése: és sok nagy Szenteknek (kik
ezen sz. szerzetben Istennek híven szolgál-
tanak) példás életek, aítatos cselekedetek,

ELŐL-JARO BESZED a' K. OLVAS.

Szorofs és üdvösséges penitentzia-tartások tükör-gyanánt előnkbe tétetnek; melyekkel mind ezen szerzetnek tagjai, mind más Keresztény hívek jóra ösztönöztenek. Ötödik, és utolsó Részében vagon emlékezet a' Congregatiokban téendő imádságoknak módgyáról: A' bé-öltötetésnek, és Professio-tételnek rendtartásáról: A' Generalis Absolutio-nak formájáról, miképpen, s' mikor adassék: és más ide tartozandó Czeremóniákról. Ezzel vége lesz en' könyvecskének. Mellyel ély kegyes Olvasó lelked basznára.

Mindenek pediglen a' mík itten íratatnak, a' Romai Anyaszentegyház értelme, és ítélete-alá vettetnek.

E L S Ó R É S Z.

Az Harmadik Rendnek eredetéről, és helyben-hagyásáról.

E L S Ó K É R D É S.

Kitől, és mikor fundáltatott az Harmadik Rend?

Felelet:

Zen Harmadik Szent Rendnek Szerzője, és Fundálója vólt Seraphicus Szent Ferencz Atyánk, ki-is

Olasz - Országban, Assisium Városában Nemes, és gazdag Atyáktól születék 1182. eszt. és a' mint Baronius írja, *Annal. Tom. 12. ad an. 1182. n. 6.* abban az időben, midőn az Istennek gond-viselése ezen Apostoli Férfiat, az ő romlásra hanyatlott Anyaizentegyházának meg-újítására választotta-vala.

Az ő Szüléitől ugyan kereskedő kalmárságra rendeltetett-vala eleintén, de az Ur Istentől fokkal nagyobb hivatalra választátek.

Még ifjuságától-fogva lelkébe öntetett Iste-

nes indulattya-szerént útálja-va a' világnak
 múlandó hivságát, gerjedez-va szivében a'
 meg-feszített Üdvözítőnek tekéletes köve-
 tésére, a' szabad-akarattal-szerént-való sze-
 génységben, és testifanyargatásban, miglen
 1206. esztendőben, életének pedig 24-dik
 eszt. magát egészen Istennek szogalattya-
 kötelezé.

Bé-menvén egykor Affisumban Sz. Dem-
 jén Templomába, és a' meg-feszített Kri-
 stusnak képe előtt le-borúlván, háromszori
 buzgó könyörgéssel kéré az Urat, méltóztas-
 sék őtet meg-világosítani, és valóságosan
 meg-mutatni, mi légyen Istennek bizonyos
 akarattya ő iránta? Három csudálatos szó-
 zatot ada itten a' meg-feszített Kristus ő-
 néki, mondván: Ferencz, Ferencz, Ferencz,
Wading. T. 1. in Appar. §. 5. n. 17. S. Joan.
Capistr. in defensi. 3. Ord. t. 3. meny-el újítsd-
 meg az én házamat, mely (a' mint látod) el-
 romlik. Ezen szókat, csak éppen az említett
 Sz. Demjén Templomának meg-újítása-felől
 érti-va ugyan, akkor Ferencz, mint-hogy
 ugyan romlott-is va azon Templom.

De az után kevés idővel elegendő-képpen
 meg-mutatá Isté azon szavainak igaz értelmét.

Gyűladozván Ferencz a' meg-feszített
 Üdvözítőnek szeretetében, semmit el-nem
 múlatott, mi módon azon romlott Templo-
 mot

mot a' keresztény Hivektől nyújtott alamisnával, és Attyától maradott kevés javaival, mentül hamarébb meg-újittaná.

Minek-utánna pedig az Evangeliomi tanács-szerént, Attyát, Annyát, házát, és mindenét a' mie vala, el-hagyta-vólna, *Wading. 1. c. §. 6. n. 16. fol. 34.* el-vonván magát az emberek társaságától, két éztendeig szokatlan küldus ruhában, szegény életet élt, közel Affisiumhoz. Holott-is hasonlóképpen Sz. Péter Templomát meg-újítá, ugyan a' rajta könyörülő Keresztények segéltségével, kik néki (csudálatos fanyaru életét látván) bővön adakoznak-vala.

Végtére minek-utánna Sz. Benedek Szerzetéből-való Apáturtól a' Bóldogságos Szűz Mária Templomocskája (mely most Portiunculanak hivattatik) néki adatott vólna ahoz tartozandó házacskával együtt, azon romlásra hanyatlott régi Templomocskát-is meg-újítá, és így Istenes együgyű vélekedése-szerént, el hitette-vala magával, hogy már az Isten házának meg-újítása iránt adott parancsolatnak eleget tett-vólna.

De azontól csak hamar meg-mutatá Isten, minémű házak építő-mesterének kívánná tenni Ferenczet; *Chron. Ord. 1. 1. c. 15. Bernard. de Bustis p. 2. serm. 27. in Direct. 3. Ord. fol. 108. n. 3. Pisan. fol. 59.* Az Három Sz. Rendek

dek Fundatorának tudni - illik, mely három Rendek a' romlásra hanyatlott Anyaszentegyháznak épületét támogatnák, és erősíték, fok ezer lelkeket az Őrök veszedelemtől meg-szabadítván.

Meg-előztetvén azért, és Istennek kegyelmétől fel-indítatván Ferencz, 1208 esztendőben kezdé az Ő Sz. Szerzetének házait építeni, és első fundamentum követ tőn, a' Férfiak számára fundált első Rendnek a' Portiuncula Templomában; meljet III-dik Innocentius Pápa élő nyelvél helyben hagyott; az után a' Lateranumi Sz. Gyülekezet 1215. esztendőben, és III-dik Honorius Pápa 1223. eszt. maga levele által (mely így kezdődik: *Szokott engedni*) meg-erősített.

1212. Eszt. midőn Szűz Sz. Klára, ugyan Sz. Ferencz Atyánk példájára, az Evangelio-mi tekéltetéségnek követésére Istentől hivattnék; Istennek lelkével teljes lévén Sz. Ferencz Atyánk, rendelé a' Második Rendet Sz. Klárának, és az ötet követő Szűzeknek, Ugolinus Kárdinál segéltségével (ki az után IX-dik Gergely Pápa volt) azon Rendnek Szerzője, és Fundálója lón.

Nevekedvén az után naponként ő-benne az Isteni szeretetnek buzgósága, az egész világot ügykezik-vala Ferencz Istenhez téríteni; történék, hogy 1221 eszt. Pünköszt há-

vának 30-dik napján, az Atyafiak közönséges Gyülekezetének, vagy Kapitulumának idején, Assisiumban, Canaria Város mellett (mely Assisiumtól 4. mért-földnire vagyon) Ottan egybe gyűlt, Férfi, és Asszszoyi rendből álló nagy sokaság előtt, oly nagy lelki buzgósággal, és hatható foganatos erővel prédikállana, hogy az őtet hallgató hivek szivekben fel-indulván, magok tulajdon házokot, majorságokat, házi-cselédeket, Attyokfiat, s' a' t. A' házas Férfiak Feleségeket, az Asszszonyok Férfjeket, az Atyák Fiokot, a' Fiak Attyokot s' a' t. el-hagyni, és teljességgel Ferenczet követni el-tekéllették magokban.

Látván a' köösségnek ily nagy buzgóságát, az Istenes Férfi Ferencz, nem akarván pedig a' Férfjeket házas.társoktól, az Asszszonyokat hűtős Férfjektől el-választani, sem az Atyákat Fiok-nélkül, vagy a' Fiakot Attyok-nélkül árván hagyni s' a' t. e' felett tudgya-vala azt-is, hogy nem mindenek álhatatoson maradandók az el-kezdettt jó indulatban, annál inkább a' már tőle fundáltatott első, és második Rend Réglájának meg-tartásában; Azokáért Istennek lelkétől sűgaroltatván, más Istenes életnek módgyát, és rendét gondoláki, meljel mind házasságban, s' mind özvegy, és nőtelenységben lévő világiaknak bi-

zonyos módot, és alkalmatofságot mutatna, s' nyújtana a' keresztényi tekélletes életre. *S. Bonav. in vita S. Fran, c. 2. Wading. ad An. 1221. n. 1. § seqq.*

Fundálá azért a' Penitentziának, vagy Penitentzia-tartóknak Rendét, bizonyos Regula alatt, melyről alább emlékezünk.

Ezek azért a' Kristus Anyaszentegyházának meg-újittása-felől mondatott három szózatok-által, eléve meg-jövendőltetett három Rendek; melyekről Sz. Antoninus Florenciai Ersek *p. 3. hist. Tract. 24. c. 1. §. 2.* e'képpen ír: *Ferencz Isteni szeretettől viseltetvén, hogy a' Kristusnak sok lelkeket nyerhetne, Bárkát építé, mint második Noë Pátriárka, melyben három rend házat csenála, Három Szerzetesi Rendeket tudni-illik: Az elsőt a' Férfiaknak, másikat a' Leányoknak, avagy Nénéknek, harmadikot a' Penitentzia-tartóknak, hogy így minden ezen bárkában lakókat, a' véteknek viz-özönétől, és veszedelmétől meg-óltalmazna.*

Ezek azok a' három Rendek, melyeket ama titkos látásban meg-jelentett-vala Kristus Ferencznek, midőn holmi ajándékot kívánván Kristus ő-tőle, háromszor parancsolá néki, hogy kezét kebelébe nyújtván, a' mit ottan találna, adná néki; Ferencz pedig mind annyiszor kebelébe nyújtván kezét, három

arany-

arany-pénzeket találta, melyek kétség-nélkül az ő három Rendeit jelentették. *Pisan. conf. 31. f. 304.*

Mely csudálatos látást az után csak hamar követé más csudálatosabb, és az elébbi világban soha nem hallatott, és senkinek nem-is engedtetett, Sz. Ferencz testére által-adatott Krístus Urunk sz. febeinek bélyegzése, melyek a' mint *Bernardinus de Bust.* bizonyította, mint valami igaz, és valóságos pecsétek, ezen három Rendeket meg-erősítették.

Innen nem titkos oknélkül cselekszi a' Római Anyaszentegyház, hogy az új Pápa koronázálakor, három kiváltképpen-való bizonyos imádságokat mond; edgyet a' Sz. Lélekről, ki az Anyaszentegyházat világosította; másikat az Isten Annyáról, ki az Anyaszentegyházat óltalmazza; harmadikat Sz. Ferenczről, ki az Anyaszentegyházak romlását újította, és építi. *Lant. 1. c. f. 175. Pauk. Vin. Seraph. c. 9. n. 31.*

M Á S O D I K K É R D É S.

Ki szerzette, vagy ki írta az harmadik Rendnek Röguláját? hol, és kitől engedtetett, vagy helyben hagyatott legyen ezen Rend?

Felelet:

MInden kétségnélkül, nem más, hanem Seraphicus Sz. Ferencz szerzette, és

irta ezen harmadik Rendnek Réguláját (meljet ide alább ezen Könyvecskének harmadik Részében ki-adunk) Fel-is található ezt Sz. Ferencz Atyánk munkácskáiban, *Tom. 2. in fine.*

Eszünkbe kell mindazáltal vennünk, hogy az harmadik Rendnek két Régulája vagyon. Az első, melyről itten szóllunk az, meljet maga Sz. Ferencz Atyánk irt, és nem csak IV-dik Miklós Pápa az ő Bullája, vagy levele-által (melynek kezdete: *Supramontem, a' hegy felett*) 1289. eszt. Kis Aszszony havának 17-dik napján meg-erősített, hanem ő-előtte, és utánna más több Pápák-is helyben hagytanak, és meg-erősítettnek. Mely Rend-is csak a' világban élő Atyafiakat, és Nénéket illeti.

A' második Régula, mely X-dik Leo Pápanak ezen szókon kezdő Bullájában (*inter cetera; az-az: a' többi között*) foglaltatik, az harmadik Rend-szerént Klastromokban élő Atyafiakat, és Nénéket illeti. *Const. Benedict. xiii. n. 5.*

Ezen második Régula, nem valami új Régula, s' nem-is különbözik attól az elsőtől, meljet Sz. Ferencz irt, hanem csak holmi dolgok változtatnak benne, az első Régulának valósága éppen meg-maradván benne; a' mint maga az említett szentséges Pápa levelének elől-járó szavaiban ki-téli. Ezen

Ezen harmadik Rend, maga Régulájával edgyütt, meljet Sz. Ferencz 1221 eszt. kezdett, eleinten III-dik Honorius Páának élő szavaival, az után Apostoli rövid végzés-által, 1224 eszt. Karácson havának első napján, jelesen approbáltatott, avagy helyben hagyatott, és az után IX-dik Gergely. IV-dik Alexander. IV-dik Orbán. V-dik Kelemen. X-dik Gergely. hét Romai Páák-által (kik minnyájan IV-dik Miklós Páa előtt vólnak) meg-erősfittetett. Miklós után következő Pááktól pedig, külömb-féle kegyelmekkel, és privilegiumokkal tiszteltetett úgy, hogy, Gubernat nevű P. Domonkos *l. c. 2. n. 28. f. 788.* harmincz-öt Páákot számlál, kik ezen Rendet külömb-féle sok kegyelmekkel, és privilegiumokkal tisztelték.

Mind ezek a' Pápai meg-erősfítések, engedelmekek, kegyelmek, és privilegiumok, nem csak XI-dik, XII-dik, és XIII-dik Innocentius Pááktól, hanem kiváltképpen, és leginkább XIII-dik Benedek Páától, legközelebb-való végezésben; mely kezdődik (*Paterna Sedis.* az-az: *Atyai Széknek*) 1725 eszt. Karácson havának X-dik napján, újjabban minden leg-jobb móddal, és formával, meg-erősfittettek.

H A R M A D I K K É R D É S.

Az Harmadik Rend, igaz valóságos Rend-e, vagy inkább valami Confraterségnek keljen neveztetni, és az ő Tagjai miért hivattatnak Tertiariusoknak?

Felelet.

HOgy az Harmadik Rend nem csak valami Confraterség, hanem igaz Rend legyen, nem csak a' régi, és újjabb Szerzet dolgairól író Authorok elegendőképpen meg-mutaták azt, hanem XIII-dik Benedek Pápa végezése-is ezen következő szókkal tekéltetesen bizonyítja, mondván:

Hogy azért az említett Sz. Szerzetet minden történhető rágalmazásoktól, és gyalázásoktól, s' a' t. meg-óltalmazzuk s' a' t. végezzük, állittjuk, és meg-mutatjuk, hogy az említett Szerzet, szent, és üdvösséges, s' a' t. a' mint-hogy igaz, valóságos, és minden Confraternitasoktól különböző. VIII-dik Kelemen Pápa Bullájának értelme, és rende-szerént mindenkor különböző, és most-is egész-szen különbözik, és ezen Sz. Széktől helyben hagyatott, és meg-áldatott Régula-alatt, Próba-esztendőnek, Professionak, és köntösnek bizonyos módgya, és formája alatt, nem különbömben, mint más Régulázott Rendekben, vagy Szerzetekben szokott lenni, rendeltett, iratott, és fundáltatott. s' a' t. Mely

Mely szókban az Harmadik Rendnek le-irása, és valósága, tekéltetesen benne foglaltatik, Hogy t. i. az Apostoli Sz. Széktől helyben hagyatott, egy bizonyos Régula-alattvaló Rend legyen; mind próba-éztendejében, professiójában, és köntösében, bizonyos forma, és mód legyen. és nyilván kitétzi miképpen ezen íz. Rend, minden más Rendbéli állapotoktól különböztesék.

Mert, elsőben-is mondatik *Rendnek*, elhalgatván azt, ha világi Rend legyen-e? vagy Régula-alatt élő Szerzeteseknek Rendi? Mint-hogy a' Régula-szerént élő Szerzeteseknek Rendi, volta-képpen három dolognak professiójában, tudni-illik: a' szegénységnek, engedelmeségnek, és tisztaságnak bizonyos ceremoniával tett fogadásában áll.

Reiffenst. l. 3. decr. tit. 31. §. 1. n. 3. f. 801.

Másodszor mondatik: *az Apostoli Sz. Széktől helyben hagyatott Régula alatt*: mely szók-által elegendőképpen különbözik minden világi Rendektől. *Eman. Rod. Tom. 2. q. 66. a. 5. f. 186.*

Harmadszor, ezen szók-által: *Próba-éztendő, Professio, és köntös módgyában* s' a' t. minden más Confraternitasoktól különböztetik, meljek néha a' Püspököktől, némely bizonyos jószágos-cselekedeteknek, vagy aítaságoknak gyakorlására-nézve meg-enged-

tetnek, és helyben hagyatnak, femmire ōket vétek-alatt nem kötelezvé, fem állapottyokat nem változtatván, *Leza. T. 1. p. 2. c. 15. n. 2. 3. 12.* A' Tertiariusok pedig köteleztetnek, a' penitentziának véghez-vitelére, és Régulájok-ellen cselekedett dolgok-ért- való elégtételre; a' mint professiojok formájából ide-alább meg-láthatni.

Negyedszer: Az eddig meg-mondott dolgokkal nem ellenkezik az: hogy a' maga tulajdon Régulájában meg-erősített Harmadik Rend, néha vagy Társaságnak, vagy Confraternitasnak neveztetik, mert ilyen nevezetekkel néha Szent Ferencz Atyánk-is élt, szolván az első Rendről, az ō Régulájának 8-dik, és 12-dik részéb. mindazáltal senkitől nem tartatik Társaságnak; ellenben az Harmadik Rend, minden Pápák Bullaiban, igaz Rendnek neveztetik.

Ötödször: Az-is nincsen a' dolog-ellen, hogy a' világi Tertiariusok, nem tesznek szokott ceremoniával- való fogadásokat az ō professiojokban, mivel innét femmi egyéb nem következik, hanem csak az, hogy ezek nem valóságos Szerzetesek, mindazonáltal az ō Rendek valóságos igaz Rend, noha nem Régulázott Szerzetesi Rend, hanem éppen a' világi állapot, és Szerzetes Rend-között harmadik Rend. *Bard. T. 3. Resp. 75. n. 10. 13. 14. 51.*

Eleinten ez a' Rend, Penitentzia-tartók Rendének neveztetik-vala, mert a' mint Sz. Bonaventura mondgya, valamint-hogy a' penitentziának úttya, minden keresztyeneknek közönséges, úgy a' penitentzia-tartók-nak *Rendi szükség hogy mindeneknek közönséges legyen.* Most pedig tulajdon-képpen neveztetik Harmadik Rendnek, harmadik Régulának, és így a' harmadik Renden-lévők mint-egy harmadikok a' Sz. Ferencz Fiai között.

Észünkbe kell itten vennünk először: Hogy a' Kláströmokban lakó házi-cselédek, gond-vifelők s' a' t. kik a' Szerzetes Atyafiak szolgálattjában naponként foglalatoskodnak (noha sok lelki dolgokban érdemefen részesülnek) mindazonáltal, tulajdon-képpen nem Tertiariusok, hanem inkább mondathatnak az iljenek az első Rend Candidatussinak.

Másodszor, azt-is észre kell venni; hogy azok a' Szarándokok, kik a' magok köntösit, nem ettől, vagy más bizonyos Sz. Szerzettől vették, sem pedig valameljik Szerzetnek Harmadik Réguláját nem tartják, hanem csak magok tettéfe-szerént szarándok, vagy remete köntösbe öltöznek, s' magokat álnokul szarándokoknak, vagy remetéknek színlik, semmi-képpen Tertiariusoknak nem mondathat-

hatnak, sem a' Tertiariusoknak engedtetett Búcsukban, Kegyelmeiben, vagy Privilegiumokban nem részesülhetnek, sőt nagy büntetésekre, és átkokra kötelesek. *Decr. S. Congreg. 21. Martii 1686. in Direct. 3. Ord.*

Azok a' Szarándokok pedig, vagy Remeték, kik az ő köntösököt a' mű Szerzetünktől vették, és az Harmadik Régulát tartják, az Harmadik Rendnek igaz Tagjai, és következőképpen, minden Búcsukban, Kegyelmeiben, és Privilegiumokban, egygyütt részesülhetnek.

N E G Y E D I K K É R D É S.

Az Harmadik Rend csak a' Világiaknak rendeltetett-e? és miképpen ez ismét több Részekre osztásék?

Felelet.

ELsőbbben ugyan Sz. Ferencz Atyánk, csak a' Világi Nőtelen, Szabad, és Házasszémeljeknek fundalta-va ezen Harmadik Rendet. De minék-utánna némeljek ezen Harmadik Renden lévő Atyafiak-közül, nagyobb tekéleteségre vágyódván, látták-vólna, hogy az igaz, és valóságos Szerzeteségre, csak az három szokott ceremoniákkal tendő fogadások-nélkül szükölködnek, az Apostoli Sz. Szék engedelméből, egynéhány Klastromot építének, és azokban az Har-

ma-

madik Régula-szerént, Klastromi életet kezdének élni. *Guber. T. 2. f. 825. n. 122.*

Ezen Klastromokba bé-szállott Régula-szerént élő Tertiariusokból, más több Férfiak, és Asszonyok Klastromi származtanak, melyeknek kezdete, és eredete, némelyek írása-szerént volt 1300. eszt. *'Gubern. 1. c. n. 123.* Mások pedig Sz. Ersébet Magyar Ország Királynéját (ki 1231 eszt. holt-meg) írják, hogy kezdője lett-vólna, bizonyosságul állítván VIII. Bonifaciusnak 1295-ben ki-adott Bulláját, melyből ki-tettzik, hogy már akkor felső Német Országban egész Tárfaságok voltak, kik a' Sz. Ferencztől iratott, és IV. Miklós Pápától helyben hagyatott harmadik Régula-alatt Klastromokban éltenek.

1521 eszt. Bőjt-elő havának 20-dik napján, X-dik Leo Pápa, némely dolgokban meg-változtatta a' Régulát, és csak a' Klastromban lakóknak állapottyához alkalmaztatta, a' mint ki-tettzik az ő Bullájából, mely kezdődik: *A' többi-között.*

Három külömböző részekre vagy on azért el-osztatva a' Sz. Ferencz Harmadik Rende; Az első azoké, kik a' világon magok házokban különösen élnek, minden véték-alatt kötelező fogadás-nélkül, vagy bizonyos Oratoriumokban egybe gyűlnek. Második a' Klastromokban lakó Férfiaké, kik főképpen O-

Olofz, Francia, és Spanyol Országokban, s' a' t. egész Provinciákra ki-terjedtenek. Harmadik hasonló-képpen a' Klastromokban lakó Afzszonyoké, és Leányoké; Noha pedig az ilyen Férfiak, és Afzszonyok a' magok fogadáfokra nézve, igaz Régula-alatt élő Szerzetesek, mindazáltal az ő Szerzeteknek eredetét, a' Világi Tertiariusoktól vészik, és miként azok, úgy ezek-is csak az Harmadik Rend-béliek.

Ezen Könyvecskében-is csak az Harmadik Renden-lévő Világi Tertiariusokról szándékozunk szólnani, kik XIII-dik Benedek Pápa rendelése-szerént ezen Harmadik Rendnek első Tagjai, kiket az említett Szentséges Pápa is azon elébbi állapottyokra (melyben még Sz. Ferencz idejében egész Európában dicfirtesen éltenek) viszsza tenni igen kívánnyavala.

M Á S O D I K C Z I K K E L.

Az Harmadik Rendbe-való menetelről, és bé-vételről.

E L S Ö K É R D É S.

Ki hatalmában vagyon ezen Szerzetbe jövőőknek bé-vétele?

Felelet.

XIII. Benedek Pápa leg-közelebb ki-adott
ren-

rendelésének erejével (meljet minden ide tartozandó történetekben, mint igaz formát, és régulat szükség megtartani, mely-is ugyan ide alább a' Harmadik Résznek második cikkében elő-adatik) nem csak az egész Seraphicus Szerzet Generalis Ministerének, hanem az ő-tőle rendeltetett Szerzet-béli Elöl-járóknak hatalom adatik, a' Harmadik Rendbe jövőknek bé-vételére, sőt a'-felett keményen parancsoltatik az említett Generalisnak, hogy az egész Világon lévő maga Szerzetének minden Provinciában szorgalmatoson el-kezdeni, és plántálni igyekezzék a' Harmadik Rendet, XI. XII. és XIII-dik Innocentius Pápáknak rendelése, és parancsolattya-szerént. *Const. Bened. xii. n. 10. Item eadem n. 8. & 9.*

Miképpen kellefsék pedig az iljen bé-vételnek lenni, és hogy ez, mostan csak a' Provincialifoktól szokott lenni, meg-láthatni ide alább az 5-dik Résznek 2. és 3-dik cikkelib.

M Á S O D I K K É R D É S.

Kik vétethetnek-bé a' Harmadik Rendbe?

Felelet.

A' Régulának rendi, és végezése-szerént, nem vétethetnek-bé a' következendők:

Először: Azok, kik nem Catholicus Keresztények, vagy eretnekségről-való gyanóságban vannak.

B

2. Gya-

2. Gyalázatos rosz hirben, névben lévő személjek, kik tudni-illik valamely czégéres nagy vétekről meg-itiltettenek, vagy törvényesen meg-győzöttettenek, vagy a' kik bo-tránkoztató életet élnek.

3. A' felettébb szegények, kiknek nincsen annyi értekek, hogy vagy mesterséggel, vagy tiztfezséges kézi-munkával magok életét folytathassák, hanem küldülással kelletik élniek.

4. Minnyájan azok, kik a' túnyaság-mián valami munkában nem foglalatosok, mely mián más becsületes emberek-előtt a' Szerzet vagy meg-vettetnék, vagy kevésre becsültetnék.

5. A' bújdosó jövevények, kiknek fohúlt bizonyos lakó-heljek, vagy mint-egy lakó-heljek nincsen: az isméretlen kerengők, kiknek állandó maradások, vagy életek táplálására-való elegendő értekek nincsen.

6. A' Házafságbéli személjek, kiknek Hűtős-tárfoktól szabadságok nincsen a' Szerzet fel-vételére.

7. A' kik mások jófzágát hamissan birják, vagy másokkal halálos ellenkezést forralnak magokban, és felebaráttokkal meg-békélleni nem akarnak.

8. A' kisdedek, kik még az okofságnak idejét el-nem érték.

9. A' Fiak, és Leányok, kik Attyok akarat-

rattya-ellen kérendzenek, ha másként az Atyáknak igaz, és heljes okok vagy on az ellentartásra. Hasonlóképpen a' Leányok, és ifiu Özvegy-Azsfzonyok a' szerzetes köntösnek fel-vételére ne bocsáttassanak, hanem-ha azt bizonyos nagy okok jovallanák, meljüket jól meg-visgáljanak az Elöl-járók, a' mint XIII. Benedek Pápa-is parancsollya.

H A R M A D I K K É R D É S.

Bé-vétethetnek-e' ezen Harmadik Rendbe az Egyházi személfek, és Szerzetesek?

Felelet.

MInden világi Papok, avagy Parochusok, Canonicusok, vagy akár minémű méltóságban lévők, bé-jöhetnek ezen Harmadik Rendbe. Hasonló értelemmel szóllunk itten azokról az Apáczákról-is, kik közönségesen Canonisáknak hivattatnak; Ugy a' Vitézi rendbéli emberekről-is, kik közül Sz. Gerárd-is de Villa Magna, Vitézi rendből vólt (mely Maldensisnek neveztetik) mindazonáltal Sz. Ferencz Harmadik Rendébe-is béiratta magát, a' mint ez iránt bizonyyságot téfzen némely Bolandus nevű iró *ad. ss. 13. Maji. f. 247.* és Szerzetünkből-való Payez *in 3. Reg. f. 48.*

Más rendbéli Szerzeteseket-is hasonlóképpen semmi dolog nem tilalmazná, hogy ma-

gok aítatofságokból ezen Szerzetet felvennék, ha akarnának, úgy mindazonáltal, ha a' magok Szerzetének rendelésit megtartván, ezen Harmadik Szerzetben próba esztendő tartanának, és professiót tennének, ha szintén a' Scapularét, és kordát alattomban hordoznák-is a' magok köntöffe alatt, mivel a' több dolgokban, meljek a' Tertiariufokot kötelezik, könnyen dispensálhatni, vagy egyéb dologra változtathatni, mert a' Régula őket is inkább nem kötelezi, mint a' magok házokban lakó más Tertiariufokot.

N E G Y E D I K K É R D É S.

Az Özvegyek, Nötelenek, és (Férjek bõlta-után) a' házias Tertiariák Férhez mehetnek-e'?

Felelet.

MIvel a' Régulának 2-dik Részze mondgya: *Rendellyük tovább, hogy senki, minek-utánna ezen Társaságba bé-véetett, innen a' világi állapotra visszszá ne meheffen; szabad legyen mindazonáltal néki más Sz. Szerzetbe által-menni.* Némeljek azt tartják, hogy bé-álván egyszer az Harmadik Rendbe, nem mehetnek többzör által más fogadásra az Atyafiak, és Nénék: mert a' mint ők mondgyák, noha az Házások ki-nem rekesztetnek is ebből a' Szerzetből, sem a' Szerzettől, vagy

vagy Régulától nem köteleztetik valaki a' tisztségnek fogadására, tilalmaztatik mind-azáltal más állapotra által-menni, hanem-ha más szorosabb Szerzetbe menne. mely az Házasságnál tekélettebb állapot.

Mindazáltal, midőn 1437. éízt. negyedik Eugenius Pápa maga Decretuma-által (*Ex injuncto nobis*) ezen kéttséges dolognak vizsgálását, Sabiniai Jordán Kárdinálra biztá-vólna, és a' dolog ő-előtte, Sz. Capistranus János, és más több nagy méltóságú jeles em-berek előtt, tudós Theologusok, és Canoni-sták-által szorgalmatoson meg-vizgáltatott-vólna; Utólyára el-vegezteték, hogy a' Ter-tiariusok, magok professio-ja-után-is, más fo-gadásra által-mehessenek.

Ezen végezésnek, a' többi között iljen o-kai találtatnak Gubernatis nevű Szerzetünk-béli irónál, *T. 2. c. 7. n. 119. f. 824.* a' mint következnek:

Előszór: Mert a' Tertiariusoknak, sem Ré-gulájok, sem valameljik Pápának rendelése az házasságot nem tilalmazza.

2. Mert a' magok professio-jában, a' tiszta-ságnak meg-tartása iránt fogadást nem tész-nek; Nem-is valóságos Szerzetesek ők, ha-nem a' Szerzeteseknek csak tagjai. *Bord. T. 3. resolut. 75. n. 9. 14. 20.*

3. Mert ettől a' Rendtől az Házás személ-jek.

jek ki-nem rekesztetnek, tehát az Házafságot-is el-szenvedheti: *Guber. l. c. n. 120.*

4. Mert Capistranus Sz. János mondás szerént, *in def. 3. Ord. ver. ad primum ergo.* a' Tertiariusok (ha csak magok szabad akaratyokból, a' tisztaságnak megtartására fogadást nem tésznek) nagyobb tisztaságra nem kötelesek, mint más házafságban, és házafságon-kivül-való Keresztények.

Ezen elő-hozott okokból azért, könnyen meg-győzetik az ellenkező vélekedésnek fundamentuma; Mivel a' Régula nem tiltya az házafságot, hanem csak a' világi állapotra-való visszszá-menetelt. mely annyit téshen, mint mondani, hogy ezen Rendteljességgel el-ne hadgyák, avagy más ezzel el-szenvedhetetlenül ellenkező állapotra magokat ne adgyák; az házafság pedig nem így ellenkező ezen Rendel; holott Sz. Ferencz Atyánk-is kiváltképpen az házafokért fundálta az Harmadik Rendet, melynek a' többi között elsőtagja vala Sz. Luchefius maga hűtős feleségével Bona Domnával együtt. *Gub. l. cc. 1. n. 3. f. 783.*

Két dolgot kell mindazonáltal itten eszünkbe vennünk. Először: mint a' második részében mondgya a' Régula, hogy az házafszonyok bé-ne vételjenek a' Szerzetbe, az ő Férjeknek engedelmé, és szabadsága-nélkül, s' a' t.

Hogy

Hogy az Házafságra vágyódó szerzetbéli Özvegyek, és Leányok, szorgalmatoson, és jó idején meg-egygyezzenek jövendőbéli férjekkel, hogy a' Szerzetet meg-tarthassák, meljet fel-vettenek-vólt. Második az, hogy az házafságra, nem valami fajtalan, és vétkes indulatból adgyák magokat, hanem Isteni félelemmel házasúljanak. Sz. Pál tanácsa az: *A' ki házafságra adgya Leányát, jól cselekszi, a' ki nem adgya jobban cselekszi.* 1. Cor. 7. v. 38. Szükség azért az iljen dologban a' Sz. Léleknek kegyelmét kérni, és tudós lelki Atyáknak tanácsával élni.

Ö T Ö D I K K É R D É S.

A' bé-öltöztetés, és professio miképpen legyen?

Felelet.

NOha a' Régulának 2-dik, és 3-dik Részében, és ugyan ezen könyvecskének ide alább következő 5-dik Részében ezekről bővebben leszzen tanítás, mindazáltal, itt-is három dolgot kell észre vennünk.

Elsőt: Hogy a' bé-öltöztetésnek, és professionak, nem valami különös heljen, hanem a' Szerzetnek valameljik Templomában, vagy Kápolnájában, az hol a' Tertiariusoknak gyülekezetek szokott lenni, mindenek előtt nyilván kell végbe-vitetni; hanem-ha ebben

valami bizonyos, és heljes okokra nézve valakivel dispensálni, vagy engedni kívántatnék, a' mint alább az harmadik, és ötödik Részben az-is meg-mondatik.

Másodikat: Hogy, az halálhoz közelítő beteg, fel-veheti ugyan a' Szerzet köntösét, de professiót nem tehet, míg egész próba esztendő nem végez. Ellenben, ha a' Novitius, vagy Novitia halálos betegségbe esnék, azt professiora bocsátani meg-engedtetik (*Stat. c. 2*) köteleles marad mindazonáltal arra, hogy midőn elébbi egészségére tér, próba esztendőjét el-végezze, mint más Szerzetekben-is szokott lenni.

Harmadikat, Hogy a' Novitiusok, és Novitiák, a' lelki-tanító Atyától, vagy valamelyik Atyafiutól, avagy Nénétől tanittassanak mind azokra, meljekre a' Régula-ízerént köteleztetnek, mind pedig a' privilegiumokra, búcsukra, és engedelmekekre, meljekben másokkal együtt rélzésülnek.

H A T O D I K K É R D É S.

Mehetnek-e' a' Szent Ferencz Harmadik Rendén-lévő Atyafiak valamely más Harmadik Rendbe?

Felelet.

MInthogy a' Sz. Ferencz Harmadik Rendi minden más Szerzeteknek Harmadik Ren-

Ren-

Rendei-között leg-első, és a' Régulának-is 2-dik Részében csak más Szent, és az Anya-szentegyháztól helyben-hagyatott Szerzet-be engedtetik által-menni, nem illik más hasonló Harmadik Rendre által-menni: vagy leg-alább e'féle dologban, az Elöl-járóknak engedelme, és rendelése kívántatik. *Rodr. q. Reg. T. 3. q. 72. à 2. f. 215. Leza. Pay. & Frass.*

HARMADIK CZIKKEL.

Az Harmadik Rendnek Privilegiumi-ról, Búcsuiról, és kötelelségiről.

ELSŐ KÉRDÉS.

Minémü Privilegiumi vannak az Harmadik Rendnek?

Felelet.

A' Világi Tertiariusoknak még a' Szerzet-nek kezdetekor, egynéhány Pápáktól bővségefen engedtetett privilegiumi-közül, némeljek belsők, és lelkiek; némeljek a' külső testi állapotot illetik.

A' külső állapothoz tartozandó privilegiumok pedig abban állanak-vala, hogy a' világi Hatalomnak minden-némü terhes szolgálattjától, és adó-fizetésétől mentek lennének, és hogy a' világi Bírák-előtt ne vádoltatnának; temetések a' magok Rendin-lévő Szerzetes Atyafiaknál lenne; A' Püspökök-

nek, és Parochusoknak hatalma-alatt ne lennének; Egy-szóval, mint más valóságos Szerzetesek, a' belső törvénynek privilegi-umival élhetnének; Mely dolog iránt Capi-stranus Sz. János-is másokkal egygyütt egy értelemben vala. *f. In defens. 3. Ord. per totum.*

Mivel pedig az iljen külső mentségek, már nem csak a' Lateranomi Sz. Gyűlekezetben X-dik Leo Pápa idejében el-vétettének, de a' mi földünkön-is soha nem hallattanak, hogy vagy szokásba vétettének-vólna, vagy pra-ctikáltattanak-vólna. Az-okáért XIII-dik Be-nedek Pápanak ez iránt ki-adatott rendelése-is más ellenkező értelemben ne vétessék.

Nem-is kételkedhetni azon, hogy ezen Ren-den lévő aítatos Atyafiak, és Nénék, igazán követni kívánván Sz. Fundatoroknak példá-ját, nem valami világi múlandó jóknak tekén-teti-ért, hanem egyedül Istennek szereteté-ért, és az igirtetett mennyei jóknak reménsé-gé-ért szolgálnak, és tekéltetesen holtig szol-gálni kívánnak az Ur Istennek; előtők hordozván azt-is, menyi lelki kegyelmekkel szokta az Apostoli Szent Szék, ezen Szent Rendet táplálni.

M Á S O D I K K É R D É S.

Minémü Búcsuk, és lelki kegyelmek en-gedtettének a' Tertiariusoknak?

Felelet.

A' Sok külömbféle, csak-nem számtalan búcsukról, és lelki engedelmekekről, alább a' 2-dik részben bővebben tractáltatik; itt most rövideden, csak azon kiváltképpen-való búcsuknak summája tétetik-fel, meljeket a' Tertiarusok meg-gyónván, s' communicálván, és a' szokott búcsus imádságokat el-mondván, nyerhetnek.

Summája.

Előszőr: Teljes búcsut nyernek a' Szerzetes köntösnek fel-vétele napján. *lásd a' 2-dik részben 1. §.*

II. A' Professiojok napján. *ibid.*

III. A' magok szerzetének leg-fővebb Ünnepe napján, úgy-mint Sz. Lajos Király napján, mely Kis-Aízfzony havának 25. napján vagon. *2. részben 2. §.*

IV. Halálok óráján, ha vagy szóval, vagy szível a' JESUS nevet áitatólon említvén ígéltségül híják. *2. részben §. 1.*

V. Midőn Uj hóld Vasárnapi Processiókban, a' Kordások Társaságában jelen vannak. *ibid.*

VI. Az Urnak, és Bóldogságos Szűznek Ünnepein.

VII. Külömbféle fok jeles-napokon, ha a' mű Szerzetünknek Templomát, vagy ha azt nem lehetne, más akár mely Templomot meg-látogatnak.

VIII.

VIII. Ha az Harmadik Renden-lévő új Papnak első Miséjén jelen vannak; Ugy magok is a' Tertiarus új Papok midőn új Misét mondanak. *2. rész. 1. §.*

IX. Midőn nyolczad-napi recollectiót, vagy életekről való elmélkedést tésznek.

X. Valahányszor az olvasót áitatoson elvégezik.

XI. Ha egész hólnapban minden-nap fél óráig, vagy leg-alább egy fertály óráig a' Kristus kén-szenvedéséről elmélkednek, és azon hólnapnak végén meg-gyónván áldoznak. *2. rész. 6. §.*

XII. Az Oltári-Szentség-előtt-való Statiók-nak, vagy térdepléseknek búcsuit el-nyerik; ha ugyan a' Sz. Sacramentum előtt öt Mí Atyánkot, és öt Üdvözletet mondanak, mind annyiszor utánna tévén: Dicsőség Atyának, és Fiunak, s a' t. Hozzá adván e'felett még egy Mí Atyánkot, és Üdvözletet a' szentes-ges Pápá-ért. *ibid.*

XIII. Rézsesülnek minden Romai Statiók-nak búcsuibán. *2. rész. 3. §.*

XIV. Rézsesülhetnek hasonlóképpen a' Szent Kereszt úttyának meg-becsülhetetlen kénceiben.

XV. Mind ezeket az elé-számlált búcsu-kot, a' purgatoriumbéli lelkek-ért bé-mutat-hatják. *2. rész. 1. §.*

XVI. Midőn betegség, vagy egyéb akadályozó dolog mián, Templomot nem látogathatnának, vagy a' búcsunak el-nyerésére rendelt imádságokat el-nem végezhetnék, ezen köteles dolgokat, más lelki dolgokra változtathattya a' gyóntató Atya. 2. rész. 5. §. 3. pu.

XVII. Teljes búcsut nyernek, ha az Harmadik Rendnek köntösében halnak-meg, vagy abban temettetnek-el.

XVIII. Nem csak egyszer, hanem többször is esztendőben vehetnek generalis absolutiót, avagy minden vétkekről-való óldozást, mely iránt alább az 5-dik részben-is léssen emlékezet.

XIX. A' Tertiariusoknak vigasztalására fellelte sokat használ a' Kristustól Sz. Ferencz Atyáknak adatott privilegium, mely néki ugyan Kristus Urunk sz. sebeinek fel-vétele után engedtetett-vala, tudni-illik: hogy minden esztendőben Sz. Ferencz napján, az első, második, és harmadik renden lévő Atyafiak, és Nének lelkeit purgatorium tüzeből ki-szabadithattya. Ugyan ezen privilegium engedtetett néki Portiuncula napjára-is, a' mint ezt némely Fortunatus Hueber nevű Szerzetünkbeli Author hiteles bizonyosságokkal erőssíti. *in trip. Chronol. p. 3. f. 1289.* A' több nem teljes búcsukról szólunk alább ezen Könyvnek 2dik részében.

H A R M A D I K K É R D É S.

*Mire legyenek leg-inkább kötelessék a'
Tertiariusok?*

Felelet.

NOha ezen Rendben lévő Atyafiaknak, és Nénéknek kötelességek e' Könyvnek 3. részében minden környül-álló dolgokkal egygyütt bővségefen meg-magyaráztatik, mindazáltal, hogy azoknak eleget tegyünk, kik magok kötelességeket egy summában kívánnák látni. légyen:

A' kötelességnek summája.

I. A' kik ezen Rendbe kívánnak bé-véetenni, ha adóssággal terheltetve vannak, előbb azt le-fizessék; ha másokra haragot, és gyűlölséget tartanak, előbb meg-békéljenek, szükséges. *a' rég. 2. rész.*

2. Bé-vételek-után, három hólnappal, magok tulajdon értekekről (ha vagyon) tegyenek rendelést, és testamentumot, ha alkalmatlóság adatik reá. *a' rég. 2. rész.*

3. A' Próffessio-előtt, szükség meg-tanólni mind azokat, meljekre az után kötelessék lésznek; azoká-ért a' Szerzetnek reguláját, és rendelésit, avagy bárcsak ezen summázást gyakorta meg-kell olvasni. *a' rég. 2. rész.*

4. A' Tertiariusoknak (t. i. a' Professusoknak) kötelességek négy pontokból áll, tudni-
il-

illik: 1. Mit kellyen *cselekedni*. 2. Mit kellyen *el-hagyni*, vagy *kerülni*, mit *imádkozni*, és mit kellyen *adni*.

5. El-kell hagyni, vagy kerülni. 1. Az hív-ságos puha - öltözeteknek hafzontalan pompáját. *rég. 3. rész.* 2. Az illetlen játékoknak, és komédiáknak nézését. 3. Magok, és mások-között-való viszszáalkodást, veszekedést, sa't. *a' rég. 10. és 17. rész.* 4. Azátkot, szitkot, rágalmazást. *a' rég. 12. rész.*

6. *Cselekedni*, és véghez vinni tartoznak, ezen következő dolgokat: 1. A' Rendnek szokott köntösit, úgy-mint a' Scapularét, és Kordát viselni, és magokat bizonyos színű köntöshöz tartani. *a' rég. 3. rész.* 2. Szereda napokon a' hús-ételtől magokat megtartoztatni, hanem-ha azokon valamely nagy Ünnepe történnék. *a' rég. 3. rész.* 3. Minden Szentek napjától-fogva, Húsvétig, Szereda, és Péntek napokon böjtölni. Ismét első Advent Vasárnaptól-fogva Karácsonig; A' negyven-napi nagy böjtöt Húsvétig, és esztendőben minden Péntek napokon böjtölni. Más időekben pedig napjában kétszeri étellel meg-elégedni. *a' rég. 5. rész.* de ezekről bővebben ízöllunk az 3. részben. 4. Bizonyos időben magok-között gyülekezetet tartani. *rég. 13. rész.* 5. A' beteg, és meg-hólt Atyafiakhoz, és Nénékhez-való Keresztényi köte-

Ieségeknek eleget tenni. *reg. 14. rész. 6.* Az Elöl-járóktól parancsolt hivatalokat örömeft fel-venni, és hiven el-járni azokban.

7. *Imádkozni.* Tartoznak *előszőr*: A' Solosmának el-osztatott hét Oráira, úgymint A' *Matutinumra*, és *Laudesre* tizenkét Mí Atyánkot, és Üdvözletet, és annyiszor Dicsőség Atyának, és Fiunak, s' a' t. A' *Primara*, *Tertiara*, *Sextara*, *Nonara*, *Vecsernyére*, és *Completara*, külön-külön mindenikre hét Mí Atyánkot, és Üdvözletet, s' mind annyiszor Dicsőség Atyának, és Fiunak, s' a' t. Egy szóval, mind együtt az egész Solosmá-ért, ötvennégy Mí Atyánkot, és Üdvözletet, s' Dicsőség Atyának, s' a' t. napjában. *reg. 8. stat. c. 8.*

A' Papok pedig, és mások, kik a' Breviarium el-mondására kötelesek, a' mű Breviariumunkhoz alkalmaztathatták magokat, XII. Innocentius Pápának engedelmeből, hanem-ha más chorushoz kötelezték-vólna magokat. Másodszor: A' Régulának 12-dik részében rendeltetik, hogy minden estve lelki szám-vételt tégyenek, és ha reá emlékeznek, hogy azon napon valami nagy átkot, vagy szitkot mondtak, azok-ért mondgyanak külön-külön három Mí Atyánkot, és Üdvözletet. Harmadszor: A' Régulának 14-dik részében parancsoltatik, hogy a' meg-hólt Atyafiak-ért, és Nénék-ért, ki-ki mondgyon ötven

Mi Atyánkot, és Üdvözlétet, és esztendőben egyfzer százat, annyifzor utánna tévén: Adgy örök nyugodalmat Uram nekik, mint az 3 dik részben bővebben ki-tétetik.

8. *Adakozni*: Többet adakozni nem tartoznak, hanem leg-alább egy garast, vagy a' mit Isten nekik fog súgarlani, azt pedig a' magok Conventekben, arra a' végre, a' mint Sz. Ferencz Atyánk rendelte a' Régulának 13. részében, a' mint alább több helyeken-is bővebben meg-magyaráztatik. Ezek a' Tertiariusoknak magok rende-fzerént-való minden kötelefségek, mely könnyű légyen pedig ezen kevés kötelefség, ki-tettzik a' következendő kérdésekből.

N E G Y E D I K K É R D É S.

Köteleztetnek-e' a' Tertiariusok a' feljül mondott dolgokra, és minémű vétek-alatt?

Felelet.

I. **H**áromféle értelemben vehetni ezen kérdést. *Elsőben*: Ha tartoznak-e' a' Tertiariusok valami kiváltképpen-való kötelefséggel leg-alább bocsánandó vétek-alatt a' Régulának, és a' Rend végezésínek meg-tartására? *Másodszor*: Ha magok fogadására nézve, melyben az Isten, és Anyaszentegyház parancsolatinak meg-tartására fogadált téznek, kiváltképpen-való kötelefséggel tartoznak-

nak-e? úgy, hogy ha valameljik parancsolatot által-hágják, más Keresztények vétken kívül, más még különös vétkekkel vétkezzenek, leg-alább bocsánandó-képpen? *Harmadszor:* Tartoznak-e a' Régulának által-hágásá-ért adandó penitentiának végbe-vitelére, leg-alább bocsánandó vétkek-alatt?

II. Fel. Az első kérdést a' mi illeti, szükség tudni, hogy nem csak a' tudósok közönséges vélekedése az, sőt X. Leo Pápa 1521 eszt. adatott Bullaja-is (mely kezdődik: *Inter cetera*) nyilván mondgya, hogy senkit a' Tertiariusok Régulája, halálos vétkek-alatt, sőt bocsánandó vétkek-alatt-is nem kötelez, a' mint ugyan a' Régulából-is ki-tettzik a' 20. r. *Bullar. mag. T. 1. f. 619.*

A' másodikra ez a' felelet: Hogy a' X. Leo Pápa Bullájának magyarázása, és a' Tudósoknak közönséges értelme -szerént, nem cselekefsznek más, vagy külömböző vétket, az Isten, és Anyaszentegyház parancsolattyának által-hágásával. Az harmadikra pedig fokban álhatatoson vélekednek, hogy a' Tertiariusok leg-alább bocsánandó vétkek-alatt kötelesek a' Régulának által-hágásá-ért adandó heljes penitentiának végbe-vitelére. *Marchan. Kerkove. Stat. Gen. c. 7. §. 25. n. 6.*

III. Innen pedig nem következik, hogy a' Tertiariusok professioja, vagy fogadása, csak

valami tettető, és éppen ceremoniaból álló dolog legyen, a' mint némeljek hibázó vélekedése tartya, iljen képző gondolaton fundálván: 1. Hogy ezek az Isten parancsolatjának meg-tartására tévznek fogadást, holott arra azon kívül-is kötelesek. 2. Mivel e'féle professio őket semmi vétek-alatt nem kötelezi, következendő-képpen, fogadásnak nem mondathatik. Mivel az elsőre így felel P. Reiner Payezf. 57. mondván: Jákób fogadást tett-va az Istennek, hogy őtet Istenének akarná tartani. Dávid Király pedig némely Sóltárában így szól: *Meg-esküdtém, és eltekéllettem, hogy meg-örizem a' te igazságodnak itiletit. Ps. 118.* az-az: Istennek parancsolatit. Az igaz hitnek Vallás-tételében-is a' mondatik: *Igirem, fogadom mind ezeket.* tudni-illik: fogadom hinni, és meg-tartani azokat, meljeket Isten parancsolt-vólt már régen, hogy hidgyek, meg-tartsak; tehát az Harmadik Renden lévők-is tehetnek érdemes fogadást, az Isten parancsolatinak, s' egyebeknek meg-tartására, meljekre azon-kivül-is kötelesek. A' másodikra. Fel. Hogy külömbözik a' kötelelségnélkül-való tekéletes fogadás, és a' bizonyos okkal, és véggel, s' büntetés-alatt tett fogadás. az utolsó fogadás igen-is kötelezi a' fogadás-tévőt a' fogadásá-ért, vagy fogadásának által-hágásá-ért-való elég-tételre. innen C 2 VI.

IV. Szükség tudni, hogy noha a' Tertiari-
usok, magok professioja-fzerént semmi véték-
alatt nem tartoznak a' Régulának meg-tartá-
sára, mindazon-által Elöl-járójoktól ada-
tott, illendő penitentziát tartoznak fel-ven-
ni, tehát az Ők professiojok nem csak cere-
monia.

V. Elég világoson ki-tettzik már, mely drá-
ga, és gyönyörűséges dolog ezen Szerzet-
nek minden igája, mely senkinek lelkét vala-
mi véték-alatt nem kötelezi, melynek profes-
sioja noha bizonyos okkal határozva vagyon-
is, de azzal az igaz Szerzetnek nevét, és el-
törölhetetlen lelki bélyegét el-nem veszti,
nem különben, mint más leg-szorosabb
Szerzet.

VI. Ha jól meg-visgáltatnak a' feljebb mon-
dott kérdésekben elő-hozott kötelefségek,
imé mely könnyű azokat mindeneknek végbe-
vinni; Mert ha azokról szöllunk, kik erős
izmos termetűek, és másként-is valami do-
logtól nem akadályoztatnak, nem lészzen né-
kik nehéz dolog a' penitentziának oly rövid,
és könnyű úttyán számtalan fok lelki jókra, és
örök boldogságra jutni. Ha pedig szöllunk
a' betegekről, vénekről, és gyenge erőtle-
nekről, az ilyenek iránt más könnyű, vagy
könnyebbítő rendelés, és gond-viselés va-
gyon.

Talám a' hús-ételtől- való meg-tartoztatás, és némely hoszfzabb bõjtõlés láttzatik nehezebb dolognak a' kényes élethez szokott világiak előtt, de a' mi ezt illeti, itt-sem lehet meg-ijedni. mert a' Régulának, és Szerzetbéli rendelésnek 5. részéb. ki-vévetnek a' bõjti kötelefségtől 1. a' nagyobb Ünnepi Solennitások. 2. A' betegek, erõtlenek, és azok, kik a' betegeknek szolgálnak. 3. A' nehézkes Aszfzonyok, és útagók. 4. Azok, kik oly Conventekben, vagy Gyülekezetben vannak, a' hol mások-is huft esznek. 5. Az Házi cselédes Aszfzonyok, Atyai engedelmeiség-alatt lévõ Fiak, Leányok, Szolgák, és Szolgáló-leányok. 6. A' Mester-emberek, és mások-is, kik munkás dolgokban foglalatoskodnak. 7. A' tehetetlen szegények, kiknek nincsen értekek bõjti eledelt szerzeni. Az hoszfzabb bõjtõkben, és más súllyos dolgokban, illendõ igaz okkal dispensálhat, vagy könnyebb rendelést tehet az igazgató Atya, a' Régulának 18. része-szerént. Hasonlóképpen a' bé-öltõztetésben, és professioban, meljeknek noha nyilvános heljen mindenek láttára kellene leni, de azon igazgató Atya rendelheti, hogy alattomban, és különõs heljen légyen, mint az 3. rész. és 1. §. meg-mondatik.

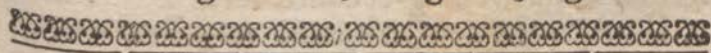
Következendõképpen, semmi oly dolog az egész Régulában nem taláztatik, mely va-

lakit (a' kinek ideje, alkalmatofsága, és módgya vagyon reá) ezen sz. Szerzetnek fel-vételétől idegenithetne; kivált ha jól meg-gondolja menyi lelki kegyelmeket, és búcsukat nyerhet itten, meljeket mind a' maga bűnös lelkének vigasztalására, mind pedig a' purgatoriumbéli lelkek kinnyainak enyhítésére fogatanoson alkalmaztathat, és így kevés munkával nyerheti maga üdvöségét.

Mely iránt maga Kristus Urunk-is Sz. Ivánna Clariffanak régenten ezeket mondotta-vala: *Nagyon segéltetnek* (tudni-illik az Harmadik Rendbéliék) ezen kőntős-által, úgy hogy minden fáradságos munka-nélkül a' bődögek száma közé bé-iratnak, s a t. a' mint erről alább a' 4. rész. §. 5. többet-is szólunk. Hasonlóképpen a' 4. rész. 2. §. meg-láthatni miképpen Kortónabéli Sz. Margit, és Viterbiai Sz. Rósa Afzszony, egygyik a' Kristustól, másík a' Bődögságos Szűztől intettek az Harmadik Rend kőntösének fel-vételére. De most többeket iljeneket el-halgatván, bé-fejezem ezen Kőnyvnek első részét bődög emlékezetü Buftisbéli Bernárd szavaival, *in sui Rosarii p. 2. Serm. 27.* ki Sz. Ferencz Szerzetében 1500 esztb. életét izentül végezte. kinek szavai ezek:

“Második tanács, meljet néktek adok, ez: “hogy kővefsétek, s' tartsátok-meg a' penitenten-

"tentiáról ki-adott Rendet, és a'nak Régulá-
 "ját, mert Krisztus Urunk-is, kinek nyomdo-
 "kit követnünk kell b'őjtölt, és oly szent dol-
 "gokat cselekedett, meljekkel nem tartozott,
 "azt pedig azért cselekedte, hogy minket
 "a' penitentiára fel-inditson. azokáért, ha
 "töletek nem lehet, vagy valamely tekélle-
 "tes sz. Szerzetbe-való bé-menetel-által nem
 "akartok a' világnak teljességgel ellene mon-
 "dani, a' Krisztusnak imiljen tanácsa-szerént:
 "Matth. 19. *Ha akarsz tekéletes lenni, mennyi-*
 "el, és add-el mindenedet a' mid' vagyon, és
 "add a' szegényeknek, és kövess engem s a' t.
 "bárcsak a' Sz. Ferencz Harmadik Rendét ve-
 "gyétek-fel, ha valami titeket nem akadá-
 "lyoz; Mivel ezen Régula-felől-is igazán
 "mondhatni azt, a' mint a' Galatziabéliek-
 "nek mondott régenten az Apostol az 6. rész.
 "és 16. versb. *Es valakik ezt a' Régulát köve-*
 "tik, békeség azokon, és irgalmaság.

MÁSODIK RÉSZ.

Külömb-féle lelki engedelme-
 ről, és búcsukról.

ELSŐ CZIKKEL.

Külömb Pápáktól engedtetett teljes bú-
 csuk,

csuk, meljek közelebb-való xiii. Benedek Pápa Bullájában meg-újítottanak.

I. **E**Szre kell venni, hogy a' Tertiari-
usok az egész Sz. Ferencz Szerze-
tének engedtetett minden búcsui-
ban, közönségesen, és külön-külön nem
csak részesülnek, hanem mint-ha éppen né-
kik engedtettenek-vólna egyenesen részesül-
nek, meljet nem csak Bordonius, Cassarubias,
és több jelés, és tudós Irók helyben hagynak,
hanem VII. Kelemen Pápa 1526 esztendőbé-
li Bullaja-is (*Ad uberes fructus*) iljen szókkal
jelent, és bizonyitt mondván: *nem mód, vagy
rész-szerént, hanem azon teljességgel, s' a' t.*
mely Bulla, nem csak a' Régula-izerént élő
Tertiariusok-iránt, hanem e' vilagon élő há-
zas Tertiariusokért-is adatott, egynéhány
Pápáktól; nevezet-szerént XI. Innocentius-
tól 28. Junii 1686ban. és közelebb XIII. Be-
nedek Pápától meg-erősítettett.

II. A' mű Szerzetünknek engedtetett bú-
csukon-kivül részesülnek a' Tertiariusok min-
den más Szerzeteknek, és Tertiariusoknak
engedtetett búcsukban-is, nem külömben,
mint mű VII. VIII. Kelemen, V. Pal, XI. XII.
Innocentius, és XIII. Benedek Pápáknak en-
gedelmek-szerént.

III. Mikor a' búcsuknak el-nyerésire gyó-
nás, és Communio kívántatik, vagy paran-
csol-

csoltatik, azt végbe-vihetik akár meljick Templomban, csak-hogy a' rendelt búcsus imádságokat végezzék-el a' mű, vagy Tertiariusok Templomában, ha valaki azoknak el-végezésétől nem akadályoztatik. már

Teljes Búcsuk.

I. Teljes búcsut nyernek a' Tertiariusok azon napon, meljen bé-öltöznek.

II. A' Professiojok napján, meg-gyónván először, és communicálván.

III. A' Rend Fő Patronussának Ünnepe napján, melyről a' következő 2. cikkkelben többet szöllumk.

IV. Halálok óráján, ha a' JESUS nevét töredelmes szível, vagy szájjal segéltségül hívják.

V. Új hóld Vasárnapokon, ha meg-gyónván, s' communicálván, a' processziokon megjelennek, másként gyónás, és communicatió nélkül, csak három éztendeig-való búcsut nyernek.

VI. Az Urnak, és Bóldogságos Szűznek Ünnepein, ha meg-gyónnak, s' communicálnak.

VII. Külömb-féle Ünnepeken, ha a' mű Szerzetünknek Templomit, vagy ha azokat nem lehetne, más Templomot meg-látogatnak, a' mint alább-is 5. cikk. meg-mondatik.

VIII. A' Tertiarius Pap, midőn új misét mond; úgy a' Tertiarius Atyafiak-is, ha meg-

gyónván, s'communalván, azon új misén jelen vannak.

IX. Ha a' nyolczad-napi recollectiót, vagy lelki szám-vételt el-végezik, a' gyónást, és communiót hozzá advan.

X. Valamenyifzer az olvasót áitatoson el-végezik. melyről a' 4. czik. szóllunk.

XI. Ha egy hólnap-alatt, minden-nap fél óráig, vagy leg-alább egy fertályig a' Kristus kén-izenvedéséről elmélkedést tétznek, és az hólnapnak végén meg-gyónnak, és communalnak.

XII. A' Szentséges Sacramentumhoz-való áitatosoknak engedtetett teljes búcsukot, meljek Statioóknak neveztetnek, el-nyerik. a' mint alább fel-tétetik 6. czikkelben.

XIII. Minden Statioóknak búcsuit, meljek Romában szoktanak lenni, hasonlóképpen el-nyerik. 3. czikkelben erről-is többet.

XIV. Kiváltképpen el-nyerik a' Sz. Kereszt úttyának búcsuit. melyről alább bővebben 7. czikkelben.

XV. Mind ezeket a' meg-mondott búcsukot, bé-mútathattyák, és alkalmaztathattyák, a' purgatóriumbéli lelkek-ért, ki-vévén a' Romában esendő Statioók búcsuit, meljeket csak némely bizonyos napokon lehet a' halottak-ért ajánlani; a' mint alább a' 3. czik.

MÁSODIK CZIKKEL.

Az Harmadik Rendnek Fő Ünnepeéről, és annak Teljes Búcsujáról.

Mondatik ugyan a' Szerzetnek rendelési-ben, hogy a' Régulának 15. része-fzerént, az Harmadik Rendnek Fővebb Ünnepe volna Szent Ferencz Atyánk bélyegzése napja, mely Szent Mihály havának 17. napján esik; Holott mű-nálunk ez a' nap a' Korda-vifelők Tárfaságának fővebb Ünnepe. A' világi Tertiariusok pedig, mindenkor Sz. Lajos Királyt tartották a' magok Rendek Patronusának, és ugyan az ő napját leg-fővebb Ünnepeknek ismériek lenni, mely-is esik Kis-Aszszony havának 25. napján, és ugyan mint első rendű jeles nap, octavával tartatik; Ez-is engedtetik az Anyaszentegyháztól az ōk Szerzetek fővebbik Ünnepeinek, a' hozzá adatott teljes búcsuval egygyütt, ha meg-gyónván communicálnak.

Mindazáltal a' Tertiariusok-is el-nyerhetik Szent Ferencz bélyegzése napján azon teljes búcsut, mely a' Korda-vifelők Confraternitasnak engedtetett, mivel ez a' búcsu Szent Ferencz Fiainak közönségesen engedtetik.

Az Harmadik Renden lévő Apáczák pedig Magyar Sz. Ersébet Királyné napját tartják magok fővebb Ünnepeinek, melyet mint első rendű fő Ünnepet octavával üllenek. HAR-

HARMADIK CZIKKEL.

A' Romai Statioknak búcsuiról.

I. **E**Zen régi búcsuk, magok nevezetit vé-
 ízik az állásról, mely valami bizonyos
 heljet jelent, a' hol az első Keresztények ré-
 genten Romában, midőn a' Pogányoktól üldöztetnének, éjjelenként némely Sz. Mártýrok Templomiba szoktanak-vala egybe gyűlni, imádságnak, és más Keresztényi sz. dolgoknak gyakorlására. Minekutánna pedig meg-szüntenek-vólna az üldözések, meg-szünt hasonlóképpen e'féle szent dolgoknak gyakorlása-is; Meljet nagy Sz. Gergely Pápa (ki 603 eszt. hólt-meg) újjabban fel-állítván, a' Városnak némely izent heljeire bizonyos búcsukot engedett, meljek állások búcsujának neveztettek.

Ezen állások búcsuit, némeljek már ezefszendők-előtt engedtettenek-vala, a' következő Pápák-is bővítették, és hogy Román kívül-is a' Szerzetesek, magok Templomokban, nem külömben, mint-ha Romában vólnának, el-nyerhesék, kegyelmesen megengedték, és 13. Benedek Pápa maga közelebb-való újjabb rendelésében, a' Tertiariusokra-is ki-terjesztvén meg-erősítette.

II. Ezen búcsuknak el-nyerésére, nem kívántatik hogy a' Tertiariusok meg-gyónnyanak,

nak, s' communicálnak, hanem elég az, ha halálos vétket nem érezvén lelkeken, Istennek kegyelmében ismériek lenni magokat.

III. Ezen búcsuknak el-nyerési-ért rendeltetett imádságok, öt Mí Atyánk, és Üdvözllet; A' Keresztény Fejedelmek egygyűfségi-ért, az Eretnekségnek ki-irtása-ért, a' Szent-séges Pápanak testi, és lelki életé-ért, az Anyaszentegyháznak fel-magasztalása-ért; Mely imádságokat e' fzerént el-végezni rendelt V. Pál Pápa.

IV. A' Tertiariusoknak ugyan, azon imádságokat a' mű szerzetűnknek valameljik Templomában kellenék el-végezni, de ha nem lehet, el-végezhetik más Templomban-is.

V. Nem lehet ezen búcsukot a' halottak-ért alkalmaztatni, hanem csak azokon a' napokon, melyeken ez a' szó nyilván fel-tétetik: *Ma purgatorium-béli lélek szabadúl*; a' mint ezen czikkelnek vége-felé meg-vagyon.

VI. Noha ezen Statióknak, vagy állásoknak búcsui, nem mind teljes búcsuk, hanem némeljek közülök egynéhány ezer eszteni-dőkig-valók; mindazáltal nem kell el-múlatni, mivel igen nagy kegyelmeket foglalnak magokban, melyek az halottaknak-is használhatnak, a' mint alább meg-láthatni.

A' Statiók búcsuinak napjai, melyeken ezen búcsukot el-nyerhetni, xi. Innocentius Páának 1678ban ki-adott decretuma, és rendelése-szerént. úgy mint:

Advent első, második, harmadik, és negyedik Vasárnapon.

Adventben esendő Kántor napokban, Szeredán, Pénteken, és Szombaton.

Karácson böjtin, Karácson napi 3. sz. Misék-alatt, és következő 3. Ünnepeken.

Uj esztendő napján, és Viz-Kereszt napján. Septuagesima, Sexagesima, és Quinquagesima Vasárnapokon.

Böjt-fő Szeredán, és mingyárt következő három napokon.

A' negyven-napi nagy böjtnék minden Vasárnapjain, és köz-napjain.

Húsvét napján, és a' következő egész héten.

Húsvét után első Vasárnap.

Sz. Márk Evangelista napján.

Kereszt-járó Hétfőn, Kedden, és Szeredán.

Kristus Menybe-menetele napján.

Pünköst Szombattyán.

Pünköst napján, és a' következő 6. napon.

Sz. Mihály havának Kántor napjain, Szeredán, Pénteken, és Szombaton.

Következnek a' Statioók napjai, melyeken teljes búcsuk vannak.

1. Az Adventnek négy Vasárnapjain.
2. Advent Kántor napjain, Szeredán, Pénteken, és Szombaton.
3. Karácson böjtin, és Karácson napján.
4. Sz. István első Mártyr, Sz. János Evange-
lista, és Apró-Szentek napján.
5. Új esztendő, és Viz-kereszt napján.
6. Septuagesima, Sexagesima, és Quinquagesima Vasárnapokon, avagy nagy böjt-előtt-
előtt-^{3.} Vasárnapokon.

Nagy böjtben.

(ton.

7. Böjt-fő Szeredán, és következő Szomba-
8. Böjt első Vasárnap, és következő
Hétfőn, Csütörtökön, Pénteken, és
Szombaton.
9. Böjt második Vasárnap-után-^{való} Hétfőn, és Szombaton.
10. Böjt harmadik Vasárnap-után, Hétfőn,
Kedden, és Szeredán.
11. Böjt 4-dik Vasárnapján, és következen-
dő Szeredán, és Szombaton.
12. Virág Vasárnapján, és egész Virág héten.

Húsvét-után.

13. Húsvét napján, és mingyárt Hétfőn,
Kedden, Szeredán, és Szombaton.
14. Húsvét-után első Vasárnapon.

15. Sz. Márk Evangelista napján.
 16. Kereszt-járó héten, Hétfőn, Kedden,
 és Szeredán.
 17. Kristus Urunk Menybe-menetele napján.
 18. Pünköszt Szombattyán, Pünköszt napján,
 és Pünköszt Hétfőn.
 19. Kis - Afzszony havában esendő Kántol
 Szeredán, és Pénteken.

*Az Allásoknak, vagy Statioóknak követ-
 kezendő napjaiban, Purgatoriumból-való
 szabadulás engedtetik, úgy mint:*

- * 1. Sz. János Evangelista napján.
- * 2. Bőjt első Vasárnapján.
- * 3. Bőjt első Vasárnap-után-való Kedden.
- * 4. Bőjt 2-dik Vasárnap-után-való Szom-
- * 5. Bőjt 3-dik Vasárnapon. (baton.
- * 6. Bőjt negyedik Vasárnapon.
- * 7. Bőjt ötödik Vasárnap-után-való Pénteken, és
- * 8. Szombaton.
- * 9. Virág Vasárnapon.
- * 10. Nagy Csötörtökön.
- * 11. Nagy Szombaton.
- * 12. Húsvét-után-való első Szombaton.
- * 13. Pünköszt Szombattyán.
- * 14. Szent Háronmság Vasárnap-előtt-való Csötörtökön.

NEGYEDIK CZIKKEL.

A' Bóldogságos Szűz Maria hét örömről-való Koronának, vagy a' mint most közönségesen mondatik, Sz. Ferencz Olvasójának tellyes búcsuiról.

Ezen sz. dolognak eredetéről, és gyakorlásáról igen hasznos könyvecske bocsátott ki Monachiumban 1720 eszt. melyből rövideden fel-jedzettem ezt, hogy:

Sénásbéli Sz. Bernárd, és Sz. Capistranus János idejében, némely Ifiu igen áitatos lévén a' Bóldogságos Szűz Máriához, szokott áitatosága-ízerént, gyakorta rósákból, és másféle virágokból koszorut, vagy koronát csenál-va, és azt a' Bóldogságos Szűz Maria faragott képének fejére télzi-va; Minekutánna pedig ezen Ifiu a' Sz. Ferencz szerzetébe bé-öltözött-vólna, látván, hogy azon szokott áitatos cselekedetit nem követhetné, mivel alkalmatosága nem vala reá, únakozni kezde maga szerzetesi állapottya-felől, és már azon gondolkodik-va, hogy a' világra viszfzá mennyen; Mindazonáltal elsőben a' Bóldogságos Szűzhöz folyamodván, azon kéré, hogy őtet meg-tanítaná mi révdő lévén; Kinek a' sz. Szűz meg-jelenvén, a' következendő koronának, vagy olvasónak gyakorlására tanítván őtet, meg-is vallá előtte;

D

hogy

hogy azon koronának áitatos el-mondása, fokkal kedvesebb előtte, mintsem a' rósákból kötött koszoru.

Meljet ugyan a' Bóldogságos Szűz elegendőképpen meg-mútatott, ezen koronát, vagy olvasót áitatoson gyakorló Szolgainak, és Szolgálóinak ofztogatott fok lelki kegyelmek-által, meljéről Wadingus írásiban *T. 5. f. 149.* Monachiumban ki-ádott Könyvecskében, s' más fok írásokban többet láthatni.

Azonban illik itt elő-hozni, a' mit Jésus Társaságabéli Bóldog emlékezetű Pater Paulus Barrius ír, némely ki-nyitattott Paradicsom nevű Könyvében *c. 11. Dev. 3. p. 329.* a' Bóldogságos Szűz Mária, Sz. Mihály havának 7. napján esendő Ünnepe alkalmatosságával; tudni-illik: hogy miként a' Szűz Mária Olvasóának, mely Plalteriumnak-is mondatik, kezdete, és eredete Sz. Domonkosnak tulajdonittatik, úgy ezen Koronának eredetét nem másnak, hanem a' Seraphicus Sz. Ferencz Szerzetének kell tulajdonítani; Azt-is hozzá téfzi ehhez az említett Author, mely nagy, és fáradhatatlan szorgalmatossággal, és áitatosággal gyakorlotta Salesius Sz. Ferencz az említett Olvasót, úgy, hogy akár mely nagy foglalatol dolgai között-is soha csak egy napon sem múlatta-el, noha mindenkor órát töltött, azon Olvasóban foglaltatott titkoknak elmélkedésében. Esz

Es ez az oka, miért neveztefsék ezen Olvasó Franciscanufok Olvasójának.

Ez az Olvasó pedig, hét táblákból áll, meljek külön-külön egy Mí Atyánkot, és tiz Üdvözletet foglalnak magokban, meljekhez az Olvasónak elején, vagy végén még két Üdvözlet hozzá adatik, hogy hetven-két Üdvözletre ki-teljék, azon hetven-két cz-tendőknek tiszteletire, meljeken e' világon élt a' Bóldogságos Szűz Mária, Damascenus, és Epiphanius Authorok bizonyosága-fzerént.

Az első Táblában ezen szók után: *Aldott a' te méhednek gyümölcse*, hozzá adatik: *A' kit Szűz méhedbe fogadtál.* Aszszonyunk Szűz Mária, s' a' t.

A' második Táblán: *A' kit Ersébetet látogatván Szűz méhedben hordoztál.* Aszszonyunk Szűz Mária, s' a' t.

Az harmadikban: *A' kit Szűzen szültél.*

A' negyedikben: *Kit a' Magusokkal imádtat-*
(tál.

Az ötödikben: *Kit a' Templomban fel-talál-*
(tál.

A' hatodikban: *Kit halottaiból fel-támadni*
(láttál.

A' hetedikben: *Ki tégedet Mennyekbe fel-*
(vett, és meg-koronázott.

Mindenik Mí Atyánk után mondhatni: *Aldott legyen a' Bóldogságos Szűz Máriának*

makulanélkül-való fogontatása. a' végén egy Mí Atyánkot, és Üdvözletet a' Szentséges Pápá-ért.

Ezen Olvasónak módgya, annyira tettzett az Apostoli Sz. Széknek, hogy nem csak a' Sz. Ferencz három Rendinek, hanem még a' Confraternitas-béli Atyafiaknak, és Nénéknek-is, teljes búcsut engedett, a' kik ezen Olvasót el-végezvén, egy Mí Atyánkot, és Üdvözletet mondanak a' Szentséges Pápá-ért; Mely búcsut a' Tertiariusok minden-nap el-nyerhetnek, és a' halottak-ért-is bé-múthatnak. *Kazemberg cit. Suppl. f. 115. n. 91. Pauk f. 107. n. 93.*

A' Vének pedig, és erőtlének, kik magok egészségeknél romlása-nélkül, ezen Olvasót el-nem végezhetnék, eleget tesznek a' búcsu el-nyerésére, ha a' Szűz Mária Enekeiből valamelijeket el-mondgyák, úgy-mint: *Magasztalja az én lelkem az Urat, s' a' t.* vagy: *Üdvöz-léggy Mária tengernek Csillaga, s' a' t.* *Brognoli Tr. 3. c. 15. R. 10. in Spec. Cler.*

ÖTÖDIK CZIKKEL.

Teljes búcsuk, meljeket a' Tertiariusok bizonyos napokon el-nyerhetnek, de csak a' miü Templominkban.

I. SZÜKSÉG itten észre venni, hogy az ide alább elő-számlálendő búcsuk, minden üdök.

űdőkre engedtettenek a' Szentséges Pápák-tól, ki-vévén azokat, meljek Bőjt-elő havának 13. napján, Sz. Jakab havának 9. és Kárácson havának 8dik napjain szoktanak esni; meljek közzül noha némeljek csak 14. vagy 7. éfztendőig engedtettenek, de ezen határozott idők el-telvéen, ismét meg-újittatnak.

2. Ezen búcsuknak el-nyerésére, mindenkor kivántatik a' gyónás, és communio, a' szokott búcsus imádságokkal együtt, meljegről a' 9. Czikk. többet.

3. Noha a' meg-irt mód-szerént, más Keresztény Hivek-is búcsut nyerhetnek a' mű Templominkban az alább elő-számlálendő napokon; Mindazáltal a' Tertiarusoknak olyan privilegiumok vagyon, hogy, ha vagy a' helynek távól-léte mián, vagy betegség, vagy egyéb akadályoztató dolog mián, valameljik Templomunkba nem mehetnének, más Templomokban hasonlóképpen, sőt a' betegek odahaza a' magok beteg-ágyokban is el-nyerhetik a' búcsut, úgy mindazonáltal, ha a' szokott búcsus imádságokon kívül, más őt Mí Atyánkot, és Űdvözletet mondanak a' Kristus őt sebeinek tiszteletére, mind annyiszor hozzá adván: Dicsőség Atyának, és Fiunak, s' a' t.

A' teljes búcsuknak napjai pedig ezek:

Bőjt-elő Havában.

A' 13-dik napon, úgy mint Harmadik Rendből-lévő Szent Ludovica napján,

Bőjt-más Havában.

Kilencedik napon. Sz. Klára Szerzetéből-való Bononiai Szűz Sz. Katalin napján,

Pünköszt Havában.

Tizenhetedik nap. Sz. Ferencz első Rendből-lévő Sz. Paschalis napján,

Szent Iván Havában.

Tizenharmadik nap. Első Rendbéli Pádvai Sz. Antal napján.

Sz. Jakab Havában.

Kilencedik nap. Első, és Harmadik Rendbéli Gorgoniai Sz. Mártýrok napján.

Tizennegyedik nap. Sz. Bonaventura napján. 1. Rendb.

Huszonnegyedik nap. Solanus Sz. Ferencz napján. 1. Rendb.

Kis-Afzszony Havában.

Második nap. Portiuncula napján.

Tizenkettődik nap. Szűz Sz. Klára napján.

Tizenkilencedik nap. Első Renden-lévő Sz. Lajos Püspök napján.

Huszonötödik nap. Harmadik Renden-lévő Sz. Lajos Király napján, úgy mint a' Tertiarusoknak Fővebb Ünnepe.

Sz. Mihály Havában.

Negyedik nap. Harmadik Rendbéli Viterbiai Sz. Rósa Testének által-vitele napján.

Mind-szent Havában.

Negyedik nap. Seraph. Sz. Ferencz napján.

Tizenkilencedik nap. Alkantarai Sz. Péter napján. 1. Rendb.

Huszonharmadik nap. Capistranus Sz. János napján. 1. Rendb.

Sz. András Havában.

Tizenkettődik napján. Sz. Didák napján. 1. R.

Huszonnyolczadik nap. Marchiai Sz. Jakab napján. 1. Rendb.

Karácson Havában.

Nyolczadik nap. A' Bóldogságos Szűz Mária macula-nélkül-való fogontatása napján.

HATODIK CZIKKEL.

A' Szentséges Sacramentum Statiojának, az elmélkedő imádságnak, és a' keresztényi tanításnak búcsújáról.

A' Szentséges Sacramentumnak

Első STATIOJA.

Tizedik Leo Pápától, és más Szentséges Pápáktól engedtetett teljes búcsut, mindennap el-nyerhetik a' Tertiariusok, ha a' Szentséges Sacramentum előit hat Mí Atyánkor, és hat Üdvözletet el-mondanak, mindenkor utánna tévén: Dicsőség Atyának, és

Fiunak, s' a' t. az utolsó Mí Atyánkot, és Üdvözletet ajánlván a' Pápá-ért. Ezért-is mondatik ugyan a' Szentséges Sacramentum Statio-jának. Szükség itten azt-is észre venni I. Hogy ezen imádságokat nem tartoznak ki-terjesztett kézzel mondani, mint-hogy ez egy bullában sem parancsoltatik. 2. Ezen búcsut az halottak-ért-is lehet foganatofon alkalmaztatni.

Második STATIO.

Az Elmélkedésnek búcsuja.

Ha mindennap fél óráig, vagy leg-alább egy fertály óráig a' Krisztus kén-szenvedésiről, vagy más lelki dolgokról elmélkedést tésznek, és azt egész hólnapban gyakorolván, az hólnapnak végén meg-gyónnak, s' communicálnak, és a' búcsus imádságokat el-mondgyák, teljes búcsut nyernek, meljet a' purgatorium-béli lelkek-ért-is foganatofon bé-mútathatnak. *Innoc. xii. in Rubr. Brev. n. 178.*

Harmadik STATIO.

A' Keresztényi tanításnak búcsuja.

Tizenegygyedik Innocentius Pápa, 1686. eszt. ki-adatott maga végezésében, mely-is e' fzerént kezdődik (A' kegyességnek) teljes búcsut enged a' Sz. Ferencz Réguláját tartó Atyafiaknak, kik a' Keresztényi tudományt a' Tridentumi Sz. Gyülekezetnek rendeléie-

fzerént hirdetik, és ugyan azoknak a' Keresztény Híveknek-is, kik aztot halgattyák, vagy elő-fegéltik. Ezen teljes búcsu pedig éfztendőben csak egyszer engedtetik, azon a' napon, és abban a' Templomban, meljet azon helységbéli Püspök nevezni, és rendelni fog, gyónást, és communiót hozzá adván.

Ezen teljes búcsut, halálok óráján-is elnyerhetik az említett Szerzetes Atyafiak, ha az Ur Testét magokhoz véfzik, vagy ha a' nem lehetne, a' JEsus nevét töredelmes szível fegéltségül híják.

Ugyan azon végezésnek erejével, azok, kik a' Keresztényi tudományt hirdetik, vagy azon jelen vannak, és annak hirdetésére legéltséggel vannak, ha ezen szent dolgokat akkor cselekednék, mikor Romában a' Statióknek búcsui folynak, ugyan azon Statiók búcsuit el-nyerik, nem külömben mint azok, kik Romában jelen vannak, ha meg-gyónnak, és communicálnak.

Mivel azért ily fok Statiók teljes búcsui vannak a' mint feljebb az 3-dik czik. látók, jó alkalmatofságok vagyon Tiszt. Tertiarius P. Plebanus Uraiméknak miképpen gyűjthetfenek magoknak véghetetlen íok lelki kén-cseket.

HETEDIK CZIKKEL.

A' Szent Kereszt Uttyának búcsui.

A' Sz. Kereszt úttyáról, és annak áitatoságáról már egynéhány külömbféle könyvecskék bocsáttattanak-ki; meljek ugyan annak eredetéről, gyakorlásának módgyáról, formájáról, és búcsuiról bőven traktálnak; az-okáért, nem szükség itten egyébről emlékezni, hanem csak arról, hogy a' mely búcsukot régenten xi. és xii. Innocentius Pápa helyben hagytanak-volt, ugyan azokat xiii. Benedek Pápa 1726. eszt. újlag meg-erősítette a' maga Rendelésében, mely így kezdődik (*Inter plurima*) meljeket a' purgatorium-béli lelkek-ért-is lehet ajánlani.

Azokáért, ha a' régi szent életű Atyáinknak egyenlő bizonyosságok-szerént, minden Istenes dolgok-között, nincsen valami hasznosabb, vagy üdvösségessebb szent dolog, mint Kristus Urunk kén-izenvedéséről elmélkedni, és hogy ez érdemesebb, mint ha valaki esztendeig vízzel, s' kenyérrel bőjtölne, vagy mindennap vére-húllásáig verné, és fanyargatná magát: Önnön maga Kristus Urunk kilencz kiváltképpen-való kegyelmeket ígirt a' Kereszt-úttyát áitatoson gyakorló Hiveknek, a' mint Pater Tauler János némely könyvecskéjében bizonyosságot télzen, ugyan

ottan mind a' kilencz kegyelmeket nevezet-
 szerént elé-számlálván; ha mondám semmi
 érdemesebb, vagy kedvesebb dolog nincsen
 Isten előtt e' világon, mint Kristus Urunk
 kénnyairól elmélkedni, kőnyű hát innen
 észre venni, s' magunkal el-hitetni, mely
 nagy lelki kénccseket nyerhetünk a' Kereszt-
 úttjának áitatos gyakorlásából. Bolandus
 nevű Iró-is írja ezt, hogy Kristus Urunk Ful-
 ginumbéli Szent Angelának meg-jelentette,
 hogy számtalan kegyelmeit közleni akarja
 azokkal, kik az ő keserves kénnyairól áita-
 toson elmélkednek. s' a' t.

NYÓLCZADIK CZIKKEL.

*Bizonyos esztendőkre, és napokra en-
 gedtetett nem teljes búcsuk.*

Eddig-elé szólottunk nagyobbára a' teljes
 búcsukról, már a' részekre, napokra, és
 esztendőkre el-öfztatott nem teljes búcsuk-
 ról-is szóljunk.

I. A' Statioknak teljes búcsuin-kivül mel-
 jekről feljebb emlékezénk, más több búcsu-
 kot-is nyernek a' Tertiariusok, meljek nem
 teljes búcsuk, úgymint:

Advent első, és harmadik Vasárnapokon,
 még az akkori búcsukon-kivül 28000. esz-
 tendőkig-való búcsut.

Sz. János Evangelista napján 50000. esz-
 tendőkig-valókot. s' a, t. 2. A'

2. A' Statioók napjain, melyekre nincsenek teljes búcsuk téve, tétetnek más bucsuk, úgy-mint:

Hamás Szereda-után-való Pénteken 10000. eszt.-való. Bójt ötödik Vasárnap-után-való Hétfőn, Kedden, Szeredán, és Csütörtökön, mindenik napon 10000. eszt.-való.

3. A' második, 3-dik, 4-dik, 5-dik, 6-dik, 7-dik, 8-dik, 9-dik, és 10-dik Kereszt-úttjának térdeplésében hét esztendei, és hét negyven-napi búcsukot. *Kazemb. l. 3. ord. f. 188.*

4. Ha Ur-napján, Szűz Mária makulanélkül-való fogantatása napján, JESUS neve napján, Bóldog Aszszony látogatása, és Ur-színe változása napjain a' mi Templominkban az Isteni szolgálatokra meg-jelennek.

A' Sz. Mife-alatt nyernek 400. napi búcsut.

A' Matutinum-alatt 400. napit.

A' Vecsernye-alatt 400. napit.

A' több Horafók-alatt 160. napi búcsut.

5. Ha a' mi Szerzetünknek Templomit, ezen következő jeles napokon meg-látogattyák, úgymint:

Karácson	Kis-Aszszony	
Kis-Karácson	Húsvét	
Víz-Kereszt	Ur Menybe-mene.	napján.
Gyertya-szente. B. A.	Pünköst	
Gyümölcs-óltó B. A.	Kereszt. Sz. János	
Nagy Bóldog Aszsz.	Sz. Péter Sz. Pál Ap.	Min-

Minden Szentek, Szent Ferencz által-vitele, Sz. Antal, Sz. Klára, és Magyar Sz. Ersébet napjain; a' meg-mondott teljes búcsukon-kivül, más 286. napi búcsut nyernek.

6. A' kik másfokot a' Keresztény tudományra oktatnak, minden holnapban ha meggyónván communicálnak, hét esztendei, és hét negyven-napi búcsut nyernek. A' kik felindittyák, vagy okot adnak reá, hogy az ifúság a' Keresztényi tanításon meg-jelennyék 200. napi búcsut, a' kik pedig a' kisdedeket magok el-viszik, vagy késérik a' tanításra, vagy magok házoknál tanittyák, hasonlóképpen hét esztendei, és hét negyven napi búcsut nyernek. Más iljen több búcsukot-is találhatni még más könyvekben.

KILENCZEDIK CZIKKEL.

Mi kívántatik a' búcsunak el-nyerésére?

I. **M**Ídön a' gyónás, és communio nyilvánosan fel-nem tétetik, kívántatik leg-alább, hogy valaki Istennek kegyelmében legyen, mely iránt ha kételkednék valaki, szükség, hogy meg-gyónnyék, vagy leg-alább bűneiről tekéletes lelki töredelmességet tégyen.

2. Kívántatik a' szándék tétel, meljet mindeneknek szükség tenni, akár magok-ért, akár mások-ért, élők-ért, vagy holtak-ért akarják a' búcut alkalmaztatni.

3. A'

3. A' búcsus imádságokat-is el-kell végezni a' Szentséges Pápának szokott szándéka-fzerént, mely közönségesen szokott lenni, 1. Az Anyaszentegyháznak fel-magasztalásá-ért. 2. Az Eretnekeknek ki-irtásá-ért. 3. A' Keresztény Fejedelmeknek egygyefsége-ért. A' Statiók búcsuibán ezekhez hozzá adatik: A' Pápának testi lelki életé-ért, a' mint feljebb az 3-dik Czik. meg-mondottuk. A' búcsus imádságok pedig hat Mí Atyánknak, és hat Üdvözlétnek el-mondásában állanak (ha-nem-ha másképpen rendeltetnék) és ugyanannyiszor hozzá adandó: *Dicsőség Atyának, és Fiúnak, s' a' t.* A' kik pedig nem tudnák mondani, *Dicsőség Atyának, s' a' t.* szokta-nak a' heljett mondani hét Mí Atyánkot, és Üdvözlétet, s' egy Hiszek egy Istent.

Ki-vétetnek itten a' Statiók búcsui, mel-jeknek el-nyerési-ért csak öt Mí Atyánkot, és Üdvözlétet rendelt ötödik Pál Pápa, a' mint ezt feljebb-is meg-mondottuk.

4. Mint-hogy az eddig elé-számlált búcsu-kon-kivül, még csak-nem számtalanok van-nak, a' mint Sz. Birgitta jelenésekről irt köny-vében írja, mondván: Romában több búcsuk vannak, mint-sem az emberek el-hihetnék, meljekben a' Tertiarusok mindenkben ré-szesülnek, és a' halottak-ért-is alkalmaztat-hattyak. Azokáért igen szükséges, és érde-

mes dolgot cselekeznek, ha Gobat nevű Tudós Irónak tanítása-szerént: minden reggel iljen, vagy hasonló közönséges jó szándékot tésznek:

“**E**N Istenem! néked ajánlom e' mái napon,
 “és ezentől akár mely időben el-vége-
 “zendő imádságimot, az Anyaszentegyház-
 “nak fel-magasztalásá-ért, az Eretnekeknek
 “ki-irtásá-ért, a' Keresztény Fejedelmeknek
 “egygyeiségek-ért, és a' búcsunak el-nyerésé-
 “re kívántató minden leg-jobb szándékkal,
 “s' indulattal; kívánom, és akarom ma mind
 “azokat el-nyerni, a' melyeket el-nyerhetek,
 “a' mint te én-nékem az Anyaszentegyház-
 “által meg-engedted, és azokat a' menyiben
 “lehet a' halottak-ért ajánlom, és bé-múta-
 “tom, főképpen NN.

5. Nem kell azon csudálkozni, hogy néha 20. 30. és több ezer esztendőig-való búcsuk engedtetnek, holott a' világ-is nem tart olyan sokáig, mert az iljen búcsuk nem az időhöz, hanem inkább a' véteknek érdeméhez szabattanak, mivel régenten csak egy halálos vétek-ért-is, egynéhány esztendőig tartó penitentzia adatik-vala. az iljen búcsuk-által azért az olyan büntetések töröltetnek-le, melyek a' véteknek nagy vóltához, vagy fokaságához-képest 100. vagy ezer esztendőig adattathattanak-vólna valakinek, s' a' t.

TIZEDIK CZIKKEL.

Mikor vehetnek a' Tertiariusok minden vétkekről- való generalis, vagy közönséges meg-öldozást? ismét:

Mikor lehet lelket szabadítani Purgatoriumból a' Pápák engedelmé-szerént?

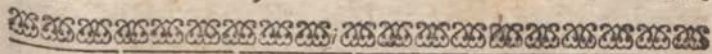
NÉgyezer vehetnek esztendőben minden vétkekről- való generalis absolutiót.
ismét:

Egész életben egyszer, és halálok óráján is egyszer teljes búcsuval együtt. és

Bizonyos Ünnepeken, úgymint nevezet-szerént, Sz. Katalin napján, Böjt-fő Szeredán, és Nagy Csötörtökön; de ezekről alább többet szólunk az 5. részben. 7. §.

Tovább, nem illik itten el-halगतni azokat a' teljes búcsukat is, meljek engedtetnek a' Tertiariusoknak a' Purgatoriumbéli léleknek szabadulására, úgymint: 1. Ha a' *Penitentzia-tartó* hét 'Sóltárokot, vagy a' *Garádicsok* 'Sóltárit áitatoson el-mondgyák. 2. Ha az halottak Solosmáját el-végezik. 3. Ha ama *Penitentzia-tartó* 'Sóltárt: *Könyörűly rajtam én Istenem, a' te nagy irgalmasságoú-szerént, s' a' t.* a' Szentséges Pápá-ért- való ezen imádsággal: *Örök mindenható Isten, könyörűly a' te szolgádon NN. s' a' t.* vagy: *Minden hívőknek jó Pásztor a Istenem, s' a' t.* mely alább az 5-dik részben. és 8. czik. fel-tétezik. 4. Valame

4. Valamenyifzer az Ur Isteñek, és Bóldogsá-
gos Szűznek jelesebb Ünnepein comñical-
nak. 5. Midőn a' Tertiarius Papok a' magok
meg-hólt Szüléjek-ért Sz. Misét mondanak.

HARMADIK RÉSZ.

A, Tertiariusok Régulájáról, és
szabott Rend-tartásokról.

E L S Ő C Z I K K E L.

*Régula, Rendelések, és némely kétséges
dolgoknak magyarázattya.*

I.

SZükség itten észre venni, hogy ezen cik-
kelben azonképpen ki-tétetik a' Régula,
a' mint Sz. Ferencz irta, és 4-dik Miklós Pá-
pa-is a' maga Bullájában szóról-szóra ki-
tette, a' mint alább következik.

2. A' Régulának mindenik része után (a'
hol szükséges) fel-tétetnek a' Pápák rendelé-
si, meljek XI. és XII. Innocentiustól, és most
újjabban 13-dik Benedek Pápától, helyben
hagyatva, és meg-erősítve vannak, a' mint ez
íránt másutt bővebb irás találtatik.

3. A' meg-mondott rendelésekben meg-va-
gyon írva, alább a' 15-dik részben, a' Visita-
torok hivataljáról szóló cikkkelben, hogy

E

azok-

azokban a' Conventekben, és heljekben, a' hol a' meg-íratott rendelések, heljesen mind végbe nem mehetnének, a' P. Provincialisok, és Gvárdiánok, mindeneket jól rendelkeznek, a' mint Isten-szerént leg-jobbnak itilik, s a t.

4. Azért-is az említett rendelések, itten nem éppen egéizsen, és vóltaképpen, hanem csak rövid summában tétetnek-fel.

5. A' Statutumoknak, vagy rendeléseknek minden részei után (a' hol szükség) a' magyarázatok-is' fel-tétetnek.

6. Hasonlóképpen, a' hol vagy a' Régula, vagy a' rendelések iránt valami kételkedés támadhatna, mingyárt utánna tétetik a' magyarázat.

Negyedik Miklós Pápának Bullaja, avagy búcsus levele, melyben az Harmadik Rendnek Régulája szóról szóra fel-írva találhatóik.

Miklós Püspök az Isten Szolgainak Szolgája.

A' Penitentzia-tartó Rendbéli Kristusbül kedves Atyafiaknak, és Nénéknek, mostaniaknak, és következőknek, Idvességét, és Apostoli áldást.

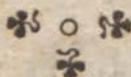
“A' Közönséges Catholica hitnek magafé-
 “A' hegyén helyhez tetettnek lenni ismerte-
 “tik a' Romai Keresztény hitnek meg-
 moz-

„mozdithatatlan erőss fundamentuma, mel-
 „lyet a' Krisztusnak ízeretettel égő hív Tanít-
 „ványi a' Pogányi vakságnak sötétségében
 „ülő nemzeteknek hirdettének, kit soha
 „semmiféle ízél-veszeknek háborúi fel-nem
 „forgathatnak; Ugyanis ez az, az igaz hit,
 „mely-nélkül senki Isten színe-előtt kedves
 „nem lehet; Ez az a' hit, mely az üdvösség-
 „re útat nyitt, és az örök boldogságnak ú-
 „talmát igéri; Minek-okáért ezen ízerzetnek
 „Fundatora, Krisztusnak dicsőséges Confes-
 „sora Sz. Ferencz maga sz. példá ával, és ta-
 „nitásával, mindeneknek útat mutatván a'
 „Mennyei boldogságra, az ő Fiait azon sz.
 „hitnek igazságában szorgalmatoson oktat-
 „ta, akarván, hogy azt igazán valják, ál-
 „hatatoson tartsák, és cselekedettel teljesít-
 „tsék, hogy azok, kik ezen az igaz úton
 „szentül járnak, hóltok-után az örök ból-
 „dogságra juthassanak. Mi azért kik ezen
 „Rendhez kiváltképpen-való indulattól vi-
 „seltetvén kötelesek vagyunk, és annak ter-
 „jedését igaz szível kivannyuk, ilyen rende-
 „lést tévünk, a' mint következik. *Eddig*

IV-dik Miklós Pápa.

E 2

Kez-

Kezdetik az Harmadik Rendnek
RÉGULÁJA.

ELSŐ RÉSZ.

*Mi módon kell meg-kérdezni a Szerzetbe-
bé-vévendőket?*

RÉGULA.

I. Alakik ezt az életet fel-akarják venni, elsőbben a' Catholica igaz hitről, és a' Romai Anyaszentegyházhoz-való engedelmeiségről kérdeztésenek meg, és ha a' hitben erőllének, és álhatatosoknak ismértetnek lenni, és azt mind végig meg-tartani fogadják, ezen életre bé-vétethetnek.

2. Azokáért, szorgalmatosan vigyázzanak arra, hogy valamely Eretnek, vagy eretneki gyanóságban lévő, vagy nyilván-való feslett életű bé-ne vétésék.

3. Ha pedig már valaki e'féle személy bé-vétetett-vólna, az eretnekségről tudakozó Tiszteknek mingyárt hirt kell adni iránta.

Rendelések.

I. A' Régulában parancsolt kérdezésekben ki-vétetnek az ismért Nemes Személyek, Hadi renden lévő Tisztek, Papok, és azok kiknek jeles familiája és magok jó erkölcsűek azon

azonkívül-is ismértetik. Ismét azok, kiknek egy, vagy több Attyafiai-is vannak ebben, vagy más sz. szerzetben.

II. Csak azok véteffenek-bé, kik magok életét, vagy mesterségekből, vagy Tiszti hivataljokból, vagy elegendő vagyonokból tisztességesen folytathatták; Azokáért a' feltétebb ízegények, kik küldülés-nélkül nem élhetnének, ezen Rendbe bé-ne-véteffenek, sem azok kik bestelen hivatalt viselnek.

III. Az isméretlen jövevények, és bújdosók, kiknek állandó lakó-hellyek nincsen, vagy életeknek elegendő táplálására-való mesterségek nincsen, bé-ne-véteffenek.

IV. A' bé-öltöztetés légyen, a' Tertiariusoknak valamelik Kápólnájában, vagy a' mű Conventúknak, vagy az Apácák Klastromának Templomában, avagy leg-alább a' Megyés Templomban, ha a' miénkben nem lehetne.

V. Azokáért valamely különös házban, vagy Oratoriumban senkit bé-ne-öltöztetteffenek, hanem-ha nyilván-való szükség mián valakivel dispensaltatnék.

Magyarázat.

Minthogy ezen Harmadik Rendbe valakit bé-venni nem lehet a' Pater Provincialis akaratya, és szabadsága-nélkül, a' mint eztet

Kerkove némely Pápák Bullaiból állittya; in *stat. gen. c. 7. §. 25. n. 12.* Azokaért ha valaki különös házban kívánna fel-venni a' szerezet köntösét, szükség arra szabadságot kérni a' Provincialistól. Ha pedig az Öltöztetés nem nálunk, hanem mások Templomában történnék, azon Templomnak Elöl-járó gond-vifelőjétől szükség szabadságot kérni.

Kérdés.

Ha valaki bizonyos okokból, csak titkossá és alattomban akarna bé-Öltöztetni, mit kell cselekedni?

Fel. Meg-lehetne ugyan az, a' Pater Provincialis szabadságával; mindazonáltal a' Nemesséket, és jelessebb személlyeket arra kell inteni, hogy leg-alább a' Rendbéli Atyafiak, vagy Nének-közül, mind bé-Öltöztetéseken, s' mind pedig professiojokon, egynéhánynak jelen-létét el-ízenvedgyék az alázatoiságnak érdemiért, egyízersmind annyifok jeles Tertiariusoknak példáját-is követvén, kik meg-vetvén az emberek ítületit, nem szégyenlették mások előtt ezen Sz. Rendnek köntösét fel-venni.

MÁSODIK RÉSZ.

A' Tertiariusok bé-vételének módgyáról, és formájáról.

I. **H**A kik ezen Társaságba kívánnak bé-vé-
tetni, azok, kiknek a' bé-vételre ha-
talmok, és szabadságok vagyon, szorgalma-
toson tudakozzanak azoknak állapottya, és
erkölcssei-felől, és jelentsék-meg nekik, mire
légyenek kötelesek ezen Társaságnak Régu-
lája-szerént, kivált ha valami adóssággal ter-
helve vólnának, aztot minél hamarébb, vagy
kész pénzel le-fizessék, vagy illendő kéz-irát-
fal eléget tégyenek felebaráttynak. Mel-
lyeket meg-cselekedvén bé-vé-tethetnek, ha
másként fel-tett szándékokban áthatatosok.

II. Bé-öltözések napjától-fogva számlálan-
dó próba esztendejek egészszén bé-telvén,
ha a' Discretusoknak ítélete-szerént alkalma-
tosoknak találatnak lenni, véteffenek-bé a'
professiora; úgy mindazonáltal, ha az Isten
parancsolatit meg-tartani, és azoknak által-
hágásá-ért-való illendő büntetést, vagy elég-
tételt, engedelmesen végbe-vinni fogadgyák,
midőn aziránt a' Visitatortól valami paran-
csoltatnék; A' mely fogadásnak szükség va-
lamely közönséges hivatalbéli Elöl-járótól
fel-irattatni; másként, senki bé-ne-véteffésék,
hanem -ha valamely jeles Személynek érde-
mire, és instantziájára nézve, a' helyyes, és
okos tanács egyebet jovallana.

III. Rendeltetik, és parancsoltatik, hogy
azok.

azok, kik már ezen Tárfaságba bé-vétettek, többször a' világi életre visszafá ne térjenek; Szabad legyen mindazonáltal nekik az Anyaszentegyhaztól helyben hagyatott más szerzetbe bé-menni.

IV. A' Házasszönyök bé-ne-véteffenek, hanem-ha először a' magok férjektől szabadságot nyernek.

Rendelések.

I. Ha valamely halálos, vagy igen veszedelmes betegségben lévő személy kívánná, és kérné a' szerzet köntösét, fel-adhatni ugyan néki, de professiora ne bocsáttassék, míg a' próba elztendőt egészfzen bé-nem tölti.

II. Ha valaki a' szerzetes köntöst egéfségen fel-vévén, az után halálos betegségbe esett; tehet professiot, és a' jubileumnak formája-szerént engedtetett tellyes búcsukot-is el-nyerheti, nem külömben, mint más szerzetbéliek.

III. A' Minister maga, vagy más Atyafiak, vagy Nénék-által, tartozik a' Novitiufokot, és Novitiakot a' Régulára, és Rendelésekre tanítani.

IV. A' professio-elött meg-kell vizgálni, és kérdezni a' Novitiufokot, ha tudgyák-e' a' magok kötelefségit, vagy nem?

V. Az olyan helyeken, a' hol az Atyafi-aknak, és Nénéknek kevés száma-mián szokott gyülekezeteket nem lehet tartani, az Elöl-járók hivatalja lészzen eziránt gondot viselni, a' mint az Urban jobbnak itílik lenni.

Magyarázat.

A' mi ezen részhez-való rendelést illeti, itt semmi oly dolog nincsen, mellyet meg-nem tarthatni; Mindazonáltal a' Régula-iránt némely kérdések vannak, mellyek tovább-való magyarázatot kívánnak.

Első kérdés.

Közönséges Notariustól kell-e' fel-jegyeztetni a' Professio-tételnek?

Fel. Noha a' Régula mondgya, hogy a' Professionak fel-jegyzése közönséges hivatalban-lévő Elöl-járónak keze-által légyen, mindazonáltal itt egyéb nem kívántatik, hanem-hogy a' professiót tévőnek neve, a' Szerzetnek arra rendeltetett könyvébe bé-irattassék, professiót bé-vévő Igazgatónak, és más két bizonságoknak nevekkal egygyütt.

Második kérdés.

Szükséges-e' a' professiót-tévőnek maga professioja-iránt bizonságot tenni?

Fel. Igenis szükség: azért-is olyankor kézeben izokott lenni a' bizonság-tételnek ki-nyomtatott formája.

Harmadik kérdés.

Szükséges-e' a' Tertiariusoknak bizonyos nevet adni?

Fel. Ez ideig e' nem vólt szokásban, s' ezentúl sem kell könnyen szokásba venni.

HARMADIK RESZ.

A' kóntósnek formájáról, és minéműségéről.

R E G U L A.

I. **E**Zen Társaságbéli Atyafiak alacson ruhába öltöztessenek, mely sem éppen fejr, sem fekete színű ne legyen, hanem ha a' Visitator, a' Minister tanácsával egygyütt, valamely bizonyos okra nézve valakivel ideig dispensalna.

II. Az Atyafiak minden haszontalan csinos-ság-nélkül-való alacson palástot, és tunikát viseljenek; A' tunikának első része vagy kihásva legyen, vagy hásvát-nélkül egész legyen, és az újja ne legyen tágas vagy igen széllyes, hanem szorosan varrattalék, a' mint tisztességesebb.

III. A' Nénéknek hasonlóképpen alacson posztóból-való palástyok, és tunikájok legyen, és a' paláston kívül, leg-alább egy fejr, vagy fekete színű felső ruha, mely-is haszontalan ránczokkal czifrázott ne legyen.

IV.

IV. A' Nének köntösének alacsonságában, és ruhá oknak bérléle-iránt, lehet dispensálni, a' helynek állapottya, és szokása-szerént.

V. Az Atyafiak, és Nének, ne viselleyenek selyem köntösököt, és övedzőköt, hanem juh-bőröl kéizitetett kötőkkel, és len-czérnából csenált kordákkal éljenek.

Rendelések.

I. Az Harmadik Renden lévő Férfiak Öltözetinek formája, Korda, és hamu-szinű posztóból-való tunika.

II. Az Afzszonyok köntöse pedig Korda, és hamu-szin Scapulare, melynek hoízsúsága leg-alább egy ölnék harmad része légyen.

III. Egy szóval arra intetnek, hogy az Öltözetben légyenek mértékletesek, abban is meg-mutatvan, hogy penitentzia-tartók, és Sz. Ferenczet is valamiben ügyekezük követni, ki maga tulajdon köntösit Attyának vilizá adván, a' világnak minden pompáját meg-vetette.

Magyarázat.

I. Szükség észre venni, hogy a' Penitentzia-tartóknak köntöse, mellyet Sz. Ferencz Olofz Orizágban a' helynek szokása-szerént rendelt-vólt, az-után meg-változtatott (a' mint a' Régula-is meg-engedte) Így 1503. esztendőbéli II. Julius Papa, a' penitentzia-tartók-

tóknak, csak a' Scapularét, és Kordát rendelkezte köntösöknek.

II. Az-okáért némely Provinciákban bevett dolog, hogy a' Tertiariusok, más külső köntösök-alatt csak Kordát, és Scapularét viselnek.

III. A' külső világi köntösöknek-is alacsonoknak és alázatoloknak kell lenni, melyekben semmi kevélység, maga mútogatása, hívság s' a' t. ne láttassék. Ha történnék-is némely nagy tekintetű jeles Személlyel az öltözetnek módgyában dispensálni, de a' többi ugyan csak tartoznak alacson köntöst viselni.

Kérdés.

Engedtetik-e' Kápa a' Szarándokoknak, kik igazán fel-vett szarándok köntöst viselnek?

Fel. Nem: mert a' kápa csak azoknak a' Tertiariusoknak engedtetik, kik a' három fő fogadásokra kötelezték magokat, és Klastromi különös életet élnek; a' minémű Klastromok, Olosz, Franczia, és Spanyol Országokban bővségesen találtnak. A' Szarándokoknak pedig kik szerzeteseknek nem mondatnak (a' mint feljebb az első részben meg-mondottuk) a' kápa hordozás átok-alatt, és más büntetések-alatt-is tiltatik 8-dik Or-

Orbán Pápától 1638-ban ki-adatott Bulla-által; mely kezdődik: *Cum sicut Dilectus. &c.*

NEGYEDIK RÉSZ.

Hogy a' tisztességtelen vendégségektől, Komédiáktól, és játék-néző helyektől magokat meg-tartoztassák.

R É G U L A.

TEllyességgel tiltatik a' Tertiariusoknak, hogy helytelen, vagy illetlen Komédiákat, Tánczokat, Vendégségeket ne gyakoroljanak, éshogy sem magok e'félőkre valamit ne adgyanak, sem alattok-való személyek-által ne adattassanak.

Rendelések.

Minthogy a' Régulának ezen része-felől semmi rendelések nincsenek, úgy a' magyarázat-is nem szükséges.

Kérdés.

Tiltatnak-e' minden tánczok és komédiák ebben a' részben?

Fel. A' miként hogy csak a' helytelen vendégségek, és botránkoztató nyájasságok (mellyek véték-nélkül, Istennek bántása, és a' Szerzetnek bestelensége-nélkül nem szoktanak lenni) tiltatnak a' Tertiariusoknak; Ugy az olyan becsületes vendégségek, lakadalmak, felebarátok, és jó-akarók látogatásai

s' a' t. a' hol vagy illetlenség, vagy mérték-
len tobzódás nincsen, meg-engedtetnek.
Ugy az Istenes és tisztességes dolgokról-való
komédiáknak gyakorlása nem tiltatik.

A' mi pedig a' tánczot illeti, ha a' becsü-
letnek regulája-szerént vagyón, és semmi te-
fti, vagy lelki veszedelmet nem foglal magá-
ban, a' világiaktól nem tiltatik, a' Tertiariu-
soknak pedig nem igen illendő.

ÖTÖDIK RESZ.

A' böjtről, és meg-tartoztatásról.

R É G U L A.

I. **H**Étfőn, Szeredán, Pénteken, és Szom-
baton a' hús-ételtől minnyájan meg-
tartoztassák magokat, hanem-ha vagy beteg-
ség, vagy erőtlenség egyebet jóvallana, úgy
a' kik magokon eret vágatnak, három napig
húst ehetnek, hasonlóképpen az utazók-is.

II. Ha az említett napokon oly jeles Ünne-
pök, mellyen más híveknek-is izabad húst
enni, ollyankor a' Tertiariusoknak-is nem til-
tatik a' hús étel, más napokon pedig mellye-
ken a' böjtre nem köteleztetnek, meg-ehet-
tik a' vajast.

III. Más Szerzetesek Klastromában lévén,
azokkal egyetemben meg-ehetik a' húst,
vagy a' mi elejekbe tétetik.

IV.

IV. Napjában kétszernél többször ne egyenek, ki-vévén a' betegeket, és utazókat.

V. A' kik egészségesek, mértékletesek legyenek az ételben, és italban, Kristus Urunk tanácsa-ízerént: *Őrizkedgyetek, hogy meg-ne nehezedgyenek a' ti sziveitek töbzódással, és részegséggel.* Luc. 21. v. 34.

VI. Az ebéd, és vacsora-előtt mondgyanak egy Mí Atyánkot, úgy ebéd, és vacsora-után-is; Ha pedig azt el-múlatnák, mondgyanak az után három Mí Atyánkot.

VII. Esztendőben minden Péntek napokon tartozzanak böjtölni, ha betegségtől, vagy egyéb nagy dologtól nem gátoltatnak, vagy ha Karácson napja Pénteken nem esik.

VIII. Minden-izentek napjától-fogva Húsvét napig minden Szeredán, és Pénteken böjtöljenek; Ugy az Anyaszentegyháznak minden böjt napjait meg-tartani tartoznak.

IX. Szent Márton naptól-fogva Karácson napig, és Quinquagesima Vasárnaptól-fogva Húsvétig minden-nap böjtöljenek, ki-vévén a' Vasárnapokat, és azt-is, ha valaki vagy betegség, vagy egyéb dolog mián nem böjtölhetne.

X. A' Nehézkes Nénék ha akarnak, minden súllyos kézi-munkától meg-tartoztat-hattya magokat a' tisztulásnak idejéig.

XI. A' kik kemény munkában foglalatostkodnak, Húsvét napjától-fogva, Sz. Ferencz napig, napjában háromszor ehetnek.

XII. Ha valaki mások házánál dolgozik, ottan bõjtõlni nem tartozik, hanem Pénteken, és az Anyaszentegyház parancsolt bõjtein.

Rendelések.

A' bõjt, és hús étel-iránt dispensálhatnak a' Visitatorok azokkal, kik betegek, vagy betegeknek szolgálnak; vagy utaznak, vagy mikor valamellyik Néne nehézkes, megengedtetik a' hús-étel néki, tisztulásának napjáig; Ugy azokon a' napokon-is, mellyeken nagy jeles Ünnepek esik, és mások-is húst esznek, kivált midõn olyan Conventben vannak a' hol a' Conventbéliek-is húst esznek. Ismét dispensálhatnak a' Visitatorok, a' Cselédes Gazda-Afzszonyokkal, azoknak Fiaival, Leányival, Szolgaival, és Szolgálóival; egyszóval, mind azokkal, kik, vagy drágaság, vagy tehetetlenség mián bõjti cledelre szert nem tehetnek.

Magyarázat.

I. Tudni kell itten, hogy a' bõjtõlés, és hús nem étel különböznek; mert a' hús nem évõ napokon, csak hús ételtõl-való maga megtartoztatása parancsoltatik, bõjt napon

pedig, nem csak húst nem enni, hanem napjában csak egyszer enni parancsoltatik, és a' második étel helyett csak collatio, vagy délkorai ételnek harmadik része engedtetik.

II. Szükség észre venni, hogy 7-dik Kelemen Pápának 1526 eszt. ki-adatott Bullája-szerént, meg-fzabadítatott a' Tertiariusoknak a' Hétfői böjt, és már csak Szeredán, Pénteken, és Szombaton tartoznak böjtölni hetedszaka; A' Szent Márton böjtöt kezdik-el Advent első Vasárnap.

III. Azt-is illik tudni, a' mit Pater Payez ír, a' Régulának ötödik részét magyarázván, hogy sem a' Régula, sem a' Rendelések nem tilalmazzák, sőt meg-engedik azt, hogy az Elöl-járók, és Visitatorok, helyes okkal, s' móddal dispensalhasfának a' böjtben, és hús nem ételben. Illik azért nekik, hogy ebben az Öregekhez, szegényekhez, erőtlenekhez s' a' t. ne legyenek kemények.

IV. Másoknak ugyan nincsen hatalmában, hogy a' Tertiariusokkal dispensaljanak, hanem-ha némely Gyóntató Atyáknak az Elöl-járóktól adatnék hatalom; mindazonáltal nem tiltatik az illyeneknek, hogy a' félelmes lelki-isméretűeknek igaz ügyit, és elegendő okát látván, jelentsék-meg nekik, hogy újabb dispensatio-nélkül meg-ehetik a' húst.

V. Tovább: Ha ki még nem tudná a' böjtnék, és hús nem ételnek napjai - között- való külömbséget, és kinek mikor keljen böjtolni, észre veheti a' következőkérdésekben.

Első kérdés.

Mellyik napokon tartoznak böjtolni?

Fel. Az Eíztendőnek minden Péntek napjain, ki-vévén Karácson napját ha Pénteken esnék.

2. Minden szentek napjától-fogva Húsvét napig minden Szeredán.

3. Az Anyaszentegyháztól parancsolt minden böjt napokon.

4. Advent első Vasárnaptól-fogva Karácsonig minden nap.

5. Húsvét előtt- való szokott negyven napokon. A' böjti napok-között esendő nagy böjti, és Adventi Vasárnapokon, csak a' hús-ételtől tartoznak magokat meg-tartoztatni, másként a' kétfzeri étel nem tilalmaztatik.

Második kérdés.

Mellyek a' hús nem évő napok?

Fel. A' meg-mondott Nagy böjti, és Adventi Vasárnapok, és egész eíztendőbéli minden Szereda napok; hanem-ha valamellyiken, vagy köteleles böjt, vagy olyan Jeles nap esnék, mellyen a' hús étel nem tiltatnék.

Har-

Harmadik kérdés.

Mellyik Jeles-napokon nem tartoznak a' Tertiariusok a' hústól meg-tartoztatni magokat?

Fel. Karácson napján, Uj esztendő, Vizkereszt, és ugvan Vizkereszt *Vigiliaja* napjain. Húsvét, és Pünkösd napjain; A' Bóldogságos Szűz Máriának Üllő-Ünnepein, Sz. Péter, Sz. Pál, Keresztelő Sz. János, Sz. Ferencz, Minden-szentek, és Sz. Márton Ünnepein. A' Megyész Templomoknak, vagy Ország Patronusának Jeles napjain; hanem ha ezek, vagy ezek-közül valamelyik olyan napon történék, mellyen azon-kivül-is tartoznának böjtölni.

Negyedik kérdés.

Kik legyenek ki-véve a' Régula, és Rendelések-szerént-való hús nem ételtől, vagy meg-tartoztatástól?

Fel. I. Az erőtlének, betegek, és betegeknek szolgálók.

2. A' Nehézkesek, tisztulásoknak idejéig.

3. A' hosszú utazásokban fáradozók.

4. A' kik olyan Klastromokban laknak, az hol másként-is húst esznek.

5. A' Házi cselédes Gazda-Afszonyok, és azoknak Fiai, Leányi, Szolgai, és Szolgálói, kik vélek együtt laknak.

6. A' kik ér-vágással élnek, három napokon.

7. A' Mester-emberek, és mások-is, kik olyan helyeken dolgoznak, a' hol mások nem bõjtölnek.

8. Kik vagy a' drágaság, vagy terméketlen föld-mián nehezen szerezhetnek bõjti éleset magoknak. Mind ezek nem köteleztettek a' Régulától, és Rendelésektől a' megtartoztatásra, vagy hús nem ételre.

9. Ide számláltatnak azok-is, kik vagy jóakaró felebaráttyoctól ebédre hivattatnak, vagy ő-magok másokot barátságos indúlatból, és egyéb illendő helyes okból magokhoz hínak.

Ötödik kérdés.

Ki-vétetnek-e' ezek a' bõjti kötelefségből?

Minek-elõtte meg-feleljek, észre kell venni, hogy a' Tertiariusok Régulájában vannak olyan bõjtök, mellyekre minden Keresztények kötelesek, úgy-mint az Apostolok *Vigilii*, a' negyven-napi nagybõjt, és mások. Vannak ismét olyan bõjtök, kik csak a' Tertiariusokat illetik, minémü az Adventi bõjts' a' t. már

Fel. A' mi az első bõjtnek nemeit illeti, arra a' Tertiariusok inkább kötelesek mint más Keresztények; A' mi pedig a' másik-féle bõjtöt

tőt nézi, abban-is dispensálhatni vélek mi-
ként a' hús ételben.

Hatodik kérdés.

Tartoznak-e' az említett Tertiariusok e'féle
dispensatiot kérni magoknak Elöl-járójok-
tól, vagy Igazgató Atyáktól, avagy csak
magok-is dispensálhatnak magokkal?

Fel. Ezen dolgokat kell itten észre venni.
Előszőr: Hogy az olyan dolgokban, mel-
lyekben a' Régula magánosan dispensal, úgy-
mint az erőtlenségben, betegségben s' a' t.
nem szükség újjabb dispensatiot kérni.

2. Más dolgokban pedig, úgy-mint a' hol
valaki kételkednék ha vagyon-e' elegendő
oka a' dispensatióra, vagy nincs, szükség,
ha lehet, meg-kérdeni vagy a' Provincialist,
vagy az Igazgató Atyát a' izabadság iránt.

3. Szabadsága s' hatalma vagyon az Igaz-
gató Atyának, nem csak a' bőjtben, és hús-
ételben, hanem a' Szerzetnek nagyobb dol-
gaiban-is dispensalni, a' mint fellyebb meg-
mondottuk, és alább-is nyilván meg-mon-
datik a' 18-dik réizben.

4. Azok a' betegek, és erőtlenek, kiket a'
Régula bőjtre, vagy meg-tartoztatásra nem
erőltet, arra intetnek, hogy a' bőjt helyett,
vagy imádságot, vagy más jóságos-cseleke-
detet vigyenek végbe. Azokat pedig, kik a'

bőjtre, és hús nem ételre kötelesek lévén dispensatiót kérnek, a' Pater Director hivatlja, hogy vagy Mife-halगतásra, vagy alamisna adásra, vagy más jóságos-cselekedetre kötelezze, a' meg-engedett bőjtöt, vagy megtartoztatást, más jó-cselekedetre változtatván.

5. Az ilyen változtatásban-is nem szűkség a' Pater Directornak igen szorossá itélre venni a' változtatott dolgoknak egyenlőségét, mint-hogy azonkívül-is hatalmában vagyón, hogy a' miben illik dispensálhasson, azokáért nem kívántatik a' változtatandó dolgoknak egyenlőségét tekéletes pontba venni. *Payez. f. 144.*

Hetedik kérdés.

Ha valamely Püspök hatalma alatt-lévő híveknek meg-engedtetnék, hogy a' 40. napi nagy bőjtön ne bőjtöljenek, oda értetnek-e a' Tertiariusok-is? avagy tartoznak újabb dispensatiót kérni magoknak?

Fel. I. Mint-hogy a' Tertiariusokat, nem csak az Anyaszentegyház parancsolattya, hanem a' magok Régulája-is kiváltképpen kötelezi a' 40. napi bőjtre, azokáért az Anyaszentegyház dispensatioja-mellett még a' Régula-szerént köteleztetnek bőjtölni.

II. Noha a' Régula semmit véték-alatt nem

parancsol, mindazonáltal büntetés alatt valamit tilalmazhat, a' mely büntetés-alóll a' Püspök dispensatioja ki-nem véli a' Tertiarium. Tovább e'féle dolgokban, illik a' Tertiariumoknak magokat alkalmaztatni, a' 4-dik, 5-dik, és hatodik kérdésekre tett feleletek-szerént.

HATODIK RÉSZ.

Hányszor kellyen esztendőben gyónniok, és communicálniok?

R É G U L A.

MInnyájan az Atyafiak, és Nénék esztendőben háromszor meg-gyónni el-ne mulassák, úgy-mint: Karácson, Húsvét, és Pünköst napjaiban, és az Oltári-Szentséget hasonló aítatósággal magokhoz venni, haragos felebaráttokkal meg-békélleni, és másoknak el-vett jószágát vizizá-adni.

Rendelések.

Noha a' Régula esztendőben csak háromszor parancsolja a' gyónást, mindazonáltal ezen következő napokban rendeltetik közönségesen a' gyónás, és communicatio. úgy-mint:

1. Sz. Ferencz Atyánk napján.
2. A' Sz. Rendnek Patronusa napján, tudni-illik: Sz. Lajos Király napján.

3. Az Halottaknak közönséges emlékezete napján.

4. A' közönséges szükségnek idején, az Elöl-járóktól, vagy Pater Directortól nevezendő napon.

5. Az Hazának, vagy Fejedelemnek közönséges javá-ért-való emlékezetnek idején.

6. Ezen elő-mondott üdőkön, és napokon-kivül az Urnak, és Bóldogságos Szűznek minden Jeles napjain meg-gyónnyanak, és communicálnak a' Tertiariusok.

7. Hasonlóképpen az Apostoloknak, és a' Szerzetbéli Szenteknek Ünnepein.

8. Ugy más üdőkben-is, midőn a' gyónató Atyától meg-engedtetik, ki-is maga hivatalja-szerént figyelmezzon jól reá, ha a' gyakor gyónás, és communicio-által, vagyone' valami jobbulás, nevededik-e' benne a' jó-ságos cselekedeteknek gyümölcse, úgy-mint az alázatosság, a' vétekre-való indulatoknak zabolázása s' a' t.

Magyarázat.

Itt csak azt kell észre venni, hogy a' világi Tertiariusok Húsvétban, és utolsó halálos-betegségekben rend-szerént mástól nem vehetnek communicot, és utolsó-kenetet, hanem a' magok Parochusoktól, ha-csak ez-iránt kiváltképpen-való dispensatiojok nincsen.

csen. A' több Istenes dolgokat (úgy-mint Prédikátziókon, és Processiókon meg-jelen-
ni, a' Szerzetnek Ünnepein gyónni, commu-
nicalni s' a' t.) inkább illik a' mű Templo-
minkban végbe-vinni, mint-hogy a' Szerzet-
nek tagjai.

HETEDIK RESZ.

Hogy sértő fegyvereket ne hordozzanak.

R E G U L A.

AZ Atyafiak ne hordozzanak magokkal
sértő fegyvereket; vagy ha a' Romai
Anyaszentegyháznak, a' Catholica igaz hit-
nek, avagy a' Hazának óltalmazására hor-
doznának-is, a' légyen a' Ministerek szabad-
ságával.

Rendelések.

A' világi Tertiarusoknak meg-engedtetik,
hogy kardot, és Nemesleket illető más fegy-
vereket-is hordozzanak. Itt tovább-való
magyarázat, kérdés, vagy felelet nem ki-
vántatik.

NYOLCZADIK RESZ.

Az Isteni szolgálatról.

R E G U L A.

AZ Atyafiak, és Nénék minden nap mond-
gyák-el a' Solosmának szokott hét Ho-

rasit, úgy-mint a' *Matutinum*ot a' *Laudes*sel egygyütt. A' *Primat*, *Tertiat*, *Sextat*, *No-*
nat, *Vecsernyét*, és *Completorium*ot.

A' *Clericus*ok, kik a' *Solosmát* tudgyák mondani, mondgyák-el a' *Primara* rendelt következendő 'Sóltárokot: *Deus in nomine tuo &c.* magyarul. *Isten a' te nevedben. Beati Immaculati &c.* Boldogok a' makula-nélkül-valók &c. eddig a' végig: *Legem pone &c.* az-az: *Add törvényül nekem s' a' t.* utánna tévén a' 'Sóltárok végein: Dicsőség Atyának, és Fiunak &c. A' *Horasok*nak több 'Sóltári-
val egygyütt.

A' kik *Templomba* nem mehetnek, mondgyák-el azokat a' 'Sóltárokot, mellyeket más *Clericus*ok ízoktanak el-mondani.

A' kik olvasni nem tudnak, a' *Matutinum*-ért, és *Laudes*-ért mondgyanak 12. *Mí Atyán-*
kot, a' több *Horasok*-ért külön-külön minde-
nik-ért hét *Mí Atyánkot*, és annyiszor *Dicső-*
ség Atyának, és *Fiunak s' a' t.* A' *Prima*, és
Completorium-után, mondgyák-el a' *Hilzek*
egy *Istent*, és a' kik tudgyák, a' *Penitentzia-*
tartó 'Sóltárt-is: *Könyörűly rajtam én Iste-*
nem s' a' t.

Ha a' *Solosmát* a' rendelt órákban nem mondanák-el, mondgyanak három *Mí A-*
tyánkot e'béli fogyatkozások-ért.

A' betegek nem kötelesek a' *Horasoknak* elmondására.

Sz. Márton bõjtiben, és a' negyven napi bõjtnék idején igyekezzenek jelen lenni a' Megyés Templomban téendő *Matutinumon*.

Rendelések.

I. A' kik magok kötelefségek-szerént áitafoson el-végezik a' *Breviariumot*, eleget tésznek a' *Régulának*, ha a' *Laudesben*, és *Vesernyében* emlékezetet tésznek *Szent Ferenczről*.

2. A' mely *Tertiariusok* bé-iratták magokat a' *Vitézi Rendbe*; hogy a' *Régulának* eleget tegyenek, vagy a' magok szokott *Solosmáját*, vagy a' *Bóldogságos Szűz Mária* kisebbik *Solosmáját* el-mondván, imádkozzának valamit a' meg-hólt *Atyafiak-ért*, és *Nénék-ért*, vagy a' *Purgatoriumbéli lelkek-ért* közönségesen.

3. Mindenik *Mí Atyánk* után külön-külön mondassék *Dicsőség Atyának*, és *Fiunak s'a't.*

4. Intetnek minnyájan, hogy a' *Bóldogságos Szűz Mária Koronáját*, vagy *Olvasóját* mindennap mondgyák-el.

Magyarázat.

I. Noha a' *Régula* csak a' *Mí Atyánkról* tészen emlékezetet, mindazáltal áitatos szokásba vétetett már, hogy a' *Mí Atyánkhöz*
min-

mindenkor hozzá-adásék az Angyali Üdvözlet, és Dicsőség Atyának s' a' t. hogy így az egész napbéli Solosma 54. Mí Atyánkot, és Üdvözletet foglaljon magában.

II. Az Harmadik Renden lévő Papok, és Clericusok a' mi Breviariumunkhoz, és Directoriumunkhoz alkalmaztathatták magokat 12-dik Innocentius Pápa engedelmé-szerént, hanem-ha már más Chorusokhoz kötelezték-vólna magokat. *Rubr. Brev. n. 1. 2. 3. 4. § 21.*

Első kérdés.

Mikor, vagy mi időben kell mondani a' Solosmát?

Fel. A' *Matutinumot*, és *Laudest* a' menyiben lehet, vagy elébbi estvén, vagy jó reggel mondgyák-el, a' kisebb *Horasokot* ebéd-előtt, a' *Vecseryét*, és *Completat* (nagy böjtön-kivül) ebéd-után. De ezen szabott időök meg-tartása-iránt nem szükség felettébb szorgalmatosoknak lenniük, mellyekben a' *Pater Director*-is bizonyos módot szabhat. A' három Mí Atyánkból, és Üdvözletből álló penitentzia-is, csak a' gondolatlan túnyákat illeti.

Második kérdés.

Miképpen kellyen meg-jelenni nagy böjtben a' Megyés Templomban mondandó *Matutinumon*?

Fel.

Fel. Az itt-való helységekben e' nincsen szokásban, s' nem-is köteleztetik senki arra, a' mint Payez mondgya, kivált ha éjfélnélkor mondatnék a' Matutinum, ki-vévén Karácson éjszakáját.

KILENCZEDIK RÉSZ.

Hogy minnyájan testamentomot tégyenek, a' kiktől lehet.

R É G U L A.

MInnyájan azok, kiknek szabadságokban vagyon, és a' törvénytől nem gátoltatnak, minek-utánna ezen Társaságban három holnapot el-töltöttek, tégyenek rendelést, és testamentomot a' magok tulajdonokról, hogy senki testamentom-nélkül ez életből el-ne mennyen.

Rendelések.

I. Rendeltetik, hogy senki a' Tertiariusok-közül professiora ne bocsáttassék mig testamentomot nem tészen, hanem-ha valakit a' törvény tilalmazna attól.

II. Keményen parancsoltatik a' Gyóntató Atyáknak, hogy magokat e'féle testamentom-tételbe ne elegyítsék, sem pedig a' Novitiusokot valamiképpen arra ne ingereljék, hogy a' Szerzetnek valamit adgyanak, meg-emlékezvén Szent Pál Apostolnak imillyen ízavairól:

Non

Non quarimus vestra, sed vos. Nem keressük a' tiéteket, hanem titeket.

Magyarázat.

Ha a' szegénységnek buzgó szeretője Sz. Ferencz Atyánk oly nyilván nem parancsolta-vólna a' testamentom-tételt, fokban gonoszúl gyanakódván, azt itílnék, kivált azok, kik szerzetünkhöz idegen indulattal viseltetnek, hogy mű magunk hasznát keressük; holott mind a' Régulából, s' mind pedig a' Rendelésekéből elegendő-képpen ki-tettzik, hogy nem a' Tertiariusok külső javait, vagy testalando gazdagságit keressük, hanem az ő lelkeknek belső csendeségire, és nyugodalma-ra vigyázunk e'féle Rendelésekkel; Mely csak abból-is ki-tettzik, hogy a' Régulában, és Rendelésekben, egynéhányszor parancsolatik mások javainak vizfszá-adása, és a' megbántottakkal-való békeség szerzés, úgymint nevezet-szerént a' Régulának 2-dik, és 6-dik részében.

Azokáért ha szent, és szükséges dolog, hogy a' Tertiariusok a' világi hivatásoknak, és halzontalan múlandóságok-körül-való szorgalmatosságoknak ellene-mondgyanak, és tehetségek-szerént nagyobb, és nagyobb teki-etésre igyekezzenek: bizonyára szent, és szükséges dolog az-is, hogy a' magok javai-ról

tól jó idején rendelést tégyenek, ne-hogy életeknek végén, magok lelkének veszedelmes nyughatatlanságával, és üdvösségeknek tapasztalható nagy kárával kellesek akkor azt cselekedni, midőn nem alkalmatosok reá, sok veszekedésekre, és viszszázkodásokra holtok-után maradandó Atyafiaknak okot adván, a' mint sokakkal történt, és történik.

Szabad lészén mindazonáltal nekik életekben meg-változtatni azon testamentomot, a' mint akarják.

Kérdés.

Tartozik-e' ki-ki testamentomot tenni?

Fel. A' mint a' Régulának 18. rész. és más helyekből-is ki-tettzik, a' Régula senkit nem kötelez olyan dologra, a' mi könnyen meg-nem lehet; Ugy ezen dologban-is helyes okokra nézve meg-lehet dispensálni.

Azonban szükség kiváltképpen azokat jó idején a' testamentom-tételre inteni, kiknek javaira-nézve holtok-után sok egyenetlenségek, viszszavonások, s' veszekedések okos ítélet-szerént következhetnének.

Végre, nem köteleztetnek a' testamentom-tételre azok, kiknek vagy hatalmokban nincsen, vagy magok nagy kára-nélkül nem lehetne a' testamentomot tenni.

Az Atyafiak, és más külső emberek-között-való barátságának meg-újittásáról.

R E G U L A.

HA az Atyafiak, Nénék, vagy mások-között valami egyenetlenség támadna, szorgalmatoskodgyanak a' Ministerek azok-között békeséget ízerzeni, és ha illendőnek, vagy szükségesnek itílnék, azon helység Püspökének tanácsával-is élhetnek ez-iránt.

Rendelések.

Parancsoltatik, hogy az Atyafiak, és Nénék, nem csak magok egymást szerezsek, hanem a' Kristusnak példája-szerént más ellenkező felebaráttyok-között-is igyekezzenek békeséget ízerzeni, és haragos felebaráttyokkal meg-békélleni.

Magyarázat.

Itten nem szükség a' magyarázat, hanem csak arra intetnek az Atyafiak, és Nénék, hogy midőn mások-között békeséget akarnak ízerzeni, magokra vigyázzanak, és okofon cselekedgyenek, hogy magokat másokkal egygyütt haragra, és veszekedésre ne gerjeszszék. Tanácsosabb azért az illyen dologban vagy a' Gyóntató Atyától, vagy a' Pater Directortól, vagy más Itten-félő okos Atyafitól először tanácsot kérdeni. TIZEN-

XI-DIK RÉSZ.

Miképpen viseljék magokat, midőn hamissan, és törvénytelenül háborgattatnak?

R E G U L A.

HA az Atyafiak, és Nénék magok szabadságában törvénytelenül háborgattatnának a' helybéli hatalmasoktól: A' Ministerek folyamodgyanak vagy a' Püspökhöz, vagy más felsőbb Hatalmakhoz, és azoknak tanácsokhoz, és rendelkezésekhez szabják magokat.

Rendelések.

I. Ezen jelen-való részecske-iránt semmi rendelés nincsen. Az-okáért alkalmaztassák magokat a' Tertiariusok az Evangelium szavaihoz: *Szeressétek ellenségeitek: jól-tegyetek azokkal, kik gyűlölnék titeket, imádkozzatok a' ti üldözőitek-ért, és rágalmazóitek-ért. s' a' t. Matth. 5. v. 44.*

2. Meg-mondottuk feljebb, hogy a' Tertiariusoknak régi privilegiumi, és szabadsági most ezen helyekben meg-szüntenek, és szokásban nincsenek; Az-okáért mind külső, s' mind belső, világi, és lelki Elöl-járójoknak hatalmok-alatt vannak.

3. Ha mindazáltal a' lelki dolgokat illető magok privilegiumiban, engedelmeiben, és szerzetes hivataljokban, valakitől igazságta-

lanúl akadályoztatnának, mondgyák-meg a' Pater Ministernek, és Directornak, kik hivataljok-szerént tartoznak e'féle dolgokat meg-orvosolni.

XII-DIK RÉSZ.

Hogy a' közönséges helyen-való esküvésektől meg-tartoztassák magokat.

R E G U L A.

AZ Atyafiak távoztassák (a' menyiben lehet) a' kölség-előtt-való esküvéseket; Mindazonáltal ha valamely szükséges okokból arra kényszerítetnének, a' légyen ezen következendő dolgok-ért, úgymint: vagy békeség-ért, vagy a' hit igazságának bizonyosságáért, vagy a' veszedelemben forgó becsületnek helybe-hozásáért, vagy ha a' szükség úgy hozná az adásban, és vevésben történő contractusoknak meg-erősítési-ért, a' mint az Apostoli Sz. Széktől-is meg-engedettett az ilyen színű dolgok-felett-való esküvés.

A' közönséges dolgokban pedig és izokott beszédekben tartoztassák magokat az esküvéstől, és ha valaki közülők estvéli szám-vételkor észre venné, hogy azon napon vagy szokásból, vagy kész akarattal, vagy gondolatlan hirtelenséggel eskütt-vólna, mondgyon 3. Mí Atyánkot, és Üdvözletet érte.

Tovább: ki-ki a' maga háza-népét igyekezzék az Isteni félelemre szóval, és példával oktatni.

Rendelések.

I. Azon feljül mondott 3. Mí Atyánkot, és Üdvözletet annyiszor kell el-mondani, valamenyi esküvésről vádol valakit lelki-ismérete.

2. A' gyónásban-is e'féle esküvéseket nem kell el-halgtatni.

3. Arra-is szorgalmatos gondgyok legyen, hogy az alattok-való házi-cselédek szokásba ne vegyék az esküvést; mert a' Bölcs mondgya, hogy: *A' sokat esküvő férfi, hamissággal meg-rakodik, és az ő házából el-nem távozik a' csapás.* Eccl. 3. v.12.

Magyarázat.

Itten három dolog parancsoltatik. I. Hogy a' Tertiariusok mindennap estvéli le-fektek-előtt lelki szám-vételt tegyenek. 2. Hogy magok háza-népét, úgymint Fiokot, Leányokot s' a't. Isteni félelemre oktassák, és az esküvésről fenyítsék. 3. Hogy a' parancsolt három Mí Atyánkot, és Üdvözletet, mint valami hagyott penitentziát el-végezzék, melyre ugyan kötelesek-is, a' mint a' Rég. I. rész. meg-mondatott, és alább-is meg-mondatik a' 20. részben.

Kérdés.

Lehet-e a' Tertiariusoknak eskünni a' Törvényben?

Fel. Szükség itt észre venni, hogy minek-utánna a' pokolbéli ellenségnek irigységétől ingereltetvén, fokaktól fokképpen háborgattattnak-vólna régenten az első időbeli Tertiariusok: 9-dik Gergely Pápa 1228. eszt. Bulát bocsátott-ki, mely kezdődik: *Detestanda &c.* melyben a' Tertiariusokat ki-véizi a' világi hatalom-előtt téendő külső esküvések köteletségiből, hanem-ha békeség szerzésre, hit őltalmára, maga, vagy más emberek becsületének helybe-állítására, és más ilyen szükséges nagy dolgoknak elő-mozdítására kivántatnék néha az esküvés. Az-okáért, mivel-hogy az említett 9-dik Gergely Pápa Bulája Sz. Ferencz Atyánk halála-után iratott, hihető, hogy 4-dik Miklós Pápa irta-bé a' R regulának ezen részébe az esküvés-iránt-való imez szókat: *Ha szűkségtől kényszerítettnek s' a' t.* ki (a' mint Bordonus írja *Tr. 3. R. 87. n. 3. f. 387*) más helyeken-is néha holmi dolgokat hozzá adott a' Regulához; Mellyekből következik, hogy a' Tertiariusok nem tiltatnak az igazságnak erősítésére téendő esküvéstől, a' törvényben-is, ha a' szükség úgy kívánnya.

XIII-DIK RÉSZ.

A' Mife-halगतásról, és gyülekezet tartásról.

R E G U L A.

MInd Várafokon, s' mind pedig más helyeken lakó Atyafiak, és Nénék, mindennap (ha lehet) a' Sz. Mife-áldozatra elmenyenek; Hasonlóképpen azon helyre-is, a' hová a' Ministerektől minden hólnapban téendő gyülekezetre fognak hivattatni, és ottan az arra rendeltetett Perceptornak adgyanak ki-ki egy-egy garas pénzt, ki-is azon pénznek summáját egybe-gyűjtven, a' Ministerek rendelése-szerént, vagy a' szegény, és beteg Atyafiaknak, és Nénéknek ki-olítottogattya, vagy a' szegények, és küldufok temetésére fordittya. de azon hely számára-is illik valamit adni belőle.

Igyekezzenek magoknak oly Isten-féldő okos lelki-tanítót állítani, ki őket buzgó tanításával, és jó példájával a' penitentziára, és Isteni jóságos-cselekedeteknek gyakorlására foganatoion gerjeszthesse; Mife, és prédikáció-alatt figyelmetesek, és aítatófok legyenek, hogy így ki-ki mind az imádságban, s' mind az Isten igéjének halगतásában eleget tgyen maga köteletségének.

Rendelések.

I. Gyülekezetet kétszer kell egy hónapban tartani. Mit keljen pedig azokban traktálni, meg-mondatik alább az 5-dik részben.

II. A' kiknek értekek vagyon, szűkség adni a' mit Isten sűgarol a' feljebb említett szegények Ládájába, hogy Sz. Atyánk Istenes izándéka bé-teljesedgyék.

III. Azon pénznek ki-adásába ne elegyisse magát a' Visitator, hanem csak arra vigyázzon, hogy annak ki-osztása helyyefen, és igazán légyen; Recommendalhattyá mindazonáltal a' szegényebb Atyafiaknak, és Nénéknek szűkségeket.

Magyarázat.

Minthogy a' Mife-halगतás-iránt a' Régularis mondgya (*ha lehet*) nem köteleztetnek a' Mife-halगतásra azok, kiket vagy a' betegség, vagy egyéb bizonyos dolog akadállyoz.

XIV-DIK RESZ.

A' betegekről, meg-hólt Atyafiakról, és Nénékről.

R E G U L A.

I. **H**A valaki az Atyafiak-közűl betegségbe esik, a' Ministerek magok, vagy mások-által, tartozzanak azokat minden héten egyszer meg-látogatni, szorgalmatoson int-
vén

vén őket a' penitentiára, és a' közönséges alamisnából tegélsék azokat.

2. Ha valaki közülök meg-halna, annak halála-iránt mingyárt tudóítani kell azon helyen, vagy városon lakó Atyafiakot, és Nénéket, kik a' halottnak temetésére, és el-késérésére személyek-szerént meg-jelennyenek, s' el-fe mennyenek a' helyről, miglen a' temetésnek, és a' halott-ért téendő Sz. Misé-nek vége nem lesz.

3. E' telett mindenik Atyafi, és Néne, a' halottnak mingyárt következendő nyólczadnapja-alatt végezze-el az ő lelké-ért tartozó imádságokat, tuni-illik: A' Papok mondgyanak egy Misét. A' kik olvasni tudnak 50. 'Sóltárokat; A' kik olvasni nem tudnak, mondgyanak 50. Mí Atyánkot, és mindenik-után: *Adgy örök nyúgodalmat Uram s' a' t.*

4. Tovább: a' meg-hólt Atyafiak-ért, és Nénék-ért esztendőnként mondassanak 3. Miséket, vagy a' kik a' 'Sóltárokat tudgyák, azokat mondgyák-el egészízen; a' kik pedig nem tudgyák, mondgyanak száz Mí Atyánkot, és annyiszor utánna: *Adgy örök nyúgodalmat Uram s' a' t.*

Rendelések.

I. A' ki a' halottak, és betegek-iránt adott paranc solatot végbe nem viheti, kérjen dispensatiot magá nak a' Visitatortól. G 4 2.

2. Gondolja-meg mindazonáltal, hogy a' mint ő most másoktól lelki szolgálattját megvonnyá, úgy tölle-is jövendőben megvonnyák mások.

3. Ha a' beteg Atyafiak meg-fogyatkozván, szegény állapotra jutnak, és a' közönséges alamisna el-fogyott-vólna, az egésségefek segéljék őket a' magok vagyonokból.

Magyarázat.

Mivel a' Rendelésekben mondatik *n. 1.* Hogy a' ki a' betegek-iránt adott parancsolatot bé-nem töltheti s' a' t. kérjen dispensatiot; ezen dispensation pedig érteni kell inkább más dologra-való változtatást, mint-fem engedelmet, a' mint feljebb-is meg-mondatott. Azokáért, hogy ez-után az egyenlő szokás meg-tartásék, rendeltetik: 1. Hogy ha valaki nehéz betegségbe esik, gondgyok legyen arra, hogy a' beteg vagy magok, vagy mások-által gyakran látogattásék, és a' Szentségeknek méltó fel-vételére, a' professionak meg-újittására, a' generalis absolutionak el-vételére oktasék, és intessék. 2. Noha rendeltetik, hogy a' felettébb meg-fogyatkozott betegeket, vagy a' szegények számára rendeltetett közönséges alamisnából, vagy midőn az el-fogy, az Atyafiak, és Nénék magok javaiból segéltsék; mindazáltal e' nekik semmi köte-

lef-

lefség-alatt nem parancsoltatik, mivel-hogy a' Rendelésekben helyyefen el-végeztetett, hogy a' Szerzetbe bé-ne véteffenek, a' kik küldülés-nélkül tisztefféséfen nem élhetnének. Mindazonáltal ha valaki vagy fzerencsetlenségéből, vagy más véletlen történetből szegénységre jutna, azt minél nagyobb könyörületességre méltónak láttyák lenni, annál készebb jó-akarattal, és könyörületességgel segéltsék. 3. Hogy a' meg-hólt Atyafiak testét el-késérjék, a' méltó dolog, ha csak igaz akadályok nincsen. A' feljebb rendelt Mife-mondással nem tartoznak teljességgel a' Tertiarius Papok, hanem csak magok jó akarattyára bízatik. A' Ministereknek pedig gondgyok legyen arra, hogy vagy a' közönséges Cassából, vagy más-képpen, első nyolczad-nap-alatt, bárcsak egy Misét mondassanak a' meg-hólt Atyafiak-ért. 4. E' fzerént kell érteni a' három Misét-is, mellyeket esztendőnként kellene mondatni. Mind ezeknek rendelése a' Ministerekre, és más Elöl-járó Tisztekre bízatik, a' helynek, üdőnek, és az Atyafiak, s' Nének sok, vagy kevés-vóltá-hoz-képest. 5. Mint-hogy az ötven 'Sóltárokot nálunk-is nem tudgyák mondani, elég léfzen e' végre rendelt Mí Atyánkot mondani, úgy, hogy egy halott-ért mondassék egyszer

90 HARMADIK RÉSZ.
Ötven, és a' halottak-ért esztendőben egy-
szer száz Mí Atyánk, és annyiszor: *Adg)*
örök nyugalmat Uram s' a't.

XV-DIK RESZ.

A' Ministerekről, és Elöl-járókról.

R É G U L A.

HA valaki az Atyafiak-közül ezen Tárfaság-
ban Elöl-járó Tisztnek tétetik, azon hi-
vatalt engedelmes kész jó akarattal fel-vegye,
és hiven el-járjon benne; senki pedig örök-
sön, vagy életéig meg-ne hagyaisék az ő
Tisztségében.

Rendelések.

Mint-hogy a' Tiszti hivatalokról a' Régula
semmit nyilván nem mond: rendeltetik hogy
Elöl-járó Tiszteknek ismérteffenek a' követ-
kezendő hivatalban lévők: t. i. A' *Visitator*,
vagy *Præses*; a' *Minister*, vagy *Præfectus*;
a' *Secretarius*; hat, vagy nyólcz *Discretusok*;
Syndicus, *Vicarius*, *Custos*, és a' betegekre
vigyázó Fő Gond-vilclő.

Élze kell itt venni, hogy a' hol nagyobb,
vagy kisebb Convent, vagy gyülekezet va-
gyon, ott a' Tiszteknek-is nagyobb, vagy
kisebb száma légyen.

Magyarázat.

Mivel-hogy a' helyeknek, és Provinciák-
nak

nak állapotya-szerént, ezen hivatalok néha nem mind szükségesek: azért a' hol nagyobb városokban vannak, elég ha a' Visitator, Minister, Secretarius, és négy, vagy hat Discretusok ott vannak; A' kisebb helyeken pedig a' Visitator, Minister, és leg-alább két Discretus; Azonban az Atyafiaknak száma, és nevedése-szerént a' Provincialis, és Diffinitorok rendelhetik a' dolgot, a' mint Isten-szerént jobbnak itélik lenni, hogy a' Szentséges Pápák rendelésinek-is eleget tégyenek.

Tovább, hogy ki-ki a' maga hivatalját jól meg-értse, és maga kötelessége-felől ne kételkedgyék, a' következendő punctumokat tartsa-meg.

I.

A' Visitatorról.

I. A' Régulának 16. Részé, és 13-dik Benedek, (n. 6. 8. & 10.) és más több Szentséges Pápáknak Bulla-ja-szerént, a' Visitatoroknak Sz. Ferencz Szerzetéből kell lenni, kit rend-szerént téfzen, változtat, és helyben hágy a' Pater Provincialis a' Capitulumban egybe gyűlendő Diffinitorokkal egygyűtt.

II. Más nével Præsesnek-is hivattatik a' Visitator a' Régulában, kinek hivatalja az, hogy a' Ministereknek, és Discretusoknak tanácsával, azokat, a' miket a' helyekhez, és alkalmatóságokhoz-képest szükségeseknek itéll lenni, Istenefen rendelje, és igazgassa. azért:

III. Noha ő a' Conventeknek első Feje légyen-is, mind-

mindazonáltal soha valamit mások tanácsa-nélkül csak egyedül ne cselekedgyék.

IV. Kiváltképpen köteleztetik arra, hogy az 5dik részben meg-irt mód-szerűen gyűléseket tartson, melyekben mindenkor valami lelki-tanítást tégyen, vagy a' Régulát, és Rendeléseket magyarázván, vagy az Atyafiakat intvén, és oktátván s' a' t.

V. Az-is az ő hivatalja, hogy a' beteg, ügyefogyott, és szükölködő gyámoltalan Atyafiakat, és Nénéket meg-látogassa, s' azokat tehetsége-szerűen segítse, vigasztalja, és másokat-is maga jó példájával e'féle Istenes dolgokra intsen.

VI. Ha valamely dologtól akadályoztatván a' Visitator maga dolgait hivatalja-szerűen nem folytathatná, az alatt, vagy a' helybéli Elöl-járónak, vagy másnak adgyon szabadságot, és hatalmat a' gyűlésben-való dolgoknak folytatására, miglen az ő akadályja meg-szűnik.

II.

A' Ministerről.

I. A' Visitator-után a' Szerzetnek első Személje a' Minister, ki a' menyiben lehet, légyen a' Harmadik Rendbe bé-eskütt Pap, kinek az Atyafiak, és Nénék illendő becsületet tartoznak adni.

II. A' Minister hivatalja az, hogy az Atyafiak fogyatkozásira szorgalmatoson vigyázzon, mellyeket tartozik a' Visitatornak meg-jelenteni, hogy azokat meg-jobbiffá; vagy ha valamellyiknek meg-jobbulás-fel-áll reménség nem volna, a' Discretusok tanácsával a' Szerzetből ki-irtsa.

III. Nála álljon a' könyv, melyben a' Hivektől adandó alamisna fel-szokott jegyeztetni.

IV. Arra-is szorgalmatos gondgya légyen, hogy azok a' jeles napok, mellyeken az Atyafiak, és Nének communicálni tartoznak, jó idején meg-jelenteffenek, és hirdetteffenek nékik. A' Szerzetnek Fő Únepe pedig Sz. Lajos Király napja, a' mint feljebb-is a' második részben meg-mondatott, mely Bóldog Afzfzony Havának 25-dik napján szokott esni.

A' meg-hólt Atyafiakról, és Nénékről-való emlékezet, légyen Sz. András Havában.

V. A' betegeknek, és gyámoltalan szegényeknek vigasztalására, úgy a' halottak-ért-való köteles imádásoknak el-végeztetésére szorgalmatos gondgya légyen; a' halottak neveit-is a' közelebb esendő gyülekezetben, szám-szerént ki-hírdeffe, vagy hirdetteffe.

III.

A' Discretusokról.

I. A' menyiben lehet, fele-része a' Discretusoknak légyen Pap, a' más része lehet Világi.

II. Mivel pedig mind az Istennek dicsőségét, s' mind pedig a' Szerzetnek becsületét, és szűkséges dolgait tartoznak elő-mozdítani; azért szűkséges, hogy okos, tudós, és Isten-felő emberek légyenek.

III. A' Szerzetnek nagyobb dolgaiban, ezeknek tanácsával, és egygyező akarattyával kell lenni. A' betegeket, ügye-fogyott szegényeket látogatni, és a' menyiben lehet segíteni el-ne múlásfák.

IV.

A' Secretariusról.

I. A' Secretariusnak az a' hivatalja, hogy a' Szerzet pecsétére jó gondot viseljen; a' gyülekezetekben mindenkor jelen légyen, mellyekben néki-is, mint a' Discretusoknak, voxa vagyon.

II. A' Ministertől reá bízott közönséges alamisnának jó gondgyát viselje, mint valamely Syndicus. A' hol pedig a' Secretarius jelen nincsen, vagy magának a' Ministernek, vagy a' Discretufok-közül egyiknek gond-vifélése-alatt légyen a' pecsét, és alamisna.

Noha a' Secretariusnak nem szabad a' Minister akaratya-nélkül azon alamisnából valamit el-költteni, tartozik mindazonáltal a' Ministernek, és Discretufoknak esztendőben leg-alább egyszer számot adni, a' pénzbéli alamisnának bé-vételéről, és ki-adásáról. A' Visitator pedig e'féle alamisnák dolgába magát ne elegyisse, hanem csak a' menyire néki meg-engedtetik a' Rendelésekben. Cap. 13.

III. Légyen két könyve, mellyek-közül egygyik álljon a' Visitatornál, a' másik légyen a' Ministernél; azon könyvekbe irassanak, nem csak a' Professufoknak, hanem a' Novitiusoknak-is nevek, hogy annál könnyebben fel-találtathassék, ki hol, s' mikor tett professiot.

IV. Tovább, ezen könyvekbe szorgalmatoson fel-kell jegyezni a' napot, hólnapot, és esztendőt, ki mikor vette-fel a' habitust; Ugyan a' bé-öltözőnek nevét, vezeték-nevét, életének idejét, hazáját, és állapotját; tudni-illik, ha nőtelen-e', házas, vagy özvegy, minémű hivatalja, vagy mestersége vagy on. Hasonlóképpen fel-jegyeztesék a' nap, hólnap, és esztendő, ki mikor tézzen professiot; Ugy azon Paternek, ki a' professiot bé-vézi, és a' bizonságoknak nevei-is, kik-előtt professiot tett valaki, fel-irassanak.

V. Hasonlóképpen a' Secretarius hivatalja valaki-

kinek professioja-iránt bizonyság levelet írni, vagy a' bé-öltözés-iránt attestatiot adni, kivált ha valaki próba-éztendejének idején valamely dolog-mián másuvá menne, és ott akarna professiot tenni; erről ugyan az 5-dik részben többet szólunk. A' több hivatalokat, úgy-mint a' Vicariustságot, Segrestyéseget s' a' t. a' Discretusok el-olozhatták egymás-között.

Tovább, miképpen légyen a' Ministerek, és más Elöl-járók választása, meg-mondatik az 5-dik rész.

XVI-DIK RÉSZ.

Az Atyafiaknak visitatiojáról, és meg-feddésiről

R É G U L A.

A' Ministerek minden városokon, és más helyeken-lévő Atyafiakat, és Nénéket tartozzanak a' szokott visitatióra egybe-hivatni, vagy valamellyik Klastromba, vagy egy bizonyos Templomba. A' Visitator pedig legyen valamellyik Szerzetből-való Pap; kinek hivatalja az, hogy az Atyafiak fogyatkozásait meg-jobbítsa, büntesse, és az által-hágások-ért üdvőséges penitentiát adgyon; senki pedig más ebbe a' Tifztségbe magát ne elegyítse.

N B.

A' Régulának ezen szavai-után következnek itten negyedik Miklós Pápnak ide tartozandó szavai:

“Mivel pedig ez életnek formája eredetét vette

Sz.

“Sz. Ferencztől, *Bord. T. 3. q. 87. f. 387.* jóvaljuk, és
 “tanácsoljuk, hogy a’ Visitatorok, és a’ Régulát
 “újjító Reformatörök, választassanak a’ kissebb A-
 “tyafiak szerzetéből, kiket az említett helyeknek
 “Custossai, Gvárdiányi tégyenek, és rendeljenek,
 “ez iránt először meg-találtatván. Hogy pedig e’ fé-
 “le gyülekezetben világi ember legyen Elöl-járó
 “Tifzt, teljességgel nem akarjuk. *Eddig 4-dik Mik-*
lós Pápa.

A’ Visitatio esztendőben egyszer legyen,
 hanem-ha valamely szükséges dolog kíván-
 ná, hogy többször-is legyen. Az engedetle-
 neket, és feslett-életűeket, háromszor meg-
 kell ínteni, és ha ennyi intések-után magokat
 meg-nem jobbittyák, a’ Discretusoknak e-
 gyenlő tanácsából, ezen Társaságban to-
 vább ne szenvedgyék lenni.

Rendelések.

I. Minden Conventben egy Visitator ren-
 deltessék. 2. Midőn valakiről a’ Szerzet könt-
 őse le-véttetik, azon dolog minden Atyafiak-
 nak, és Nénéknek meg-hirdettesék. 3. Ha
 valamellyik vakmerő gonofzsággal teljessé-
 ggel nem akarna engedelmeskedni, az olyan-
 nak büntetésére, ha szükség leszén, segéltsé-
 gül hihatni a’ Világi hatalmat-is, kivált mi-
 dőn a’ köntősnek el-vételében nem engedel-
 meskednék. 4. A’ Fräciscanusok Templomibá,
 mellyekben ők az Isteni szolgálatot szokták
 gya-

gyakorlani, minden nekik engedtetett Jubileumokat, és teljes búcsukot el-nyerhetnek.

Magyarázat.

I. Hogy a' Visitatornak a' kissebb Atyafiak szerzetéből keljen rendeltetni, meg-mondattott feljebb a' 15-dik rész. mellyet ugyan 13. Benedek Pápa-is a' képpen parancsol a' maga *Constitutio*jában. *n. 6.*

II. Mikor, és mi módon keljen esztendőnként a' Visitationak lenni, a' helyeknek alkalmatoisága, és a' dolognak szükségé meg-mútattya. A' Visitationak leg-nagyobb oka, és vége az, hogy, ha a' Régula valamiben meg-sértődött-vólna, és az-alatt vétkes általhágások történtenek-vólna, azok leg-ottan meg-jobbítassanak. Ha mikor a' Visitatio annak módgya-szerént meg-nem lehetne; olyankor a' Visitator, csak alattomban, és vigyázva (hogy a' szeretet, és békeség meg-ne bántódgyék) az Atyafiak, és Nének életéről, és fogyatkozásáról tudakozzék, és a' miket meg-jobbithat jobbita-meg, Pater Payez tanácsa-szerént. *ad Cap. 16. f. 139.*

XVII-DIK RESZ.

Hogy sem egymás-között, sem másokkal ne kötődgyenek.

AZ Atyafiak, és Nének távoztassák a' vetés-
kedéseket, és ha mi viszfzálkodások törté-
ntenek-vólna közöttök, igyekezzenek
szorgalmatoson békeséget szerzeni. Másként
az Itilő-bíró-előtt, kinek hatalmában va-
gyon az ítélet, meg-kell felelniek.

Rendelések.

Noha a' Régulának ezen része-iránt semmi
tovább-való rendelések nincsenek, mind-
azonáltal szükség tudni, hogy a' Tertiari-
usoknak nem tilalmaztatik valakit a' Bíró-e-
lőtt törvénnyel keresni, és a' maga javait, s'
a' t. törvényes igazsággal óltalmazni, de
úgy, hogy az olyan dolog haraggal, csalárd-
sággal, vagy hazugsággal ne légyen.

XVIII-DIK RÉSZ.

*Kik, és mihódon dispensalhatnak a'
böjtben?*

REGULA.

AZon helyeknek közönséges Tisztei, mel-
lyekben az Atyafiak, és Nének laknak,
és a' magok Visitatori, dispensalhatnak vélek
a' hús-ételben, böjtben, és a' szerzetnek e-
gyéb keményebb dolgaiban, s' testi fanyar-
gatásiban, midőn elegendő igaz okok va-
gyon reá.

Rendelések.

I. A' helyeknek közönséges Tisztein, értetnek a' Gvárdiánok. II. Midön a' bőjtben, hús-ételben s a t. dispensaltatik, e'féle dolgok helyett, más egyéb jó-cselekedeteket vigyennek végbe, úgy-mint Mife-halgotást, alamisnálkodást, halottakért-való imádságot, s' a' t.

Magyarázat.

Noha a' közönséges Tiszteken nem mások, hanem a' Gvárdiánok értetnek, mindazonáltal a' Provincialisoknak, és Provincialistól rendeltetett Visitatoroknak, rendszerént mindenkor hatalmuk vagyon a' dispensatoria, mely hatalom a' Gvárdiánoknak-is ugyan ezen Superioroktól adatik.

XIX-DIK RÉSZ.

Hogy a' közönséges fogvatkozásokat a' Ministerek meg-jelentsék a' Visitatornak.

R É G U L A.

AZ Atyafiak, és Nének közönséges fogvatkozásit a' Ministerek jelentsék-meg a' Visitatornak, hogy ő-általa azok, kik a' Régulát által-hágták, meg-büntettefennek, és ha valamelyik közüllök, háromszori intés-után meg-nem jobbítaná magát, a' Ministerek, és Discretusok egygyező tanácsából ezen Gyűlekezetből kivettefsék, és annak ki-vetéfe-

íránt a' több Atyafiaknak, és Nénéknek-is hirt kell tenni.

Ezen részecske-íránt-is semmi rendelések nincsenek, és mivel e'féle ki-vetés-íránt má-futt-is szólottunk, azért nem szükség ezt itten tovább magyarázni.

XX-DIK RESZ.

*Hogy az eddig meg-mondott dolgok, sem-
kit halálos véték-alatt nem köteleznek.*

REGULA.

TUdgyák-meg az Atyafiak, és Nénék, hogy az elől meg-mondott dolgokra, semmi-képpen nem köteleztetnek halálos véték-alatt, hanemha azok-közül valamellyikre vagy az Isten törvénye, vagy az Anyaszent-egyház parancsolattya azon-kivül köteleznék őket; Mindazáltal, az által-hágások-ért adandó penitentiát, kész alázatoissággal, és engedelmességgel fel-venni, és végbe-vinni tartoznak. *Eddig Sz. Ferencz Atyánk szavai.*

Negyedik Miklós Pápa Bullájának bé-fejezése.

SEnkinek azért ne legyen szabad, ezen mű meg-erősített bizonyságunknak, és rendelésünknek levelét el-rontani, vagy annak vakmerő mérészséggel ellene-állani. Ha ki pedig azt meg-mérészné cselekedni, a' mindenható Istennek, és Sz. Péter, s' Sz. Pál Apostoloknak haragjába esendik. *Datum Reata die 17. Augusti. Pontificat. nostri Anno secundo.*

Rendelések.

I. A' lelkeknek nagyobb nyúgodalmára, és a' nyughatatlan lelki-isméretnek csendeségére vigyáztván 4-dik Miklós Pápa, és utána következő szentséges Pápák protestálnak, hogy senkit halálos vétek-alatt nem köteleznek a' feljül mondott dolgoknak megtartására.

2. Parancsolják mindazonáltal, hogy a' Régulának által-hágásá-ért adandó penitentiát, kész alázatos engedelmeccséggel végbevigyék.

3. És ez a' mű Sz. Atyánknak, a' szentséges Pápanak, és a' Sz. Szerzet Elöl-járóinak akarattya.

4. A' ki másokat professiora bé-vészen, intse-meg azokat, hogy valamire vétek-alatt nem kötelezik magokat, a' mint ez-iránt feljebb-is szólottunk az első részben.

Kérdés.

A' penitentiáknak végbe-vitele-iránt-való kötelefséget csak a' külső, és nyilvános fogyatkozásokról kell-e' érteni, vagy a' belső, és titkos fogyatkozásokról-is?

Fel. Szükség itt észre venni I. hogy némely penitentiák magától a' Régulától vannak rendelve, mint péld. ok. az 5-dik részben az: hogy ha étel-előtt, vagy étel-után nem imád-

koznának, mondgyanak 3. Mí Atyánkot. Ha az Isteni Solosmát a' rendelt, és szokott órában nem végeznék-el, 3. Mí Atyánkot, 8-dik részben. Ismét a' 12-dik részben minden esküvések-ért hasonlóképpen 3. Mí Atyánkot, s a t. ezeket, és ezekhez hasonló penitentiákat el-kell végeznie az Atyafiaknak, és Nénéknek, semmi egyéb parancsolatot nem várván ezek-iránt.

2. Némely penitentiák szoktak adatni a' Visitatortól, a' Régula-ellen tett nyilvános külső fogyatkozások-ért, mellyeket a' magok professioja-szerént tartoznak el-végezni, a' mint feljebb az első részben, és máltutt-is meg-vagyon.

3. Tovább, vannak olyan titkos belső fogyatkozások, mellyeket a' Visitator nem tudhat, és meg-nem büntethet; ezek-felől kérdezik már, ha szükséges-e' azok-ért a' Tertiariufoknak magok szabad jó akarattya-ból valami penitentiát fel-venni, vagy leg-alább a' Gyóntató Atyától bizonyos penitentiát kérni?

4. Melyre ez a' felelet, hogy igen-is jól cselekedzik, ha a' titkos vétkek-ért szabad jó akarattya-szerént-való penitentiát fel-véssenek, vagy magoknak nagyobb érdemi-ért a' Gyóntató Atyától kérnek, mint-hogy ők

azon-

azon-kivül-is penitentzia-tartóknak hivat-
tatnak.

MÁSODIK CZIKKEL.

Tizenharmadik BENEDEK Szentsé-
ges Pápanak Sz. Ferencz Harmadik Ren-
dén lévő Tertiariusok igazgatására ki-
adatott Rendelésének summája.

A' Három részre osztott Tertiariusok egész Gyű-
lekezetének, a' Szentséges Pápától engedtetett
minden privilegiumi meg-erősítetnek; ő-magok pe-
dig a' Tertiariusok a' kisebb Atyafiak egész Szerzete
Generalis-Ministerének, újonnan hatalma, és igaz-
gatása-alá vettetnek, és commendáltak.

XIII. BENEDEK PAPA

A' dolognak örök emlékezetére.

I.

Az Apostoli Széknek Isten szolgálaihoz-való szeretete; és
kivált Sz. Ferencznek Harmadik Rendén lévő Fiaihoz.

A' Penitentiának alázatos köntösében Isteinek szol-
gáló kegyes emberekhez az Apostoli Széknek A-
tyai gond-vitelére, gyakorta az előttünk-való Romai
Pápákat-is őszdönözte arra, hogy azoknak hasznára,
és vigasztalására, a' már régen meg-engedtetett dol-
gokat helyben hagynók, és meg-újjítanók, hogy így
annál-is erősebbek, és állhatatosabbak lennének,
minél többször azon Sz. Széknek hatalmával támogat-
tatnának. Hogy azért Sz. Ferencz penitentiáról ne-
veztetett Tertiariusok Rendének, mely három részek-
re osztva lévén (t. i. kik világi-képpen, Társaság-
ban, és régula-alatt élnek) az Anyaszentegyházban,
mindenkor maga Istenes jó erkölcsivel, és sz. példá-
H 4 já

jával jó gyümölcsöt hozott, és máig-is hozni meg-nem
 szűnik, igazgatására, nyugodalmas meg-maradására,
 és elő-menetelére okofon vigyáznánk, azon elő-
 tünk-lévő Romai Pápák, már régen ez előtt, külömb-
 külömb üdőkben sok leveleket adtanak-ki, mellyek-
 ben külömb-féle kegyelmek, engedelmei, szabadsá-
 gok, prerogativák, kedvezések, mentségek, Indulgen-
 tiák, Igazgatások, Rendelések, és Privilegiumok, vagy
 éppen egyenesen, és különösön, vagy más szerze-
 tekkel, kivált a' kifibb Atyafiakkal egygyütt közönsé-
 gesen engedtettenek, bővitettenek, ki-terjesztette-
 nek, és meg-erősítettenek nekik, a' mint azon Apo-
 stoli leveleknek rendiben bővebben, és nyilvánban
 fel-találtatik.

II.

Ezen Rendelésnek indító okai.

Mivel pedig a' mint értettük, engedelmei, bővi-
 tések, magyarázások, ki-terjesztések, közlések, és
 meg-erősítések-által, még azon Szerzet professus Fia-
 inak nyughatatlansága teljességgel a' mint illik, meg-
 nem szűnt; Allittatván némellyektől, hogy e'féle
 gratziák, és engedelmei most nincsenek szokásban,
 vagy visszavétettenek, vagy szorosabban tartatnak,
 és innen nem állandó azon Tertiariusok igazgatásá-
 nak, gond-vifelésének, és kormányozásának állapot-
 tyá, vagy éppen csak a' Régula-szerént, és Klastromi
 társaságban élő Tertiariusokot illeti, nem pedig a' ma-
 gok házokban lakó Világiakat; Holott pedig azon
 Rend, mind Férfi, s' mind Afzfzonyi nemből álló Vi-
 lági Házas, s Nőtelen hiveknek rendeltetett lévén
 Sz.Ferencztől, és csak a' 14-dik Seculumban emelte-
 tett-fel a' szerzetesi állapotra, kivált Olosz országban,
 és innen történik, hogy e'féle Tertiariusok némely hel-
 lye

lyeken a' közönséges Tisztbéli Elöl-járóktól, naponként ellenkező dolgokkal, és törvényes vizszálkodásokkal háborgattatnak, azon Szerzetbéli Atyafiaknak nagy kárával, és nyughatatlanságával.

III.

Mindennemű törvénykezések, és ellenkezések el-töröltetnek.

Mű azért jól meg-gondolván mely nagy lelki hasznot hoztanak eddig, és ezentúl-is Isten segéltségével hozhatnak a' Keresztény Anyaszentegyházban, az említett Szerzetnek Fiai, magok alázatos jó erkölcsöknek példájával, és azért akarván a' mint illik azoknak meg-tartása, gyarapodása, és békeséges meg-maradása-iránt bővebben gondot vifelni, magunk tulajdon jó akarattyából, nem azon Atyafiaknak, vagy Nénéknek, sem másoknak ő-irántok azért adott instantiajá-ért, hanem tisztán csak a' magunk szabad jó akarattyából, és bizonyos tudományából, azon nagy szegénységnek tekinteti-ért, a' mellyet fogadtanak, minden törvényes perlekedéseket, és háborgásokat, ha szintén most az első, második, és utolsó instantián, akár-minemű Bírák, és Törvény-székek-előtt függőben vólnának-is; sőt ha azoknak kezünkkel pecsétlett Commissiojok vólna-is s a t. ezen levelünknek erejével, ki-irtyuk, haszontalanná teszszük, és el-töröllyük, és ezentől azok-iránt örökké-való halgatást akarunk, és parancsolunk lenni.

IV.

A' Szentséges Pápáktól Sz. Ferencz Harmadik Rendének engedtetett minden Privilegiumok helyben hagyatnak, és meg-újittatnak.

Ezek-felett, mindennemű leveleket, és mind testi, s' mind lelki malasztokat, engedelmekeket, búcsukot,

mentségeket, kedvezéseket, privilegiumokat, közléseket, ki-terjesztéseket, szabadságokat, méltóságokat, bűnök bocsánattját, és több e'féléket mind közönségesen, s' mind külön-külön az elől-mondott penitentziáról nevezendő Atyafiaknak, és Nénéknek, és az ő Házoknak, Klastromoknak, conservatoriumoknak, vagy akár mi nével nevezendő lakóhelyeknek, Templomoknak, Oratoriumoknak, és Kápolnájoknak, vagy éppen, és egyenesen, vagy ha más Szerzetekkel, és kivált a' kisebb Atyafiakkal való közlés-által-is, az előttünk-való Romai Pápától akár-miképpen engedtettenek (mellyeknek rendit nem különbben, mint-ha szóról szóra ezen műlevelünkben le-íratott-vólna, nyilván-valónak, és igaznak akarjuk lenni) ezen írásunk-által helyben hagyjuk, és meg-erősítjük, és nagyobb igazságnak okaért, Apostoli hatalmunk-szerént, mindeneket külön-külön újjonnan meg-engedünk, és adunk.

V.

A' Tertiariusoknak három részre osztott állapotja, csak egy, és nem több, szent, érdemes, és valóságos Harmadik Rend, és nem Confraternitas. Kiknek Régulájok újjonnan meg-erősítették.

Hogy pedig ezen Szerzetet gyalázó, és rágalmazó nyelveknek, a' menyiben nekünk onnan feljül engedtetik ellene álljunk, az előttünk lévőknek nyomdokit követvén, kik ezen életnek módját, és formáját helyben hagyták, vagy meg-erősítették, vagy dicfirettel-is magasztalták. Mű aztot szentnek, érdemesnek, és a' Keresztényi tekkelletességhez szabott igaz valóságos Rendnek, mely az egész földön, mind világiakból, s' mind Klastromi Társaságban, és Régula-szerént élő Atyafiakból, és Nénékből egyenesen egybe-fzedetett, és fundáltatott, és minden

Confraternitásoktól, mellyek a' bódog emlékezetű 8-dik Kelemen Pápa Bullájában foglaltatnak, teljességgel külömböző, úgy-mint mely ezen Romai Szék-től helyben hagyatott maga tulajdon Régulája-alatt bizonyos mód, és forma-alatt-való Novitiatusával, professiojával, és köntösével, nem külömben, mint más Szerzetesi, Vitézi, és más e'féle Rendek szoktának, rendeltetettnek lenni találtatik, olyan-is vólt mindenkor, és most-is olyannak lenni rendeljük, és állittyuk; és hasonló indulattal a' meg-mondott Régulát, mellyet az előttünk-való bódog emlékezetű Romai Pápák, úgy-mint nevezet-szerént 4-dik Miklós Pápa mindenik nembéli, és akár mely állapotban lévő, úgy-mint akár külső világi, s' akár belső, és Papi hivatalban lévő Tertiariusoknak, akár miképpen magok tulajdon házokban, házaságban, vagy nőtelen, s' özvegy állapotban éljenek-is ők a' Világon, helyben-hagyatott, és javaltatott 1289-dik eszt. Sz. Mihály Havának 16-dik napján. Ugy 5-dik Kelemen Pápától-is 1308-ban. 11-dik Gergely Pápától 1372-ben. és másoktól-is bizonyos formában meg-erősített, és 10-dik Leo Pápától azon Hivek számára, kik három Szerzetesi fogadások-alatt szoktának professiot tenni alkalmaztatott, és helyben-hagyatott, némely levele-által, mely így kezdődik: *Inter cætera, &c.* Datum Romæ xx. Jan. 1521. Mű-újjolag helyben-hagygyuk, meg-erősittyük, és Apostoli hatalmunkal erősített örökös pecsétünkkel állandóvá teszszük.

VI.

Az egész Szerzetnek Generalis-Ministere, és utánna következő Superiorok meg-erősítettnek, a' Tertiariusokon-való hatalomban.
De mivel történt ennek-előtte, és most-is nem kevés

vés lelki-fájdalommal haljuk történni, hogy az említett Szerzetnek Fiai, kivált a' Világiak, az egész kifibb Atyafiak Generalis, és Provincialis Ministereinek, kiknek gond-vifelések, és hatalmok-alatt lenni mindenkor kívánta, és akarta őket lenni az Apostoli Sz. Szék, engedelme, és igazgatása-alatt lenni, és tőlők függeni nem akarnak, és nem engedelmeskedni, a' mint tartoznak, hanem néha parancsolni kívánván, mindeneket fel-forgatnak, és zavarnak, az említett Régulát-is, és Rend-tartásokat, sőt ugyan az előttünkvaló Pápáknak rendelésit-is, mellyek e'féle dolgokat tilalmaznak, a' magok értelmire tekerik, és gyakran a' helybéli Püspökök, vagy magoktól, vagy azon Tertiarius Atyafiak Instantiajára, mások tilalmas búzájába, és nem a' magokéba erefztvén sarlójokat, a' kívánatos jó gyümölcs helyett, csak konkolyt nevelnek. Műelménkben forgatván ezen Harmadik Rendnek előbbi állapotját (a' magok tulajdon házoknál lakó Világiakét t. i.) ki midőn a' maga Réguláját, és Rend-tartását engedelmesen meg-tartaná, nem csak a' Hiveknek rosz erkölcsait jobbra fordítani, hanem a' szentségnek jeles gyümölcsét-is szokta-vala bővön hozni, és termeni, és kívánván aztot előbbi sz. életének, mellyet tartott, méltóságára visszahozni, hasonló indulattal, és Apostoli hatalmunknak teljes-vóltával, minden, és akár minémű Apostoli irásokot, mellyek-által valami elsőség, felsőség, és hatalom adatik, és engedtetik azon Rendbéli Atyafiak, és Nének-között, a' kifibb Atyafiak egész Szerzetének leg-első Generalis-Ministerének, és mingyárt utánna következőknek, ezen levelünknek rendi-által, nem csak helyben-hadgyuk, és meg-erősittyük azokat, hanem e'féle engedelmeiket meg-is újittyuk, és örökös állandóságban

változhatatlanul meg-maradni rendeljűk, és parancsoljuk, nevezet-szerént pedig a' mellyek 4-dik Innocentius Pápa levelében találtnak, mely kezdődik: *Vota devotorum, &c.* Subdatum Lugduni, Idib. Junii 1246. és más Pápákéban, úgymint 4-dik Miklóséban, mely kezdődik: *Unigenitus Dei Filius, &c.* Subdatum apud Urbem Veterem 6. Idus Aug. 1290. 5dik Márton Pápáéban, mely kezdődik: *Licet inter cetera, &c.* Subdatum Romæ 9. Dec. 1427. 4dik Sixtuséban, mely kezdődik: *Romani Pontificis provid. &c.* Subdat. Rom. 18. Kalend. Jan. 1471. 6dik Alexanderéban, mely kezdődik: *Exponi nobis, &c.* Subdatum Rom. 16. Maji 1500. 11dik Juliuséban, mely kezdődik: *Exponi nobis fecistis &c.* Subdatum Rom. 15. 8bris 1507. 10dik Leoéban, mely kezdődik: *Superioribus diebus &c.* Subdat. Ro. 14. Maji. 1517. 5dik Sz. Pius Pápájéban, mely kezdődik: *Ea est officii nostri &c.* Subdat. Romæ. 5. Nonas Julii 1568. találtnak, említett Apostoli hatalmunkkal, és levelűnkkel újjolag meg-erősítjűk, és újjittyuk.

VII.

A' különös Gyülekezeteknek engedtetett privilegiumok, az egész Harmadik Rendre ki-terjesztetnek.

Ez után minden Apostoli engedelmeket, és privilegiumokat, mellyek ezen Régulához, és Rend-táshoz tartoznak, az egész Harmadik Rendnek nyájára ki-terjeszszűk, mellyek másfzor csak egynéhány különös Gyülekezeteknek, vagy Rendeknek vólnak engedve, és nevezet-szerént azokat, mellyek 23dik János Pápának némely levelében a' Ferrariai Tertiariusoknak engedtettenek ezen szókon kezdődő levelében: *Cum privilegiis, & literis Apostolicis ambigitur &c.* Subdat. Bonon. 16. Kal. Jul. 1414. és másokéban,

ban, úgymint 11. Pius Pápában, mellyek engedtet-
tenek a' Castellumi Országokban lakó Tertiariusok-
nak, ilyen szókon kezdődő levelében: *Pia Deo; &
Ecclesiae desideria &c.* Subdat. apud Abbat. S. Salvat.
3. Id. Jul. 1462. Másokéban-is, mint 3dik Pál Pápában
a' Spanyol Orzági Tertiariusoknak, mely kezdő-
dik: *Exponi nobis &c.* Subdat. Rom. 14. 7bris 1537.
Es ugyan 3dik Páléban azon Spanyol Orzágiaknak,
igy kezdődő levelében: *Ad fructus uberes &c.* Subdat.
Ro. 5 Non. Jul. 1547. 7dik Alexanderében, a' Spanyol-
loknak, mely kezdődik: *Exponi nobis &c.* Subd. Ro.
23. Jan. 1657. Ismét 13dik Innocentiusében a' Bra-
zíliai Tertiariusoknak, mely kezdődik: *Ordines, &
Congregationes &c.* Subd. Rom. 23. Jan. 1724. ki-adat-
tanak, és hirdettettek-volt, mind ezeket, és
ezekhez hasonló privilegiumokat, mellyek a' kissébb
Atyafiak Rendének igazgatásához tartoznak, Aposto-
li hatalmunkal meg-erősítvén, a' közönséges nyájra
ki-terjesztjük.

VIII.

*Minden Tertiariusok (ki-vévén az Olofz Orzági Regula-
ris Tertiariusokot) a' kissébb Atyafiak igazgatása-alá vettetnek.*

Azokáért parancsoljuk közönségesen, és külön-
külön mindeneknek ezen Szerzetbeli egész világ-
lévő professus Atyafiaknak, mind mostaniaknak, s
mind jövődöbélieknek, akár minémű állapotban,
gradusban, és hivatalban-lévőknek, és mind azok-
nak, kik a' Világban magok házoknál laknak, vagy
házasságban élnek, s' mind azoknak, kik egy Társas-
ságban, és Gyülekezetben, vagy a' három szerzetesi
fogadások-alatt Klastromi rekeszekben élnek, hogy
a' mint az első, és második Rendel, t. i. a' kissébb A-
tyafiakkal, és Clarissákkal egygyütt egy Fundator-
és

és Patriarkát tartanak, és vallanak, úgy azon Fundatornak, egy igaz hely-tartóját, mint édes Attyókot, és egész Sérafim Nyájának Fejét, és Sz. Ferencz három Rendinek első Generalisát tiszteljük, ismerjük, és halgafsák, és annak következő Vicariusit, vagy Személyét vífelő delegatusit, akár Provincia-lisok, akár Gvárdiánok, vagy Vilitator Commissa-riusok légyenek azok, mint magok igaz, és valóságos Fejeket becsüljük, úgy, hogy a' Régula, és Rende-lések-iránt-való kétséges, és controversias dolgok-ban, azoknak itéletihez szabják magokat, és mind azokban, a' mik a' szerzet dolgait illetik, és a' Régu-lával nem ellenkeznek, azoknak engedelmeskedgye-nek, és tőlők fügjenek; Ha pedig másként cseleked-nének, szabad légyen azon Superioroknak őket a' szerzet köntösétől meg-fosztani, és a' szerzetből ki-vetni; sőt ezen okból, a' Tertiariusoknak minden gratiaitól, és privilegiumitól meg-fosztani, a' mint-hogy parancsoljuk-is, és rendeljük. Nem akarunk mindazonáltal ezzel, az Olofz Országgi Regularis Ter-tiariusoknak valamiben præjudicalni, vagy az előt-tünk-való böl dog emlékezetű 5-dik Sixtus Pápá-nak irántok ki-adott rendelését valamiben meg-sér-teni, mely kezdődik: *Romani Pontificis providentia &c.* Subdat. Ro. 29 Mar. 1586. hanem aztot maga erejé-ben meg-maradni rendeljük; sőt nagyobb valóság-nak okáért, aztot újjolag meg-erősittyük; Ezt ren-delvén ugyan az Apáczák-iránt-is, kik a' három szer-zetes fogadások-alatt vannak, úgy a' Tertiariák-iránt-is, kik másként közönséges Klastromi Társaságban rekesztve vannak, és élnek, hogy t. i. teljességgel a' kisebb Atyafiaknak fenyítéke, és igazgatása-alatt lé-
gye-

gyenek, hanem-ha ezen Széktől más kiváltképpen való rendelés adatnék ez-iránt.

IX.

A' kissebb Atyafiak egész Szerzete Generalisának parancsolatit, hogy a' Tertiariusföket, az egész Világon terjeszse, ugyan azon Generalis-Ministernek hatalom adatik azoknak el-rendelésére, a' mük ezen Rendnek szükségesegek.

Parancsollyuk pedig azon egész Szerzet Generalis-Ministerének, hogy az ő Attyának Szent Ferencznek nyomdokát követvén, minden reá bízott Provinciákban az egész világon, ezen harmadik Rendbéli, mind Atyafiakból, s' mind Nénékből-álló világi Tertiariusföket, tulajdon maga, vagy magától rendelt Generalis-Commiffariusának levele-által fel-állítani, és azokat így fel-állitván, az előttünk-lévő böl- dog emlékezetű 3dik Pál Pápától helyben-hagyatott rendelések, és Constitutiók-fzerént, vagy a' Seraphicum Speculumban, vagy a' három Szerzet Directori- umában le-iratott, és böl- dog emlékezetű 11dik, 12dik, és 13dik Innocentius Pápáktól meg-erősítettett más módok, és rendelések-fzerént (mellyeket ezen levélünknek rendével mi-is meg-újjitunk, és helyben-hagyunk) óltalmazni, gondgyát vifelni, és igazgatni, szorgalmatoskodgyék, hanem-ha ez-iránt azon Generalis-Minister, és a' Generale Capitulum tagjai egyebet rendelnének az Urnak súgarláfa-fzerént, kiknek arra egész hatalmat, és szabad-akaratot engedünk, azoknak meg-újjittására, öregbítésére, vagy kissebbítésére, és azoknak, a' mellyek az említett nyájnak igazgatását illetik tovább-való végezésére, és el-rendelésére; úgy mindazonáltal, hogy az említett Regula, és sz. Rend-tartások valamiben meg-ne sértő- gyenek, 7dik Kelemen Pápa levelének értelme, és

rendelése-szerént, mely kezdődik: *Dum uberes fructus &c.* Subdatum 25. Martii 1526. következő minden időben hatalmat adunk, és engedünk.

X.

Egyedül csak a' kisebb Atyafiak-közül-való Superiorokat illeti, hogy valakit a' Harmadik Rendbe bé-vegyenek, és azoknak Confessariust, és Visitatort, a' ki praesideallyon, és számot vegyen, rendeljenek.

E'felett az említett Rendnek elő-menetelét, és nevedését előttünk hordozván, és a' mi eleinknek meg-mondott rendelésit követvén, azon Generalis Ministernek különösen, más akár mely személyekre nézve, meg-engedgyük, hogy az alatta lévő Vice-Tisztek, és Superiorok-által, kiknek ahoz illendő szükséges hatalmok, és authoritasok legyen, a' meg-mondott Rendnek szokása-szerént, mind a' két Nem-béli Kristus Hiveit bé-vehesse, Commissarius-Visitatort-is, vagy Confessariust rendelhessen, ki mind jó erkölcsére, fz. életére, és idejére nézve alkalmas legyen, ki nekik a' Sz. Sacramentumokat ki-forgáltassa, és a' Régulának törvényire őket tanítsa, Congregatiokra, és gyűlésekre egybe-híja, és azokban, s' minden más dolgokban, és hivatalokban mint felső Tiszt fő gondot viseljen, a' voxolásokban is ha a' dolog úgy kívánná kettős voxa legyen. Ugyan azon gyűlekezeteket, és azoknak házait, Conservatoriumit, Szállást, Kápolnáit, Oratoriumit bizonyos időkből vagy maga, vagy Provincialis Ministernek, vagy-is a' Commissarius Visitatorok-által (hátra tévén ebben a' helybéli közönséges Tiszteket, és más akár minémű állapotban, Tisztségben, Hivatalban, és Méltóságban lévő Személyeknek tekintet) meg-visitalthattya, oktathattya, Atyai módon

don fenyitheti, és büntetheti, mind a' Superiorokot, s' mind az alatta-valókat, a' köntösnek el-vételéig, mindenekben, a' miket maga Tifzti, és hivatalja-szerént ismér jóvára, és jobbittására szükségesnek lenni azon Szerzetnek szabott Rendelési, és Constitutioihoz-képeft, a' mint az Urban jobbnak itili lenni. Es nevezet-szerént, valamennyifzer néki tetszik hogy a' Visitatorok-által mind könyvekről, mind pénzbéli jóvedelmekről, és azon Gyülekezeteknek javairól s' értékiről számot vehet; de azon jóvedelmeknek és alamisnáknak bé-vételébe, vagy kiadásába, magát semmiképpen ne elegyiffé a' Visitator, hanem azt meg-engedgyűk, hogy meg-visgálja, ha tudni-illik azon Congregationak Gond-vifelői, és elől-járó Tifztei, annak módgya, és formája-szerént el-végezik-e' és másokkal-is el-végeztetik-e' a' parancsolt Isteni dolgokat, és ha a' Congregationak tetsző Testamentumi kötelelségeknak, hagyáfoknak, és parancsolatoknak eleget tesznek-e', és a' dolognak nagyobb valóságá-ért, böl dog emlékezetű X-dik Innocentius Pápának a' jóvedelmeknek szám-adása-iránt némely levelében ki-adott rendelésit, mely így kezdődik: *Exponi nobis &c.* Subdat. Romæ x. Febr. 1688. meg-erősittyűk, és a' Harmadik Rendnek egész nyájára ki-terjesztyűk, hogy tudni-illik az Apáczáknak minden Klastromi, és Exactorai tartozzanak számadni a' kissébb Atyafiak Szerzetéből-való Superioroknak; úgy a' magok házoknál lakó Atyafiak, és Társaságokban élő Nének-is.

XI.

Hogy a' Tertiariusok magok köntösében, és különös Zafszalójuk vagy Keresztek-alatt, vagy a' kissébb Atyafiak kereszti-alatt meg-

jelenhetnek a' közönséges processziokon; oda pedig a' hol már ők vannak, mások ne bocsáttassanak.

Akarjuk azért, hogy a' magok tulajdon házokban lakó Tertiariusok e' világot mindenekben meg-útálván, és másoknak-is jó példát adván, mindeneket alázatosságra indítsanak; és hogy a' közönséges processziokon, halotti pompás ceremoniákon, és az Anyaszentegyháznak más szokott ceremoniás functioin, vagy a' magok, vagy a' kissebb Atyafiak Kereszti-alatt járjanak, és a' magok szerzetes köntösében meg-jelennyenek, ezen levelünknek rendi-által meg-engedgyük, parancsolván hasonlóképpen a' vizfzálkodásoknak, és vezekedéseknek el-távoztatásá-ért mindeneknek, az említett Generalis Minister hatalma-alatt nem lévőknek-is, sőt azoknak-is, kiknek az Apostoli Széktől szabadságok vagyon, az említett világi Tertiariusoknak fundatiojára, hogy valami szín-alatt, ne méréfzeljenek e'féle privilegiummal élni ott, a' hol már a' Harmadik Rendet fundálva lenni tudgyák, annál inkább a' Harmadik Rendnek már fundáltatott gyülekezetét magokhoz fogadni, ha azon Conventól, melynek most igazgatásá-alatt találtnak, el-távozni akarnának. Az-okáért meg-mútattyuk, és ki-jelentyük, hogy mindenek vakmerő méréfzségből származott haszontalanságok légyenek, valamiket mások, az egy kissebb Atyafiak Superiorin-kivül ezen Harmadik Rend-iránt vagy újjittanának, vagy parancsolnának ezen mű rendelésünk-ellen, és ha az ezentől fel-álitandó említett Harmadik Rendeket, ott, és azon helyen, a' hol már mások fel-álitva, és fundálva vannak, vagy azon Conventból, melyben most vannak, más olyan helyre, mely azon Generalis Ministernek hatalma, és

igazgatása-alatt nincsen, által-vitetnének, az Apó-
stoli Széktől helyben hagyatott Harmadik Rendek-
közé nem számlálatnának, annál inkább azon Apo-
stoli Széktől ezen Harmadik Rendnek engedtetett
indulgentiákban részesék nem lehetnének.

XII.

*Az Harmadik Rendnek engedtetett búcsuk meg-erősít-
tetnek.*

Hogy pedig a' Krisztusnak Hívei ezen Sz. Rendet
buzgóbb áitatósággal keressék, és fel-találván ál-
hatatoson meg-tartsák, és Sz. Ferencztől elejekbe
adott Istenes dolgokra, és alázatos cselekedetekre
szorgalmatosabbak legyenek, egygyütt, és külön-
külön minden engedelmeket, és mind külső, s' miné-
belső, testi, és lelki kegyelmeket, kivált az elő-
tünk-lévő akár mely Romai Pápák-által, egygyütt
vagy máfik említett Harmadik Rendbéli világi külö-
nös, vagy Tárfaságban élő Congregatióknak, vagy
régulázott Szerzeteseknek, és azok-között-lévő
különös személyeknek, Klastromoknak, Házaknak,
Confervatoriumoknak, Templomoknak, Kápolná-
knak, Ispotályoknak, és akár mely helyeknek, akár
különösön, s' akár más Szerzetekkel egygyütt, úgy-
mint a' kissébb Atyafiak, Sz. Klára, Sz. Domonkos,
Sz. Agoston, Carmeliták, és más kulduló Rendek-
nek Szerzetivel közösülve; Ugy a' korda-vifelő Ar-
chiconfraternitásoknak s a t. akár-minémű szóknak
nyilvánoson ki-adott formája-alatt engedtetett bú-
csúkat-is helyben hadgyuk, és meg-erősittyük, új-
jonnán adgyuk, és engedgyük; Nevezet-szerént pe-
dig azokat, mellyek az előtünk-lévő bődög emlé-
kezetű mindgyárt következő Pápák leveleiben
olvasztatnak, úgy-mint 5-dik Kelemen Pápa illyen-
kép

képpen kezdődő levelében: *Cum illuminatum sit &c.* Subdat. 8. Maji. 1305. 4-dik Sixtus Pápáéban mely így kezdődik: *Sacri Prædicatorum, & Minorum FF. Ordines &c.* Subdat. Calend. Aug. 1419. X-dik Leo Pápáéban, mely kezdődik: *Dudum per nos accepto &c.* Subdat. X. Decemb. 1519. 7-dik Kelemen Pápáéban, mely kezdődik: *Ad uberes &c.* Subdat. 1526. 3-dik Pál Pápáéban, mely hasonlóképpen kezdődik: *Ad uberes fructus &c.* Subdat. 8. 9bris 1584. 8dik Kelemen Pápáéban-is, mely kezdődik: *Ratio Pastoralis officii &c.* Subdat. 20. X-bris 1597. 5-dik Pál Pápáéban, mely kezdődik: *Cum certas &c.* Subdat. 11. Mart. 1607. Mind ezeket azért, s' mind a' mellyek fok más Pápák leveleiben találtnak, mint 11-dik Innocentius Pápa ilyen szókon kezdő levelében-is: *Universis &c.* Subdat. 30. 7bris 1681. és másban, mely így kezdődik: *Ecclesie Catholice &c.* 28. Junii 1686. Ismét azon Innocentiusnak így kezdődő levelében: *Exponi nobis &c.* 5. 7bris, és másban, ugyan azon esztendőben X. 8bris adott levelében, melynek eleje: *Alias &c.* Es ismét: *Exponi nobis &c.* 15. Maji 1688-ban adott azon 11-dik Inocenti⁹ levelében. Ismét 12-dik Innocentius Pápának így kezdődő levelében: még *Ade a &c.* Subdat. 24. Xbris 1692. Es *Debitum &c.* Subdat. 19. Maji 1694. és *Sua nobis. &c.* 17. Kalend. Jan. 1695. és ismét: *Cum sicut dilectus &c.* 21. 9bris 1696. Ismét: *Exponi nobis &c.* 3. Xbris 1697. Ugyan: *Ex debito Pastoralis &c.* Egy szóval, mind azokat, mellyeket az előttünk-lévő más több Romai Pápák azon említett Rendnek jóvára, és hasznára-valókat irtanak, és levelekben ki-bocsátottanak, feljebb említett hatalmunknak, és irásunknak rendi-szerént mind meg-újittyuk, és orósfittyük. 13 XIII.

Ezen Rendelésnek meg-tartása-iránt inté bé-fejezés.

Parancsolván, hogy ezen Apostoli irásunk, mindenkor, és örökké állandó, hathatós, és foganatos légyen, és maradjon, s' mindenekben egészben betöltsék, közönségesen, és külön-külön mindenkettől, a' kiket akár-miképpen most, és jövendőben illet, és illetni fog álhatatoson meg-tartásék, és soha semmi időben, akár-mi okra nézve, akár-mely szent, igaz, és törvény-szerént-való helyyes ok volna az, Bátor ha az említett Harmadik Rendnek Fiai, és mások akár-kik az elől mondott dolgokban, vagy dolgok-iránt, akár-miképpen, és akár-mi okra, és dolgra nézve, azoknak helyt nem adnának, vagy bé nem vennék, és a' kik előtt ezen irásnak okai még bizonyosoknak, és igazaknak nem itiltetnének lenni, és alattomban-való csalárdságnak, vagy hazfontalanságnak hibájáról &c. n. b. *Ezen punctumnak tovább-való fordítását másra bizom, hogy jobban esék, vagy éppen eljágyhatni.*

XIV.

A' kissebb Atyafiak Generalis Ministerének parancsoltatik, hogy ezen rendelést véghez-vigye.

Azokáért, a' mű kedves Fiunknak, az egész kissebb Atyafiak Generalis Ministerének, és idővel utánna következőknek, e' jelen-való irásunk-által hadgyuk, és parancsoljuk, hogy vagy ő-maga személy-szerént, vagy maga Generalis Commissariussa, vagy a' Szerzet Conservatori, vagy más ő-tőlle választandó, és rendelendő alkalmas Személyek-által, e' jelen-való levelünköt, és abban meg-íratott minden dolgokat, a' hol, és mikor szükséges lesz, és mindannyiszor, valamenyiféle requiraltatik, illendő ce-

remoniával ki-hirdetvén, és a' benne foglaltatott dolgokat, hathatós okokkal támogatóván, s' óltalmazván, cselekedgyék a' mű hatalmunkal úgy, mint ezen dolognak véghez-vitelére kiváltképpen rendeltetett Apostoli Commissariusunk; Ezen levelünköt, és ebben foglaltatott dolgokat, azokkal, a' kiket illet, és ezentől illetni-fog, tekéletesen meg-tartván, és mindeneket közönségesen, és külön-külön, a' kiket ezen jelen-való levelünk mint illet, a' fzerént azoknak hasznára, jóvára, és békeséges birtokára rendelhet; Nem engedvén azokat, ezek iránt, vagy ezen levelünkben engedett dolgokban, a' helybéli Elöl-járó Tifztekől, vagy akár-minémű méltóságban helyheztetett Prælatusoktól illetlenül, vagy akár-miképpen háborgattatni, s' üldöztetni; Semminek, és haszontalannak álitván, és itilvén lenni, minden e'féle ellenkezéseket, ellenkező dolgokat, és ügyeket; Az Harmadik Rend-között-való el-ofzláfokot, pártoláfokot, gátoláfokot, fel-háborítáfokot, kivált a' Világiak-között, és az említett kissebb Atyafiak hatalma, s' igazgatása-alatt-lévő Tertiariusok-között-való párt-ütéseket magok Elöl-járójok-ellen, és az első Rendbéli Szerzetesek-ellen történendő fel-támadáfokot; Es a' ki nekik az említett Harmadik Renden-való felsőséget, feddést, hatalmat, és privilegiumot akár-mi színű októl indítatván nem engedné, minden ellen-mondókat, és pártosokot az Anyaszentegyháznak censurái, és kemény büntetési-által, és az igazságnak más ilendő eszközei-által, minden apellatiót hátra tévén, compescalja, és ezek-iránt törvényes processusokat tartván, a' meg-mondott censurákat, és büntetéseket,

ket, keményebben-is újjolag végbe-viheti rajtok; Segélytségül híván ebben, ha a' szükség úgy hozná, a' Világi fegélytséget-is.

XV.

Az ellenkező dolgok el-rontatnak.

Nem akadályozván bennünköt ebben az előtünk-való néhai böl dog emlékezetű 8-dik Bonifacius Páának, és a' Generale Conciliumnak, egy, vagy két dieták-iránt ki-adott rendelési, csak-hogy ezen irásunk erejével valaki három dietákon feljül törvényre ne vonattassék, és ha talám ezen akaratumkal, és rendelésünkkel ellenkező, más akár-miképpen kiadott, vagy adandó különös, vagy közönséges Apostoli rendelések, és Constitutiók találatnának, azokhoz magát ne tartsa, és a' menyiben szükséges vólna, az Harmadik Rendnek esküvésivel-is, s' Apostoli meg.erősítéssel, vagy akár-minémű bizonságokkal meg-állittatott, és újittatott rendelésekkel, és új töldásokkal, stylusokkal, és régi szokásokkal, vagy privilegiumokkal, engedelmekekkel, és akármi formák, és módok-fzerént ki-adott Apostoli irásokkal, vagy akár-mimódon akaratumkkal ellenkező irásoknak meg-újittásával, és más hathatós, hathatósfabb, és szokatlan clausulákkal, vagy más különösön, vagy közönségesen, tulajdon kéz akaratból, és tudományból, consistorialiter, vagy másképpen akár-mimódon, az elől meg-mondott dolgok-ellen kiadatott, helyben-hagyatott, meg-újittatott, és erősített decretumokkal; ha szintén azokban nyilván fel-iratott-vólna-is, hogy azoknak, akármi Apostoli irásokkal, ha szintén azok Apostoli hatalomnak tellyes-vóltából csak ideig, és consistorialiter iratának, és adattanak-vólna-is, ellene nem áthatnak;

Nem-

Nem-is állittatik azokkal ellenkezni, hanem-ha e'féle ellenkező levelek Confistorialiter irattatnának, és más különös levelek-által intimaltatnának, mellyeknek mind egygyütt, és külön-külön, ha fzíntén azokról, és azoknak teljes-vóltáról, fízóról fízóra le-iratott bizonyos, és ípecialis emlékezet, vagy más valamely, ez-iránt meg-tartandó mód, és forma-alatt-való irás, csak generalis, és közönséges clausulakot magokban ne foglaljanak; Mind azoknak közönségesen, és külön-külön akár mely érde- mes nagy dolgokat magában-foglaló módgyát, formáját, és privilegiumokkal erősített igaz okait, e' jelen-való levelünk-által, mint-ha fízóról fízóra le-irattanak, és ki-magyaráztattanak - vólna, nyilvánofoknak tartván, és másként a' magok crejében meg-hagyván, az elől meg-mondott minden dolgainknak, és rendelésinknek végbe-vitelére, most az egyszerű, teljességgel, és nyilvánofon ellene-mondunk, és minden más ellenkező dolgoknak.

XVI.

Hogy ezen Constitutio le-iratott párjának hitel adafsék.

E'felett akarjuk, hogy az említett Kissebb Atyafiak Generalis-Ministerének, vagy Commiffariusának valamellyik Secretariussá-által, le-iratott, subscibaltatott, vagy másként ki-nyomtattatott, és azon Ministernek, vagy más Papi méltóságban helyezettett Személynek tulajdon pecsétével meg-erősített jelen-való levelünk párjának, éppen, és teljességgel annyi hitel adafsék, az iteletben, és azon kívül, menyi adatnék, ha ezek jelen-vólnának, és meg-mútattatnának.

Hogy senki ezen rendelést el-rontani ne mérésszelje.

Senkinek azért ne légyen szabad ezen mű meg-erősítésünknek, újjittáfunknak, jovalláfunknak, engedésünknek, ki-terjesztésünknek, rendelésünknek, akaratunknak, parancsolatunknak, végezésünknek, és ellen-vetésünknek levelét fel-bontani, vagy az ellen vakmerő mérésszeggel tufakodni; Ha ki pedig ezt mérésszelné cselekedni, tudgya-meg, hogy a Mindenható Istennek, és Sz. Péter, s' Pál Apostoloknak haragjába fog esni. Datum Romæ apud S. Petrum, Annô Incarnationis Dominicæ Millesimô septingentesimô vigesimô quintô quarto Idus xbris Pontificatûs nostri Annô secundô.

Loco ✠ plumbi.

Petrus Cardinalis Prodatarius

Fr. Cardinalis Oliverius

Visa, 1. Archiep. Ancyranus
de Curia 2. Lucas Martinettus

(L. S.)

Fr. Ægidius à Filacciano,
Secretarius Generalis.

NEGYEDIK RÉSZ.

Az Harmadik Rendnek előmeneteléről, és ki-terjedéséről.

I N T E S.

SZükség itt észre venni. I. Hogy 8-dik Orbán Pápának 1625. és 1634-dik éfzt. ki-adott Decretumá-fzerént, itten csak azokról a' Szentekről, és Bóldogokról fogunk emlékezni, kik az Apostoli sz. Széktől szokott ceremóniákkal, és Solennitasokkal Canonizáltattanak, vagy a' Bóldogok Laistromába bé-irattanak, vagy a' kikről azon sz. Szék engedel-méből Sz. Mife, és Solosma mondatik.

II. Kővetvén hasonlóképpen 8-dik Orbán Pápa-nak 1631-ben ki-adott Decretumát, tudománt té-fzünk, és protestálunk, hogy a' hol más czikkelek-ben az Istennek külömb-külobmb szolgairól téfzünk emlékezetet, úgy-mint a' kiknek testei még vagy el-nem rothadtanak, vagy a' kiket az ő csuda-tételek, érdemek, és jó-cselekedetek sz. emlékezetben tartanak, nem külömben kell érteni, hanem a' meg-mon-dott Decretumnak értelme-fzerént, hogy tudni-illik azokat nem Isteni, hanem emberi hittel kell hinni.

III. Tudni kell azt-is, hogy minden kővetkezen-dő czikkelek előtt (a' hol szűkség) fel-jegyeztetik, mint keljen azon czikkelben foglaltatott dolgokat érteni.

Az Harmadik Rendnek terjedéséről.

Felettből csudálatos, és hálá-adással dicfirendő dolog, az Isteni gond-viselésnek munkálkodása, mellyel Sz. Ferencznek Harmadik Rende, rövid idő alatt csak-nem egész Európában csudálatoson ki-terjedett; Mert az ő kezdetének, és fundálásának idejétől-fogva mingyárt akkor csak nyolcz esztendő-k alatt, Sz. Ersébet Aszfzony (Ki Hasliának, és Thuringiának Királynéja volt) aztot csak hamar, nemcsak Német Országba bé-vitte, és el-terjesztette; hanem ötven, vagy hatvan esztendő-k alatt, Európának fok, és nagy Országiban, mind két Nemből álló szent, jámbor, és nagy méltóságú Férfi, és Aszfzonyi jeles Személyeknek fokaságával tündöklött.

Vannak, kik a' Régulázott Harmadik Rendnek eredetét magyar Szent Ersébet Aszfzonymnak tulajdonítják, Ki 1229 eszt. egész Háza-népével együtt, Sz. Ferencz Fiainak igazgatása, és engedelmsége-alatt, nagy szegénységben, és szentségben élt.

De mind-azon-által Franciscus Bordonus, (*Giard Seraph. T. 1. p. 1. f. 235.*) ki a' Régulát követő Tertiariusoknak leg-első Provincialissá vólt, ezen Rendnek kezdetét téfzi 1300 esztendőre, a' mint feljebb-is az 1. részben. §. 1. q. 3. emlékezetet tettünk felőle.

1234 eszt. Compostella Városában némely Bertalan Canonicus, egy azok-közül, kiket ottan Cardinalifoknak hinak (*Menolog. 6. 8bris. n. 10.*) Sz. Ferencztől ki ottan a' penitentziát hirdette, leg-első-ből a' penitentziáról nevezendő Tertiariusok-közé bé-vétetvén, ezen sz. Rendet egész Spanyol Országban ki-hirdette, és terjesztette.

1239-ben. Némely Ersébet nevű 13 éfztendő s
szűzecske szentségének nagy jelenségével holt-meg,
mint Tertiaria, Siciliában. *Suppl. Annal. f. 41. n. 3.*

1252-ben. Ezen Harmadik Rendnek köntösében
holt-meg a' Franczia Ország Királynéja, ki Sz. Lajos
Királynak édes Anyja volt, kiról alább a' 2-dik
cikkkelben többet szólunk. *Waddin. T. 2. f. 32. n. 1.*

1258-ban. Az Harmadik Rendben professa lévén,
szentül holt-meg Crimislava Lengyel Orzági Her-
ceg-Azsfzony, ki Sz. Salomeának Anyja volt. *Suppl.*
f. 77. n. 8.

1260-ban. Harmadik Renden-lévő Magdólna ne-
vű Szűz, fok jóságos-cselekedetekkel tündökölvén,
Spanyol Országban, a' Mennyei Jegyeshez által-vi-
tetett, bódog halál-által. *Ibid. f. 81. n. 8.*

1264-ben. Prussiában, az Harmadik Rendnek Ré-
gulája alatt élt, és holt-meg Judittha nevű sz. életű
jeles Özvegy, kinek Canonizatioja-iránt gyakran in-
stált a' Teutonica Szerzet. *P. Fortun. Hueber chron. f.*

1281. n. 16.

1269-ben. vagy a' mint mások irják 1275-ben. a'
Magyarok Királya Béla, ki Sz. Ersébetnek test-vér
Attyafia volt, az Harmadik Régulát tartotta. *Wa-*
ding. T. 2. f. 405. n. 3.

1280 Éfztendő tájban vette-fel a' Tertiariák köntösét az Angliai Királyné Isabella Azsfzony, ki II-dik
Edvárd Királynak Felesége volt. *Stöckler p. 2. f. 249.*

Több más Férfiakból, és Azsfzonyokból-álló, O-
losz Országban, és más Országokban-lévő Harmadik
Rendbéli Atyafiaknak, és Nénéknek fokaságát, ki
számlálhatná-meg? Elég az, hogy minek-előtte a'
Régula-szerént élő Tertiariusoknak eredete lett-vól-
na, számtalan fok világi Tertiariusok találtattanak
Sici-

Siciliában, Francia, Spanyol, Lengyel, Anglia, Prussia, Magyar, és más több Országokban, és tartományokban.

Most pedig, midőn már az Harmadik Rend három részekre osztatott, ki írja-le azoknak számát? Gubernatis nevű Szerzetünkbeli historicus írja, hogy 1615 eszt. Portugalliában Pater Ignatius Garfias hét hólnapok-alatt, hét száz Személjeknek adta-fel a' Tertiarius köntöst. 1644 eszt. tájban pedig az Atyafiak, és Nénék száma, tizen-egy ezerre nevededett csak Portugalliában, és Spanyol Országban. Sőt azt írja az említett Author, hogy a' Vitézi Rendeknek egész Klastromain-kivül, az Apáczáknak sok Klastromai találatnak, kik a' magok Réguláján-kivül, az Harmadik Rendnek Réguláját-is bé-vézik, és meg-tartják. Pater Petrus Antonius à Venetiis 1710 eszt. kibocsátott könyvében írja, hogy az egész Kissebb Atyafiak Generalisának hatalma, és igazgatása-alatt lévő Régulázott Tertiariusoknak, találatott 20. Provinciájok; Klastromok pedig két-száz tizenhét; Azokat pedig, kik a' P. Conventualisok, és mások gondvifélése-alatt vóltanak, nem számlállyá oda.

MÁSODIK CZIKKEL.

Az Harmadik Rendnek Szenteiről.

Az Apostoli Sz. Széktől neveztetett Szentek, és Bóldogok előszámlálatnak, az ő életeknek rövid summájával együtt; az után pedig azokról-való Kalandárium tétetik minden hólnapra.

I.

Bóldog emlékezetű Angela Olofz Országban, Fulginum nevű Városban született Nemes Atyáktól, ki az ő Férjének, és gyermekének hólta-után, Sz. Ferencz

rencz Harmadik Rendébe menvén, csudálatos fanyaru életet élt, tizenkét esztendőig egyéb eledellel nem élvén, hanem csak az Oltári-Szentségben-lévő Kristus Sz. Testével. Az ő sz. életének megszűze ki-terjedett híré-ért, ő-hozzája, mint tekkelletefségnek tanítójához, mind Afzszonyok, s' mind Férfiak sokan gyűlnek-vala; Innen vagyon, hogy némely Historicusok vélekednek ő-felőle (noha hibáson) mint-ha ő lett-vólna első Anyja, és kezdője a' Klastromi életet viselő Tertiariáknak, őtet vélvén lenni a' más Böl-dog Angelának, vagy Corbarumbéli Angelinának, ki Fulginumban, az Harmadik Renden-lévő Nének Klastromát fundálta-vólt. Hólt-meg 1309 eszt. kinek teste a' mái napig rothadatlanúl egészszzen maradt, és Sz.Ferencz Templomában nagy becsületben tartatik. 12-dik Innocentiustól meg-engedetett, hogy ő-rólla Solosma, és Sz.Mife mondásék. Bőjtmás havának 28. napján 1693-ban. *Wading. T. 3. f. 109. n. 14. Gubernat l. c. n. 157.*

II.

Szent Konrád 1290 eszt. igen jeles Familiából származván, a' vadászatot igen szerette. Ki egykor felgyűjtván némely bokros helyeket, mellyekben a' vadak lappanganak-vala, de a' tűz, akarattyán, és szándékán-kivűl tovább harapozván, minden környűl-lévő gabonákat fel-égetett; Ő azonban csak titkon bé-menvén a' Városba, látta az-után csak hamar, hogy egy ártatlan szegény embert halálra károztatott a' Városi Tanács, mintha a' lett-vólna oka a' gyűlésnek, és a' gyűlés-által történt nagy károknak; Kit Konrád lelki-isméretének igaz bizonyosságától fűrdaltatván, a' haláltól meg-szabaditta, mert maga vétkét meg-valván, nyilván ki-mondá, hogy ő, és

nem

nem a' szegény ember volna a' gyúlásnak fő oka: El-adván azért mindenét, a' kárt meg-fizeté, és Feleségével egygyet értvén, a' Sz. Ferencz penitentiát tartó Harmadik Rendébe mene, a' holott 40. esztendőig csudálatos fanyaru életet élvén, életében, és hólta-után csudákkal tündöklött. *Bordonus 19. Februarii, & alii passim.*

III

Bóldog Cornelius Hollándiában született, ki mint Tertiarius, nagy buzgósággal, és mély alázatossággal szolgál-va a' Gorgomiai Conventnek, mind addig, mig 1572 eszt. Juliusnak kilencedik napján, ugyan ott Hollándiában, Sz. Miklóssal, és többekkel együtt, az igaz hit-ért meg-öletvén, a' mártiromságának koronáját el-nyerte. Kit X-dik Kelemen Pápa többekkel egyetemben 1675 eszt Sz. András havának 14-dik napján a' Bóldogok-közé iratott.

IV.

Bóldog Delfina Szűz noha Házaságban élt, mivel Sz. Elzeáriusnak Felesége volt, mind-azon-által szűzességét mind hóltagig tisztán meg-tartotta, kinek Ünnepeét 12-dik Innocentius Pápa rendelte, és engedte ülleni 1693 eszt. *Wading. T. 4. f. 78. n. 2. & Menolog. 26. 9bris n. 11.*

V.

Sz. Ersébet Afzfzony II-dik András Magyarok Királyának Leánya, született 1209 eszt. ki Ludovicus Landgraviustól, Hassiai, és Thuringiai Herczegtől eljegyeztetvén tizen-két esztendőskorában, néki adott házastársúl, kinek Istenhez, és felebarátyához való nagy szeretetének, akarattal-való nagy szegénységének, és más fok jeles jóságinak fok, és nagy érdemmit fok volna külön-külön elő-hozni; elég légyen

molt

most csak azt tudni, hogy halála-előtt két esztendővel vette fel az Harmadik Rendnek köntösét, melyben az ő szentségének oly nagy jeleit adta, hogy halála-után 4. esztendővel a' Szentek-közé bé-iratott 9-dik Gergely Pápától 1235 eszt. Három koronával íratik Sz. Ersébet, mivel-hogy a' tisztságot mind leány-korában, házasságában, és özvegységében megtartotta. *P. Angel. Rocca de Can. ff. f. 137.*

VI.

Sz. Ersébet Portugalliai Királyné, Aragoniai Péter Király Leánya született 1271 eszt. és 1282. Diénes Portugalliai Királytól el-jegyeztetett, ki az Urának halála-után, Sz. Klára Szerzetébe menvén, ottan minden bizonnal professiot-is tett-vólna, ha bizonyos nagy okoktól meg-nem gátoltatott-vólna. Azokáért az Harmadik Rendbe bé-menvén, ottan csudálatos sz. életet élt, csudálatos lévén, kivált az ellenkező Fejedelmek-között-való békeség szerzésben. Ki 8-dik Orbán Pápától 1625 eszt. Pünköszt Havának 25. napján a' Szentek könyvébe bé-iratott. *Bullar. T. 4. f. 108. Gubernat. T. I. f. 379. n. 129.*

VII.

Sz. Elzearius 1284 eszt. született, ki bódlog emlékezetű magajeles párjával Bódlog Delphina Afzszonnyal együtt, az Harmadik Rendet szent életének ritka példájával, és az Házasságban tisztségének jó illattyával ékesítette. *Bord. 28. 7bris & 27. 9bris Burven. 26. 9bris.*

VIII.

Bódlog Humiliana, vagy Æmiliana Florenciában Nemes Atyáktól születvén, Hűtős Férjének halála-után, az Harmadik Rendnek Réguláját tartotta; ki az imádságban, és mennyei dolgoknak elmélkedésé-

sében, oly igen foglalta magát, hogy néha két, vagy három napokig-is, el-ragadtatva lenni láttatott. Hólt-meg Florenciában, életének 27-dik, Kristusnak 1246-dik esztendejében. Az ő Ünnepeét ülli az Anyazentegyház Pünköszt havának 19. napján 12-dik Innocentius Pápa engedelmé, és rendelése-fzerént.
Giard f. 307.

IX.

Bóldog Hyacintha 1585 eszt jeles Atyáktól született, ki midőn ifuságának első'sengéjében magát felteretvén, a' világi hívságokban el-merült-vólna, Istentől reá bocsátott betegség-által meg-aláztatván, lelki-Attyának jóvallásából, és Istens tanácsából az Harmadik Renden-lévő Apácák Klastromába Viterbium Várofsában bé-öltözvén, ottan szent életet élt mind halálig, ki hogy a' Bóldogok számába bé-íratassék 11-dik Kelemen Pápa 1715 eszt. helyben hagyván approbálta, és 13-dik Benedek Pápa 1726 eszt. végbe-vívén, őtet solenniter a Bóldogok Kalandáriomába bé-írta.

X.

Sz. Ivó kissebbik Britániában 1258-ban született, ki kicsinségétől-fogva a' Keresztényi jószágos-cselekedeteknek gyakorlásában foglalatoskodván, a' Diáki tudományban, és Isteni dolgoknak bölcs értelmében annyira elé-ment-vólt, hogy azon helybéli Püspök-től, és más Papi méltóságoktól az Egyházi Curia-ák Itilő Bírójának választatnék; De mint-hogy az alacson állapotot, szegény, és alázatos életet inkább fzerette; azokáért a' penitentzia-tartók Harmadik Rendét választá magának, a' hol tekéletes szent életet élvén, mind élteben, s' mind hóltá-után csuda-tételekkel tündöklött, mellyektől indittatván 6-dik Ke-

lemen Pápa ötlet a' Szentek Laistromába bé-írta.
Bolland T. 4. f. 578. n. 154.

XI.

Bóldog Lucius, vagy Luchefius Florenciában szü-
 letett, ki eleinten gazdag, és hatalmas vólt, de ellen-
 ben fősvény, és usorával kereskedő kalmár; hal-
 ván pedig egykor Sz. Ferencz prédikálását, annyira
 fel-indult szívében, hogy elébbi életét penitentiára
 fordítván, azon a' helyen leg-első vólt, az ő Felesé-
 gével Bona Donnával együtt, ki az Harmadik Rend-
 be bé-íratte magát. Az ő halála vólt 1260 eszt. Sz.
 György hav. 28-dik napján. Az ő Ünnepeét űlli az
 Anyaszentegyház Böjtmás hav. 4. napján 12-dik In-
 nocentius Pápa engedelméből. *Bolland 28. April.*
f. 595. n. 5.

XII.

Bóldog Lucia Szűz Siciliában született, ki midőn
 még csak hat esztendő's gyermek vólna, egykor az
 Annyával együtt a' Városon kívül járkálna, és gyer-
 meki csintalanságtól vífeltetvén egy fűge-fára fel-
 hágott-vólna, meg-űti hirtelenséggel a' menykő a'
 fát, és a' fa le-törvén, Lucia hólt elevenen le-esik
 a' földre, a' holott Sz. Miklós Püspök meg-jelenvén
 néki, meg-gyógyúl a' Leányzó, és egészségesen mé-
 gyen haza. Az-után kevés űdővel Salernumba men-
 vén, Sz. Maria Magdólna Klastromában-lévő Har-
 madik Renden-való Nének-közé bé-íratte magát, és
 ottan mind hóltig szentül élvén, meg-érdemlette,
 hogy 1514 eszt. X. Leo Pápától a' Szentek-közé bé-
 íratassék. *Giard f. 308. Born auct. f. 489.*

XIII.

Bóldog Ludovica Romai jeles Nemből lévő Őz-
 vegy tekéletes életének, és Isteni jószágos-cseleke-
 de-

deteknek nagy érdemivel tündökölven az Harmadik Rendben lévő Nénék-között, 1533 eszt. Böjt-elő hav. 31-dik napján szentül végezte életét, és X-dik Kelemen Pápától (kinek Attyafia volt) a' Bódogok könyvébe bé-íratott 1671 eszt. *Giard ibid.*

XIV.

Sz. Lajos Francia Országának kilencedik Királya, 8-dik Lajos Királynak, és bódog emlékezetű Blánka Királynénak Fia, született 1215 eszt. ki minek-utánna Királyi méltóságra fel-emeltetett-vólna, Sz. Ferencz penitentzia-tartó Harmadik Rendének Régulája-alá magát kötelezvén, a' penitentziának méltó gyümölcsét hozta, mivel csak-nem szüntelen cilici-umot viselt, a' penitentziának, Oltári-Szentségnek Sacramentumit, buzgó alázatossággal, és köny-hű-latásokkal minden héten meg-gyónván, és commu-nikálván gyakorlotta; Minden kicsin vétkei-ért ele-get akarván tenni, vas-lánczocskákból csinált 8t ágú ostorral fanyargatta magát; Minden Pénteken böjt-ölt; Ugy az Adventi, és 40 napi nagy böjtöt is meg-tartotta, hozzá-adván azt-is, hogy magát minden-féle gyümölcs-ételtől meg-tartoztatta. A' szegények lábát minden Szombaton meg-mosta, és meg-csókolta, kinek-kinek alamisniát osztogatván. Ezekben, és ezekhez hasonló, külön-külön elő nem számlálható fok Isteni jóságos-cselekedetekben folytatóván, és végezvén életét 8-dik Bonifacius Pápától a' Szentek-közé számláltatott. Az ő halála volt 1270 eszt. Kis Ázsfony hav. 25. napján. *Wading. T. 2. f. 85. n. 29.*

XV.

Cortonai Sz. Margit Toscanumban született, ritka szép természetű, de ellenben igen feslett életű

mély volt, és midőn egykor a' maga tisztátalan szeretőjének holt testét, hol-mi kutyácskának ugatásától vezetve, egy rakás-fa-alatt el-rejtetve történet-szerént találta-vólna, jól meg-tekéntvén azon holt testet; annyira meg-irtozék a' testi gyönyörűségeknek útalatoságától, hogy leg-ottan a' világot meg-vetvén, a' Sz. Ferencz Szerzetén lévő Kissebb Atyafiakhoz menvén alázatosan kezdé könyörögni, hogy a' penitentzia-tartók Harmadik Rendébe bé-vé-tenék; de ezen sz. szándékát sokáig végbe nem vi-hette, mind azért, mivel az ő elébbi feslett élete nyilvános volt az említett Atyafiak-előtt, mind pe-dig azért, mivel még igen ifiúnak láttatott lenni. De a' Krisztus; ki őtet a' penitentiára fel-indította-vala, csudálatosan meg-ínté a' Fratereket az ő bé-vétele-iránt, és bé-vévék őtet 1277 eszt. a' hol élt 20. esz-tendőig, minden penitentzia-tartóknak tüköre lé-vén, és sz. életével jó példát adván. Ki 12-dik Be-nedek Pápától, szokott solennitással a' Szentek köny-vébe íratott; az ő teste már négy saeculumtól-fog-va mindenkor egészen maradt, kedves illatu lé-vén. *Bolland feb. T. 2. f. 298. in vita.*

XVI.

Harmadik Rendbéli 17. Mártirok, kik 1597 eszt. Böjtmás hav. 5-dik napján, Japóniai Nansachum ne-vű Városban, több Sz. Ferencz Fiaival, úgy-mint Sz. Péterrel, és másokkal együtt, az igaz hit-ért ke-resztre szegeztetvén, és láncsákkal által-veretvén, mártiromságot szenvedtenek, úgy-mint nevezet-sze-rént: Bóldog Cosmás, Mihály, Pál, Leo, Mátyás, Bonaventura, Joachim, Ferencz, Tamás, János, Gábor, Pál, Ferencz, Lajos, és Antal; kik 8-dik Orbán Pápától 1627-ben a' Bóldogok-közé irattat-

tanak. *Bolland in vita feb. T. 1. f. 723. Mazara 5. Febr.*

XVII.

Szent Rochus Nemes Atyáktól születvén Franciaországban 1295-ben, kinek sz. halála volt 1327 eszt. ō-rólla mint Harmadik Rendnek igaz tagjáról, jeles emlékezetet tézen 3-dik Pál Pápa 1547 eszt. ki-adott Decretumában. *Menolog. P. Fortunat. 16. Augusti.*

XVIII.

Viterbiai Szűz Sz. Rósa, ugyan ott Viterbiumban szegény Atyáktól születvén, kicsinségétől-fogva az ō nagy szentségének fok jeleit mutatta, midőn több csudálatos cselekedeti-között, halottat támasztott, a' kenyeret rósává változtatta. Ki-is a' Bóldogságos Szűz Máriának csudálatos ingerléséből, Sz. Ferenc Harmadik Rendén-lévő Nénék-közé magát bé-íratatván, ottan tizen-nyolcz esztendő-s-koráig példás szent életet élt. Az ō halála volt 1251 esztendő-tájban, az ō teste e' máig napig épen, s' egészszén maradt. *Wading. T. 2. f. 39.*

XIX.

Bóldog Viridiana Szűz Florenciában született, Ki kicsinségétől-fogva Isteni félelemben, és tekéletes jóságos-cselekedetekben annyira nevedett, hogy már az ō szent élete a' világnak határin hirdettetnék. Őtet maga Sz. Ferencz ōltöztette az Harmadik Rendnek köntösébe. Az ō halála volt Florenciában 1248 eszt. Bőjtmás hav. első napján; mely drága, és kegyes volt pedig Isten-előtt az ō halála, azzal mutatja-meg az Ur Isten, hogy leg-ottan mihelt meg-holt, a' Városnak minden harangjai, emberi segítség nélkül szólottanak. *Wading. T. 1. f. 612, 2. 22.*

Az Harmadik Rendbéli Szenteknek, és Bóldogoknak
Hónapokra el-osztott Kalandáriumma.

J A N U A R I U S.

- Die 30. Marefcotti Bóldog Hyacintha.
31. Albertoniai Bóldog Ludovica.

F E B R U A R I U S.

- Die 5. Jáppóniai tizen-hét Bóldog Mártirok.
14. Bóldog Viridiana Szűz.
19. Szent Konrád Confessor.
22. Cortoniai Szent Margit.

M A R T I U S.

- Die 8. Viterbiai Szűz Szent Rósa.
30. Fulginumi Bóldog Angela Özvegy.

A P R I L I S.

- Die 15. Bóldog Lucius, vagy Luchesi Confessor.

M A J U S.

- Die 19. Szent Ivo Confessor.
30. Bóldog Humiljana Özvegy.

J U N I U S.

- Die 18. Szent Elzearius testének másuvá-vitele.

J U L I U S.

- Die 8. Szent Ersébet Portugalliai Özvegy.
9. Bóldog Cornelius, edgyik a' Japoniai Mártirok-közül.

A U G U S T U S.

- Die 16. Szent Rochus Confessor.
25. Szent Lajos Király. *dup. i. cl. cum oct.*

S E P T E M B E R.

- Die 4. Viterbiai Sz. Rósa testének másuvá-vitele.
17. Szent Ferencz Atyánk Bélyegzése.
26. Bóldog Lucia Szűz.
27. Szent Elzearius Confessor.

O C T O B E R.

- Die 4. Sz. Ferencz a' Három Rendnek Pátriárkája.

27. Sz. Ivo Confessor testének másuvá-vitele.
 N O V E M B E R.

Die 19. Magyar Szent Ersébet.

26. Bóldog Delphina Szűz.

27. Három Rendbéli minden Szentek.

D E C E M B E R.

Die 8. Bóldog Afzszony makula-nélkül-való fogon-
 tatáfa, melynek úgy-mint az Három Ren-
 deknek egyik Fő Ünnepeinek kiváltképpen-
 való tisztelete-iránt, bizonyos parancsolat
 adatott, mind a' Három Rendbéli Sz. Fe-
 rencz Fiainak, és Leányinak a' Florenti-
 numi Generale Capitulumból 1645 ezst.

HARMADIK CZIKKEL.

*Azokról a' Szentekről, és Bóldogokról, kik az Harmadik
 Rendből más Rendekre által-mentenek, vagy más Rendeket-is
 fundáltak.*

I N T E S.

Ezen Czikkemben foglaltatott dolgok-által egyik
 szent Szerzetnek-is nem akarunk valami kissebségére
 lenni; Mivel nincsen szándékunk arra, hogy vala-
 mellyik Szent-iránt prætensiót formáljunk, mert Sz.
 Domonkos, és Sz. Ferencz két Sz. Szerzetek Gene-
 ralissáinak 1255 ezsten. ez iránt ki-adott erős Decre-
 tumok-is tiltya aztot; mely Decretumot ugyan Sz.
 Bonaventura-is 1265 ezst. meg-erősített; tudni-illik:
 hogy egyik Szerzetbéli Szentet nem kell magasztalni
 a' másik Szerzetnek kissebségével. Mind-azon-által
 az Harmadik Rendnek vizsgálásá-ért, némely Szen-
 teknek, és Bóldogoknak innen más Szerzetekbe-
 való által-menetelek-iránt emlékezetet tészünk,
 hogy egyszer-s' mind a' háládatlanságnak-is gyalázat-
 tyát el-kerüljük, és ezen Harmadik Rendnek dicfi-

retét-is a' menyiben illik magasztaljuk. Az-okáért, mint-hogy a' Sz. Agoston Szerzetének (holott Pádvai Sz. Antal az ő nagy szentségének eredetét, és fundamentumát vette) dicshirete, és méltósága semmiben nem kissébedik azzal, hogy most őtet mint maga fényes csillagát, és jóságos-cselekedeteknek tükörét tiszteli a' Sérafikus Sz. Ferencz Atyánk Szerzete; Ugy reményük, hogy a' több Szenteknek-is becsületeket meg-nem sértyük, sőt nevellyük, és magasztallyuk, midőn meg-mútattuk, hogy ők a' Harmadik Rendnek alázatosságát meg-nem vetették, hanem abban élni, és halni választották.

I.

Sz. Agnes Segnum nevű helyen születvén, ugyan ott, nem a' Harmadik Rendbe öltözött, hanem a' Bóldogságos Szűznek kiváltképpen-való csudálatos mennyei tanácsából Szent Ferencz penitentzia-tartó Harmadik Rendének Réguláját követő Nénéknek Klastromot fundált; kinek az után egy-néhány ez-tendőkkal az Őriző Angyal, Sz. Agostonnal, Sz. Domonkossal, és Sérafikus Sz. Ferenczel együtt meg-jelenvén az Ur Istennek akarattyát meg-jelenté néki, hogy tudni-illik, a' Sz. Domonkos Régulája-alatt-lévő Apáczáknak-is fundálna más Klastromot a' Pulcianum hegyén, és maga-is által-menvén közikbe, vélek maradna, a' mint-hogy ott-is maradott, és 1317 eszt. szentül holt-meg, s' 13-dik Benedek Pápától 1726 eszt. Karácson hav. 21 napján szokott so-lennitással Canonizáltatott.

II.

Bóldog Bonaventura Afzszony, mennyei szózat-által Aquileába hivattatván, és ott bóldog emléke-zetű Feltroi Bernardinus prédikállása-által fel-indit-

tatván, Bóldog Birgitta igazgatója-alatt-lévő Sz. Ferencz Harmadik Rendét tartó Nénékhez adá magát, és azon Harmadik Rendbe bé-öltözvén azon említett Birgittának, mint maga tanítójának és Annyának, haláláig ottan maradott. Az-után pedig szorofabb életet kívánván élni, a' Sz. Klára Szerzetébe által-méne, a' hol tekéletes szent életet viselvén, szentül holt-meg 1498 elzt. *Suppl. Annal. f. 514. n. 10.*

III.

Falconiai Sz. Klára, egy ideig az Harmadik Rendnek Réguláját tartotta, de az-után Sz. Agoston Réguláját követő Apácák-közé által-menvén, azok-között csudálatos szent életet viselt, a' mint az ő életének és csuda-tételinek le-íratott historiája bizonyítja. *Bord. T. 3. f. 389. n. 14.*

IV.

Bóldog Coleta Szűz, Corbeja nevű Városban született, ki mély alázatosságától, és maga meg-vetésétől viseltetvén, méltatlannak ítélte magát, hogy a' Sz. Klára Szerzetébe bé-vétesék, az-okáért a' penitenzia-tartó Harmadik Rendbe mene, de ugyan-csak Istennek kivált-képpen-való csudálatos rendeléséből, azon Sz. Klára Társaságába által-menvén, nem-csak azon sz. Szerzetnek, hanem az első Rend-lévő kissébb Atyafiaknak-is segéltője és elő-mozdítója volt a' szerzetes életnek meg-újításában, és reformálásában. *Wadig. T. 5. f. 24. n. 4.*

V.

Bóldog Jacoponus, ki elejten híres törvény-tudó, és prókátor volt, de az ő Isten-félő Feleségének jó példájára ilyen-képpen tért-meg előbbi szabados életéből, tudni-illik: hogy midőn egykor az ő Felesége keményen meg-sértvén magát, febeit ködözget-

getné, és azon alkalmatofsággal testét ki-fedezvén, látta-vólna Felesége testén-lévő ciliciumot, melyről az előtt semmit nem tudott, penitentiára indulván, minden jószágát el-adta, és abból jött pénzét a' szegényeknek osztogatván, a' Sz. Ferencz penitentiátartó Harmadik Rendébe mene, a' hol tiz esztendő-kig csudálatos szent életet élvén, utólyára, ugyan a' Sz. Ferencz első Rendébe öltözvén, ottan csudatételekkel, és prófétziai lélekkel tündöklött. Hólt-meg 1306. eszt. *Idem T. 2. f. 706. n. 27.*

VI.

Harmadik Renden -lévő Bizensánumi Bóldog Angela, ki Istenhez gyúladozó nagy szerezetének erejétől, gyakorta láttatott a' földről fel-emeltetetni, kivált imádságnak idején; Az-után az Angyal-által meg-intetvén, Sz. Orfolya Szerzetének meg-újítására, ugyan azon Szent Orfolya Apáczái-közé általment. *Gubern. T. 2. f. 849. n. 181.*

VII.

A' Sz. Hieronymus Tárfaságának (mely 1406 eszt. kezdődött) leg-első Tagjai vóltanak, Carolus Cosmas, és Gualterius Marfa, kik mind ketten Tertiariufok vóltanak. *Idem l. c. f. 922. n. 23.*

VIII.

Sz. Birgitta, és Romai Sz. Francisca, minek-előtte az ő Szerzeteket fundálták-vólna, mind ketten Tertiariák vóltanak, a' mint eztet hiteles Authorok bizonyittyák. *Petrus Anton. di Venezia in Giard. Seraph. T. 1. f. 282.*

NEG Y E D I K C Z I K K E L.

Azon világi Tertiariufokról, kik a' szentségnek vélekedésében hóltanak-meg.

I N T E S.

Itten a' Szenteknek, Bóldogoknak, csudáknak, és

egyéb dolgoknak nevei, és nevei, nem másként vétetnek, hanem a' 8-dik Orbán Pápa Bullájának értelme, és rendelése-fzerént; és mivel-hogy mindenekről itten külön-külön emlékezni igen fok volna, csak azokról a' Tertiariusokról szóllunk, a' kiket inkább ismérünk.

1. Cortonai Adriana Afzszony (ki Cortonai Szent Margitnak Nénnye vólt) a' Portiuncula Templomában tolylongó fokaság-között meg-fújladván, a' telyes búcsunak ereje-által (a' mint Sz. Margitnak megjelentetett) minden purgatorium-nélkül, egyenesen vitetett az Istenhez 1297 esztendőben.

2. Némely Albert nevű Comes, kit maga Sz. Ferencz Atyánk öltöztetett-bé az Harmadik Rendbe, azon kőntőst adván néki, mely maga testén vólt akkor, midőn a' Kristus sz. sebeit fel-vette 1226 eszt.

3. Ravennai András, Isteni jóságokkal, és csudákkal tündökölvén 1459 eszt. bődögül hólt-meg.

4. Tudertumi bődög emlékezetű András, kinek teste most-is egészen vagyon, 1242 eszt. hólt-meg.

5. Anna nevű Medinai Szűz, ki a' békeséges-tűrésben mindeneknek eleven tüköre vólt 1602-ben.

6. Antal nevű Magyar Országai jeles Férfi, kinek teste még egészen vagyon, hólt-meg Fulginumban 1398 esztendőben.

7. Antonius Niger Saracenus Nemzet, ki a' JESUS nevének kiváltképpen-való tisztelője vólt, 1549 eszt.

8. Antonius à puteo, ki fok gazdagságokkal bírván, mindenét el-hagyta, és Tertiarius lett 1540-ben.

9. Urbinumi Antal, ki igen Isten-félő Remete vólt 1469 eszt.

10. Apollonia Özvegy Afzszony, ki a' szegényekhez

hez kiváltképpen-való könyörületességgel viseltetett 1550 eszt.

11. Archangela nevű Siciliai Szűz, ki harminczhat esztendőig-tartó nehéz betegségét, nagy békeséges-tűréssel viselvén, bódogul holt-meg 1598-ban.

12. Bertalan nevű Baro, kit Szent Ferencz magavett-vólt-bé az Harmadik Rendbe, szabadságot adván néki, hogy ő-is másokat bé-vehesse. 1223 eszt.

13. Compostellumi Bertalan nevű Canonicus, ki az Harmadik Rendet nagyon ki-terjesztette Spanyol Országban, 1234 eszt.

14. Bódog Bertholdus Pap, ki Kristus Urunkot küldus-képében házához bé-fogadta.

15. Bódog Beatrix jeles Nemből-való Özvegy, ki életében, és hólta-után csudákkal fénlett, holt-meg 1490 eszt.

16. Béla a' Magyarok 4-dik Királya, ki Sz. Ersébetnek Bátyja vólt.

17. Bódog Benvenuta de Ancona, ki életében fok csudákat cselekedett. 1300-ban.

18. Bódog Blanka Francia Ország Királynéja, Sz. Lajos Király Anyja 1252 eszt.

19. Bona Donna nevű Bódog Luchesi Felesége, kit Sz. Ferencz, Férjével együtt az Harmadik Rendbe egyszer-s'mind vett-bé.

20. Bódog Bonavita, ki a' szent Kereszt jelével fok csudákat cselekedett. 1375 eszt.

21. Carolus Blesensis, Francia Orzági Fejedelem, kinek Canonizatioja, még 4-dik Orbán Pápa idejében fölicitáltatott.

22. Carolus nevű igen Isten-félő Remete, de monte Feltro 1404.

23. Umbriai Kristina Szűz, ki az Angyalokkal

édesdeden nyájaskodott, holt-meg 1360 esztend.

24. Ariminumi Klára, ki a' penitentziának eleven tükőre vólt. 1300-ban.

25. Demetrius Albanus, ki ötven esztendőig lakott a' pusztaban.

26. Dominicus de Termis, ki házaságában a' füzefséget tisztán meg-tartotta.

27. Dulcellina Szűz, Dinabéli Bóldog Hugonak Nénnye, ki életében nagy csudákat cselekedett, 1282-ben.

28. Edmundus, Ardmachanumi Ersek, ki Hiberniában az Eretnekektől meg-öletett 1598-ban.

29. Ersébet, Ausztriai Herczeg-Afzszony, Carolusnak, Francziai 9-dik Királynak Felesége, ki a' Sz. Klára Rendén-lévő Apáczáknak Klastromot fundált Bécsben 1592-ben.

30. Eustochia Özvegy, Smaragda nevű Leányával együtt. 1486 eszt.

31. Seronai Francisca, kit a' Bóldogságos Szűz Mária írni, és olvasni tanított 1601.

32. Eugubiai Francisca, ki a' bőjti fanyaruságban csudálatos példa vólt.

33. Franciscus Cichus, ki csuda-tételekkel féltett. 1350 eszt.

34. Paulai Ferencz, ki 1597 eszt. életének pedig 112-dik eszt. holt-meg.

35. Aptai Gersenda Afzszony, jeles Matrona, sz. Elzeariusnak Attyafia, ki fok mennyei jelenésekkel dicfirtetik. 1319.

36. Bóldog Gerardus de Villa magna.

37. Cortonai Gilla, ki Cortonai Szenr Margitnak Társa vólt.

38. Guilelmus de Siclo, ki Szent Konrád-nak

nak Szarándok-társá vólt Siciliában.

39. Messinai Hieronyma Özvegy. 1590.

40. Anconai Hieronymus, ki fok csudákat cselekedett. 1506-ban.

41. Bóldog Jacoba Római jeles Özvegy, ki a Szent Ferencz halálán jelen vólt.

42. Jacobus Lauderus, Castrophebiai világi Pap, ki némely Ispotálynak párt-fogásá-ért meg-öletett a gonosz emberektől 1304 eszt.

43. Jacobus Oedo világi Pap, a' csuda-tételekben nevezetes vólt.

44. Signiai Bóldog Joanna Szűz.

45. Joannes de Callio, ki Joanninusnak-is hivatott, a' forró hideg-lelők gyógyításában csudálatos vólt.

46. Joannes de Burgo, Hiberniai jeles Vitéz, ki az igaz hit-ért Mártiromságot szenvedett 1610-ben.

47. Joannes de Massaccio, az Harmadik Rendben szent életű Szarándok vólt.

48. Bóldog Vellitumi János Gréczi Nemes Vitéz, Sz. Ferencz prédikállásától fel-indittatván, az Harmadik Rendbe öltözött, és Olofz Országban Gréczhez közel, egy kis Klastromot épített, a' hol néki Sz. Ferencz, Karácson éjszakáján a' kis JESUSkát csudaképpen meg-mútatta.

49. Isentrudis, és Jutta nevű Leányzók, kik Sz. Ersébet Magyarok Királynéjának Szolgálói vóltanak.

50. Venetiai Lucia jeles Özvegy Afiszony, ki minden jóságos-cselekedetekben másoknak példája, és tüköre vólt. 1355-ben.

51. Margareta à piazza, a' vakon fűletett embernek szeme-világát visszáfá-akta.

52. Maria de Sillis, ki a' házaságban tizenhat eszt-

tendőig élvén, szűzességét meg-tartotta.

53. Matthæus de Rubeis, ki 3-dik Miklós Pápa-nak édes Attya vólt, Sz. Ferencztől őltöztetett a penitentzia-tartó Tertiarius ruhába 1271-ben.

54. Bóldog Michaëlina Pessarumi Özvegy sok csudákkal tündöklött, melyekből Vadingus ki-lenczvent számlál-elé. 1356-ban.

55. Sienai Nicolucius, ki a' szegényeknek Attya vólt.

56. Odila, vagy Otilia Afzfony, már 400 esztendőktől-fogva rothadatlan épségben maradt.

57. Orlandus, vagy Rhorlandus Comes, ki az Alvernum hegyén Klastromnak-való helyet adott Szent Ferencznek. 1226-ban.

58. Fulginumi Paschalina Szűz, ki ugyan Fulginumi Bóldog Angelanak tanítványa vólt. 1313.

59. Petrus de Colla, ki egyik vólt azok-közül, kiket Sz. Ferencz a' penitentzia-tartó Tertiariusok köntösébe fel-öltöztetett. 1240-ben.

60. Petrus Hispanus, a' Keresztényi tudomány-nak buzgó tanítója, ki Urbinumban ma-is nagy becsületben tartatik. 1415.

61. Petrus Tocellanus, ki csudákkal tündöklék holt-meg 1289 eszt.

62. Pica, Seraphicus Sz. Ferencznek Anyja, ki Férfjének halála-után, ugyan Sz. Ferencz jóvallásából az Harmadik Rendet tartotta.

63. Rajmundus Lullus, Mártiromságot szenvedett Afrikában.

64. Robertus de Malatesta, ki Riminumi Fejedelem vólt.

65. Siriai Sita nevű Isten-félő Tertiaria, ki Bóldog Michaëlinát az Harmadik Rendnek fel-vételére őltönözte.

66. Fulginumi Stupa nevű Férfi, ki bődög emlékezetű Succius Tamásnak tanítványa volt, és prophetiai lélekkel Istentől meg-áldatván, szentül holt-meg 1405 éft.

67. Therésia Henriquez, Medinai Fridericus Hercegnék Felesége, ki halottat-is támasztott-fel 1477.

68. Senásbéli Thobia Özvegy, ugyan Senásbéli Sz. Bernardinusnak Dajkája, és Attyafia, ki az ő lelkét az Angyaloktól menybe vitetni látta. 1400.

69. Umbriai Nemes Atyáktól született Tamás nevű jeles Férfi, ki alázatosságából magát Succius Tamásnak nevezte, prophetiai lélekkel meg-áldatván, sok dolgokat meg-jövendőlt; holt-meg Fulginumban 1367-ben.

70. Bődög Ubaldus, vagy Vivaldus, ki bődög emlékezetű Bartholdusnak tanítványa volt, bődögül holt-meg 1301-ben.

71. Nicosiai Vincentius, kinek a' Bődögságos Szűz Maria utolsó napját meg-jelentette 1601-ben.

72. Bastiai Vitalis, sz. életű Isten-féld Remete, kinek tiszteletére Affisium mellett Templom építetett.

73. Többek-is fokban vannak, kiknek neveket fel-íratta Isten az egekben.

Itten észre kell venni, hogy a' feljebb említett, és most-is elé-számlált bődög emlékezetű Tertiariusok, már 8-dik Orbán Pápa Bullája-előtt, nagy tiszteletben, és becsületben voltak.

Az említett Bulla-után-is sok Tertiariusok, és Tertiariák, magok tekéletes jó életekkel virágzottanak az Anyaszentegyházban, kiket itten rendre elé-számlálni nem akarunk, hanem csak azokról emlékezünk rövideden, kiknek szent causai most-is a' Rotán agitaltatnak; úgy-mint:

1. Bononiai Pudentiana Szűz, ki fedhetetlen szent életével meg-érdemlette, hogy gyakran az Angyalok keze-által a' Krisztus Szent Testét magához végye. 1608.

2. Sinagriai Didák, ki Siciliában a' Tolvajoktól el-fogatván, magát ugyan egy ideig hozzájuk adta, míg több tárfaival együtt meg-fogatván, a' Gállýára kárhoztatott, de onnan meg-fzabadulván, és penitentiának okáért egy távúl-lévő magafs hegyre menvén, oly szentül élt az után, hogy nem csak csuda-tételekkel, hanem prophetiai lélekkel-is megajándékozott Istentől.

3. Cialinai Katalin Szűz, a' Kristustól azt kérte, s' meg-is nyerte, hogy azokat a' fájdalmakot szenvedné maga testén, mellyeket Krisztus Urunk a' tövis-korona-alatt szenvedett, mellyeket ugyan békeségesen el-szenvedvén, el-nyerte a' mennyei koronát 1619 éft.

4. Mariana nevű Özvegy, Spanyol Országban Toletum nevű Városban, igen veszedelmes nyavalyában lévén, Istennek csudálatos parancsolattýából az Harmadik Rendbe öltözött 1620-ban.

5. és 6. Leo, és Lucius, mind ketten Tertiariusok, Japponiában, Nansacum nevű Városban mártíromságot szenvedtenek 1622-ben.

7. Innocentia nevű Ricciai Szűz, kinek teste még ép, és jó szagu lévén, Trepanumban a' Recollectúfok Templomában nagy becsületben tartatik, 1624.

8. Khrietai Bonaventura, ki annyi érdemekkel tündöklött, mellyeket alig lehetne le-írni, 1627.

ÖTÖDIK CZIKKEL.

Külömbféle fok nagy Rendekben, és Méltóságokban-lévő Ter-tiá-

tertiariusokról, kik ezen Rendet magok személyekkel, és erkölcösökkel ékesítették, és most-is ékesítik.

Nem ok nélkül tétetnek-fel ezen czikkelben némely Pápáknak, Cardinalisoknak, Püspököknek, Császároknak, Királyoknak, Fejedelmeknek, és más nagy méltóságú Harmadik Rendbeli Személyeknek nevei; Mert ha oly nagy méltóságú, és nagy dolgokban fáradozó Személyek, meg-nem úttázták ezen alázatos Rendet, sőt magok boldogságának álitották lenni, hogy annak tagjai lehettek. Mi-dolog tehát, hogy a' mostani időben, némelyek az Harmadik Rendet meg-vetvén, arról gyalázatosan szólani nem szégyenlik. Hogy azért meg-múttassuk, mely kopasz méntégekkel kerülnek némelyek az Harmadik Rendet, magok különös, vagy közönséges dolgokat okúl vetvén, vagy a' mi nagyobb, a' magok becsületének kifébségétől félvén: Az-okáért egy-néhány rendbeli nagy méltóságú Személyeket elé-hozunk itten, kik minnyájan Tertiariusok voltak.

I. Szentséges Pápák.

9-dik Gergely Pápa, ki a' Pápai pompás öltözet alatt Tertiarius köntöst viselt; holt-meg 1241-ben.

4-dik Márton Pápa, ki halála-előtt Tertiarius köntösbe öltözvén, abban holt-meg 1281-ben.

3-dik Miklós Pápa, kinek Pápai méltóságát Szent Ferencz Atyánk meg-jövendölte-volt, és ugyan maga öltöztette a' penitentzia-tartó Tertiarius ruhába.

12-dik Innocentius Pápa, kinek a' Tertiarius köntöst adta-volt-fel Franciscus Diaz Romában 1699.

II. Romai Anyaszentegyház Cardinalissai.

Valentiai Gáspár Borgiás, ki a' Candiai Herczegeknek Nemzetségéből volt, Borgiás Szent Ferencz

Annyának Bátyja, Neapolisnak Vice-Királya, és Toletanumi Ersek. 1611.

Gabriel de Trejo, Salernumi Ersek.

Spanyol Országai Ferdinandus, Cardinal, és Toletanumi Ersek. 1620.

Aragoniai Paschalis Cardinal, és Neapoli Vice-Király 1660.

Ludovicus Emmanuel, Cardinalságra emeltetett 1669 észt. ki Affisumban a' Portiuncula Templomában vette-fel a' penitentzia-tartó Tertiarius köntösét 1671-ben.

Pallavicini Reinutius, Cardinalságra választatott 1706. Öltözött az Harmadik Rendbe 1708 észt.

Christianus Augustus Esztergomi Ersek, Magyar Országai Primas &c. ki Saxoniai Herczegek Familiájából volt, holt-meg 1725 észt.

Sigmond Cardinal, és Bécsi Ersek 1728-ban, a' Tertiariusok Rendébe Solenniter incorporaltatott Bécsben 1728-ban.

III. Ersekek, és Püspökök.

A' feljebb említett Bertalan, és Edmundus Püspökökön-kivül, számlálatnak még ezen következendők Tertiarius Püspökök, és Ersekek, úgy-mint:

Bóldog Richardus, Alexandriai Püspök.

Bóldog Gualbertus, Tarvisumi Püspök.

Bóldog Rajmundus, Fassambrinumi Püspök.

Ferdinandus, Burgenfiai Ersek, ki Sz. Klára Szerzetében-lévő Bóldog Joanna Afzszonynak tanácsából az Harmadik Rendbe menvén, aztot a' maga Ersekségében jelesen terjesztette. El-ragadtatván lélekben az említett B. Joanna, látta, miképpen Sz. Ferencz, és Sz. Bonaventura fel-adták a' Scapularét ezen említett Erseknek.

Clemens Josephus, Coloniai Erfek, ki Bavariai Herczeg, és Elector vólt, hólt-meg 1723-ban.

IV. Császárok, és Császárnék.

Királyok, Királynék, Fejedelmek &c.

1278. Coleta Ausztriai Herczeg - Afzszony, Rudolphus I. Császárnak Leánya, ki az-után Clariffa lett.
1279. Boleslaus, Lengyel Országai Fejedelem.
1297. Constantia Királyné, Siciliai Norbert Király Leánya.
1300. Constantia, Bóldog Cunegundisnak Nénnye.
1310. Carolus, Siciliának II. Királya, Szent Lajos Püspöknek Attya.
1310. János, ki a' Tatároknak első Chamja, vagy Császára vólt.
1340. *Ismét* János nevű Tatárok II. Chamja.
1344. Robertus, Siciliai Király.
1345. Sanctia Afzszony, Neapolisi Királyné, említett Robertus Királynak Felesége.
1349. Joanna Özvegy, Görögök Császárnéja.
1381. Lengyel Országai Ersébet Magyar Királyné.
1404. Mediolanumi Katalin, Herczeg-Afzszony.
1478. Katalin, Bosnai Királyné.
1456. Blanka Burgundiai Özvegy Királyné.
1479. Ferencz nevű Bretagniai 2-dik Fejedelem.
1501. Sigmond Bavariai Herczeg.
1536. Spanyol Országai Katalin, Angliai Királyné.
1603. Ausztriai Maria, V. Károly Császár Leánya.
1621. Filep, 3-dik Spanyol Király.
1623. Ferdinandus, Mantuai Fejedelem.
1633. Isabella, Brabantiai Özvegy Herczeg-Afzsz.
1644. Filep, Spanyolok 4-dik Királya.
1644. Maria Anna, III. Filep Lengyel Király Leánya.

1646. Anna Maria, Ludvisiai Fejedelem-Afszony.
 1652. Portugalliai IV János Király, Aloyfia Feleségével, és Theodosius nevű Fiával együtt.
 1656. Maria, Sabaudiai Eőmanuel Herczeg Leánya.
 1660. Maria Theresia, XIV Lajos Francia Királynak Felesége, és Filep Királynak Leánya.
 1660. Maria Gonzaga, Mantuai Fejedelem-Afsz.
 1670. Olympia, Caffarelli Herczeg-Afszony.
 1685. Carolus, Spanyolok II Királya.
 1685. Eleonora Maria, III Ferdinánd Császár Leánya, és Lengyel Ország Királynéja.
 1686. Eleonora Gonzága, Mantuai Fejedelem-Afsz.
 1686. Eleonora Magdalena, Leopold I Császár Felesége.
 1688. Klára Elizabetha, Comitissa &c.
 Több ilyen nagy méltóságú Személyeknek nevei találtnak Pater Engelbert irási-között, *Vinea Seraphica* nevű Könyvében. *Item apud P. Petrum Antonium de Venetiis. Ord. Min. Reform.*

ÖTÖDIK RESZ.

Az Harmadik Rendnek Ceremoniáiról.

I N T E S

EZen ötödik Réfzben szóllunk először a' Congregatiokban téendő imádságoknak módgyáról, és formájáról. 2. A' bé-öltöztetésnek, és professio tételnek módgyáról. 3. A' generalis absolutioának formájáról, miképpen, és mikor adassék.

I. CZIKKEL.

A' Congregatiokról.

A' Congregatiók, vagy gyülekezetek, mások közönségek, és mások különösök, vagy magános Congregatiók. Közönséges gyülekezet akkor vagy, mikor az Atyafiak, és Nénék minnyájan egybe gyűlnek a' Szerzetnek valamelyik Templomába, vagy Kápolnájába. A' különös gyülekezet pedig akkor, mikor csak a' Minister, Discretusok, és Secretarius, a' Pater Directorral (ki közöttek praesideál) együtt vannak.

A' Régulának 13-dik része-fzerént, minden hónapban kétszer kellene közönséges gyűlésnek lenni; de mint-hogy ez, minden helyeken nem lehet, leg-alább arra vigyázzanak a' Pater Directorok, hogy az esztendőnek négy Kántorain celebraltassanak e'féle gyülekezetek, mellyekben a' Tertiariusoknak generalis absolutio-is szokott adatni. Jó volna, ha az Atyafiak, és Nénék Sz. Lajos Király napján, és Szent Ferencz bélyegzése napján-is, egybe-hivattatnának e'féle generalis gyűlésre.

Különös gyülekezeteket pedig celebráljanak I. minden esztendőben egyszer, mikor tudni - illik új Tisztek választatnak. 2. A' generalis gyülekezet-előtt, a' Tisztek gyűljenek-egybe a' Pater Director-nál, tanácsot tartván véle, a' generalis Congregationban tractalandó, vagy fel-adandó dolgok-iránt. 3. Az ilyen Congregationnak szükség lenni ollyankor, midőn a' Szerzetnek közönséges hafzna, vagy szüksége kívánnya; Mivel sem a' Praesfes egyedül, és különösön, sem a' több Tisztek a' Praesfesnek akaratya-nélkül valami állandót nem rendelhetnek.

II. CZIKKEL.

A' Generalis Congregatoról
RUBRICA.

Hæc Congregatio, vel in nostra Ecclesia, vel in aliena, de licentia Rectoris illius facienda. Si fit ante prandium, Fratres, & Sorores prius audiant Missam; si post prandium celebratur, post ultimum pulsus Pater Director Superpelliceo, & Stola indutus, ante Altare incipit orare: Veni Sancte Spiritus &c. Kyrie eleison &c. Pater noster &c.

✠. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

✠. Memento Congregationis tuæ.

℞. Quam possedisti ab initio.

✠. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

✠. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Mentes nostras, quæsumus Domine, lumine tuæ claritatis illustra, ut videre possimus quæ agenda sunt, & quæ recta sunt, agere valeamus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde poterunt dici Litanie Lauretanæ: Kyrie eleison. Christe eleison &c. Sub tuum præsidium &c.

✠. Ora pro nobis Sancta DEI Genitrix.

℞. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. Gratiam tuam quæsumus Dñe mentibus &c.

His finitis Pr. Visitator, seu Director, sedens à cornu Evangelii, facit sermonem vel de excellentia Ordinis, in quem finem à S. P. Francisco sit institutus; vel explicat aliquod caput, seu statutum Regulæ &c. Deinde promulgat Festa, & Indulgentias, usque in sequentem Congregationem occur-

rentia; Si qui Fratrum, aut Sororum ab ultima Congregatione vitâ functi sunt, eos suffragiis præsentium commendat, & tandem futuram Congregationem indicit, & genuflexus orat: Kyrie eleison &c. Pater noster &c.

✠. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

℞. A Templo Sancto tuo, quod est in Jerusalem.

✠. Domine exaudi Orationem meam. &c. Dominus vobiscum &c.

O R E M U S.

PRæsta nobis, quæsumus Domine, auxilium gratiæ tuæ, ut quæ te auctore facienda cognovimus, te inspirante impleamus.

AGimus tibi gratias omnipotens DEUS, pro universis beneficiis tuis, qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum Amen.

Deinde orat pro defunctis.

R E S P O N S O R I U M:

NE recorderis peccata mea Domine, * Dum veneris judicare seculum per ignem. ✠. Dirige Domine DEUS meus in conspectu tuo viam meam. Dum veneris judicare sæculum per ignem. ℞. Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Dum veneris &c. Kyrie eleison &c. Pater noster &c. ✠. A porta inferi. ℞. Erue Domine animas eorum. ✠. Requiescant in pace. ℞. Amen. ✠. Domine exaudi orationem meam &c. ✠. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo. *Oremus:* DEUS veniæ largitor &c. Fidelium DEUS omnium conditor &c. ✠. Requiem æternam &c. ✠. Requiescant in pace. ℞. Amen.

Antequam Congregatio dissolvatur, Tertiarii percipiunt absolutionem generalem, & renovant professionem. de quibus §. 6. & 7. infra.

Demum abituris impertitur benedictionem.

Ceterum, cum cap. 13. Regulæ ordinetur, & in ejusdem statutis ponatur, ut in Congregatione, quilibet offerat grossum, vel quid simile, hujusmodi pecunia resignetur, vel Ministro, vel Secretario, non autem ponatur ad Altare in nostris Ecclesiis. Quicumque tali Congregationi interfuerint, etiam si Tertiarii non sint, lucrantur Indulgentias 560. dier.

III C Z I K K E L.

A' különös Gyülekezetről, vagy Congregationioról.

1. Ezen különös Congregationak szükséges tagjai: első a' P. Director mint Praeses, az-után a' Minister, Discretusok, Secretarius, és mások, kiknek voxok vagy on, kik együtt az egész Szerzetnek képét viselik.

2. Ezen Congregatio, vagy közönséges Templomban, vagy Kápolnában, vagy akár-mely tiszteletes helyen tartathatik. Akár-hol legyen, de a' szokott imádságokat, két égő-gyertyák-között helyheztesett Feszület képe-előtt el-kell mondani.

3. A' különös Congregatiókban azon imádságok mondatnak, mellyek a' generalis Gyülekezetben szoktak mondatni, ki-vévén a' Szűz Maria Lytaniáit.

4. Exhortatio-gyanánt, rövideden elé-mondhatyanék a' P. Praeses, a' Gyűlésnek okait.

5. Midőn a' különös gyülekezet-után, azon napon mingyárt következik a' generalis Congregatio, el-lehet hagyni a' rendelt imádságokat, mivel azon-kivül-is a' közönséges Congregatióban el-mondatnak.

6. A' különös Congregatiókban ezek tractaltatnak rend-szerént, tudni-illik: 1. A' mik a' Tertiariusoknak szükségeit illetik. 2. Ha valamelyik Atyafi, vagy Néne nyilván-való nagy botránkozást cselekedett, hogy, és mi-módon keljen meg-jobbítani, vagy a' gyű-

gyülekezetből ki-vetni? 3. Ha valaki ezen Rendbe kérendzik, az-iránt mindeneknek hirt kell adni; és rendeltsék egy bizonyos Személy, ki az ollyannak élete, és állapotja-felől alattomban tudakozzék.

7. A' különös Congregatióban, sem generalis absolutio, sem professio meg-újittáfa nem szokott lenni.

8. Tovább azt-is éfzre kell venni, hogy mind a' köszönséges, s' mind a' különös Congregatiókban (ki-vévén a' Capitulum, vagy Tisztek választásának napját) a' P. Director praefideáljon, kinek-is mások-iránt csak egy voxa vagyon, melyhez képest, ha valamelyik-iránt a' többinek voxai egyenlők vólnának, az ő voxának, és itéletének kell meg-állani; másként a' voxoknak többségihez kell tartani magokat. Hasonlóképpen kell lenni, midőn a' Directornak távul-létében, más praefideálna helyette, a' mint feljebb-is *parte 3. §. 1. c. 15. Regulae* meg-mondatott.

IV. C Z I K K E L.

A' Ministernek, és más Tiszteknek választásakor-való Rend-tartásról, Capitulum napján.

Mint-hogy az Harmadik Rendnek esztendőben egyfzer szokott lenni Capitulum, leg-alkalmatosabbnak itilletik lenni arra, az esztendőnek végén léendő generalis Congregationnak utolsó napja; Hanem-ha a' P. Director, Minister, és Discretusok a' helyhez, és alkalmatossághoz-képest, más napot választának, és rendelnének arra. Miképpen kellyen pedig lenni a' Capitulumnak, az-iránt tartsák magokat a' követ-kezendő rendelésekhez.

I. Hogy minden zúr-zavar rendetlenségek el-távoztassanak (mellyek történhetnének, ha a' választásban minden Atyafiaknak, és Nénéknek voxolni engedtetnék) Rendeltetik; hogy a' P. Directoron, Mi-

Ministeren, Discretusok, Secretarius, és ex-Ministeren-kivül senkinek voxa ne légyen.

2. Mivel-hogy a' Régula, és Rendelések tartják, hogy a' Capitulumban, valamelyik Superior praesideáljon, ha a' P. Provincialis arra valakit specialiter nem nevezne, az elsőség illeti vagy a' helybéli Guárdiánt, vagy a' P. Directort mint Praesest.

3. A' Tisztek választásában, a' P. Praesestnek-is csak egy voxa vagyon, mint a' P. Directornak.

R U B R I C A E.

I. *Postquam congregati fuerint officiales, omnes ante Altare, vel Crucifixum genu-flectant, & Praesides incipit Hymnum: Veni Creator Spiritus &c. cum Versiculis, & Collectis infra §. 5. positis. Deinde Praesides Capituli omnes in ordine suo sedentes exhortatur, ut Ministrum, caeteros Officiales tales eligant, quos in conscientia aptiores aliis, utiliores Ordini, & praestantiores meritis judicaverint: imponitque silentium usque ad publicationem.*

2. *Dein Praesides, Minister, & Secretarius assident Mensae alicui, ad colligenda vota, quae Vocales singuli, vel in distinctis convolutis cartulis, vel si id fieri nequeat, ore tenus dabunt, à Ministro, Praeside, & Secretario dein cartulis consignanda. Hi obligantur ad servandum secretum, ne innotescat, quis cui dederit votum. Et tali modo eliguntur: Minister, Discreti, & Secretarius; illi videlicet, qui plura, seu etiam vota respectivè majora habuerint, v. g. uno plus, quàm alii.*

3. *Si duo, vel tres habuerint aequalia vota, Patris Praesidis erit etiam inter vota respectivè paria dare votum decisivum.*

4. *In electione Discretorum observandum, quodd saltem duo eligantur, qui hoc munere aliquando functi sunt, ut alii ab ipsis informationem accipiant.*

5. *Si*

5. In dandis votis, observandus est ordo, ut primò illa colligantur ab ex-Ministris, secundò à Discretis ab ultimo incipiendo, tertio à Directore (nisi ipse præsideat) tandem ab illis, qui sedent in scrutinio, nimirum: Secretario, Ministro, & Præside.

6. Præmissa intelligenda sunt, ubi multi, & copiosi reperiuntur Tertiarii; Ubi verò pauciores sunt, Superior localis cum Directore, & Discretis faciet, quod in Domino melius expedire judicaverit. Interim tamen notandum, quòd juxta cap. 15. Reg. & statuta, Officiales non debeant esse perpetui, quamvis aliqui ipsorum subinde confirmari possint.

7. Cum hoc scrutinium debeat fieri pridie ante Congregationem generalem, hujusmodi electiones per Secretarium in carta, per modum alicujus tabulæ sunt consignandæ, ut die sequenti possint promulgari. Finitò scrutinio, dicuntur preces, supra §. 2. pro terminatione Congregationis præscriptæ.

8. Ipsa die Capituli omnes genu-flexi, orant Hymnum: Veni Creator Spiritus &c. ut supra. Postmodum Pater Præses à cornu Evangelii sedens, reliquis Officialibus etiam utrinque assidentibus, insinuat electionem novi Ministri &c. Tandem auspice DEO fuisse peractam, & acta Capitularia conformiter Regulæ, & statutis esse terminata: monétque noviter Electos, & mox promulgandos, quatenus munera sibi imposita promptò animò acceptent.

9. Ex-Minister, & antiqui Officiales, genu-flexi officia resignent, quibus Præses gratias refert, iisque benedictionem impertitur, tradens Secretario Tabulam electionis clara voce legendam, tenoris sequentis: In nomine SSS. Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritûs S. ad honorem B. V. M. sine labe originali conceptæ, & S. P. N. Francisci.

Hæc est Tabula electionis in Conventu|N. die N. Mensis N. Annò N. per P. Præsidem N. Dominum Ministrum N. & Discretos Tertii Ord. ritè celebra-

tæ. In qua electione in Ministrum electus est N. in Discretos N. N. in Secretarium N.

Dein Præses dicit: Et ego hanc electionem confirmo, in Nomine Patris, & Fili, & Spiritûs S. Amen.

10. *Lectâ Tabulâ, Præses vocat neo-Electum, vel confirmatum Ministrum, cui ante Altare genu flexo prius Ordinem recommendat, ipsûmque expost in cornu Epistolæ sedere jubet. Ministrum sequuntur reliqui Officiales, quibus Præses similiter brevi sermone negotia Ordinis commendat, illisque in fine benedicit. Tandem ubi Cantores sunt, intonatur Hymnus Te Deum laudamus. Vel ubi Cantores non sunt, recitatur alternatim per præsentés Sacerdotes, quó finito, Præses dicit sequentes Versiculos, & Orationes:*

✠. Confirma hoc Deus. R. Quod operatus es in nobis.

✠. Post partum Virgo inviolata permansisti.

R. DEI Genitrix intercede pro nobis.

✠. Signâsti Domine Servum tuum Franciscum.

R. Signis Redemptionis nostræ.

O R E M U S.

DEUS, qui corda fidelium Sancti Spiritûs illustratione docuisti &c.

Concede nos famulos tuos quæsumus Domine DEUS, perpetua mentis & corporis sanitate &c.

DEUS, qui mira Crucis mysteria in B. P. nostro FRANCISCO Confessore tuo, multiformiter demonstrâsti: da nobis quæsumus, devotionis suæ semper exempla sectari, & assidua ejusdem Crucis meditatione muniri.

AGimus tibi gratias omnipotens DEUS, pro universis beneficiis tuis. Qui vivis, & regnas &c.

✠. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

11. *Precibus his finitis, & omnibus suis in locis confidentibus, ex-Secretarius summarium extractum expensarum eleemosynarum legit, ut videatur quò, & pro quibus pecunia sit expensa. Pariter leguntur, qui hóc Annò habitum induerint, vel professi sint, illis tamen exceptis, qui ex rationabili causa, sua nomina propalari nolunt. Item, qui hóc Annò fuerint defuncti, in loco videlicet illo, ubi Congregatio celebratur, quamvis alibi induti, aut professi essent. Eleemosyna, quæ Tertiariis in Regula offerenda præcipitur, danda est huic Congregationi, cui intersunt, licèt alibi professionem deposuerint. Degentes in locis, in quibus Conventus, aut Congregatio Tertii Ordinis celebrari non potest, dependent à Conventu proximiori.*

12. *Tabula neo-Electorum subscribitur à Præside, ex-Ministro, & Secretario, reponiturque in Regesto Ordinis.*

V. C Z I K K E L.

A' bé-öltöztetésnek módjáról, és formájáról.

I. Ha valaki ezen Harmadik Rendbe kíván bé-vétetni, jelencse-meg maga kívánságát a' P. Director-nak, és Ministernek, kik a' kőzelebb-való Congregatioban ötet a' Discretusok-elött præsentálják.

2. Az említett Congregatioban, mindenek-elött szűkség meg-tartani azokat, a' miket feljebb *par. 1. §. 2. q. 2. & 3.* a' bé-vétetendőknek állapotja-felől mondottunk.

3. Semmi akadály, és difficultas nem taláztatván a' bé-vétetendő Személyben; ha még-is szűkségesnek láttatnék lenni, rendeltsék egy-valaki, ki a' Candidatusnak elébbi életéről, és erkölcséről alattomban vizsgálódyék.

4. Noha a' P. Provincialis hire, és akarattya-nélkül fenkit a' Szerzetbe, vagy professio-tételre nem kell

kell bocsátani, mindazonáltal ha a' bé-öltöztetés, vagy professio mindenek-előtt nyilvánoson, és nem alattomban celebráltatik, és a' Minister, s' a' több Tisztek nem ellenzik, a' P. Provincialistól szokott adatni e'féle dolgokban elegendő hatalom, és auctoritas, a' helybéli Superioroknak. Ha mindazonáltal valamelyik Tiszt ellenzené a' kérendzőnek bé-vételét, a' helybéli Superior tudósítsa az-iránt a' Pater Provincialist, és tartsa magát az ő rendelkezéséhez.

5. Az-iránt-is hasonlóképpen tudósítani, és bizonyos parancsolatot, vagy rendelést kell várni a' P. Provincialistól, ha valaki csak titkon, és alattomban akarna bé-öltözni, vagy professiót tenni. Kiknek nevei különös könyvbe irassanak, és a' többivel együtt ne olvassanak. Minek-utánna a' szabadságot el-vették, a' P. Director napot, és órát rendel a' bé-öltöztetésre, a' mint alább §. 6. n. 15. meg-vagyon.

6. A' bé-öltözés-előtt, leg-alább három napokat vegyen magának a' Candidatus, mellyekben egész életéről téendő gyónásra készüljön. Ki ha akkor a' mű Szerzetünkbeli valamelyik Paphoz gyónik, minden vétkeiről-való generalis absolutiót vésszen; melyről alább többet szólunk §. 7. n. 10.

7. A' gyónás-után, mégyen a' Templomba, vagy Kápolnába az el-rendelt órákor, el-késértetvén az Atyafiaktól, és Nénéktől, kik-közül leg-alább ketőt bizonyoságnak kér, és az Oltár-eleibe menvén, ott a' hamu színű Scapularét, Kordát, Feszületet, és gyertyát kezében tartya, és úgy térden-álva halgattya-meg a' Szent Misét, mellyet a' Pater Director mondjon; ha pedig tőle nem lehetne, mondhat más Pater.

R U B R I C A.

I. *Ante Sacrum Sacerdos indutus Albâ, & Stola, pergit Candidatum versus, prius illum aspergendo aquâ benedictâ, dein præbendo in manum dexteram Crucifixum cum verbis: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me.*

In sinistram manum consignat candelam dicens:

Sit lucerna ardens in manibus tuis, ut abjicias opera tenebrarum, & induaris arma lucis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

Deinde dicit Pater Antiphonam:

Veni Serve DEI (vel si est Fœmina) Veni Sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi Dominus præparavit in æternum.

Ubi fieri commodè potest, hæc Antiphona repetitur tribus vicibus à Tertiariis. Post hanc sequitur Responsorium:

Regnum mundi, & omnem ornatum sæculi contempsi, propter amorem Domini mei JESU Christi
 * Quem vidi, quem amavi, in quem credidi, quem dilexi. *ÿ.* Eruçtavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea Regi * Quem vidi, quem amavi, in quem credidi, quem dilexi.

2. *Inchoatâ, & continuatâ Missâ usque ad Evangelium inclusivè, P. Director depositâ Casulâ, & manipulo, revertitur ad Candidatum, interrogans: Domine (vel Domina) quæ est petitio tua? R. Reverende Pater, Venerandi Confratres, & Dilectissimæ Sorores, peto per amorem DEI Habitum probationis Tertii Ordinis S. P. N. Francisci, ad Domino meliùs servendum, servando Regulam, & sancta DEI mandata.*

3. *Fit sermo, seu exhortatio ad induendum, vel induendam, in cujus fine rursus interrogat Præses:*

Manétne Dominatio vestra adhuc constans in suo proposito? R. Ità Reverende Pater.

Deinde Præses ait: Orabimus itaque quot-quot hic præsentés sumus, Deum omnipotentem, ut tibi gratiam Spiritûs Sancti infundere, te in bono proposito, operéque pio, ac laudabili, quod inchoare desideras, confortare dignetur.

Sequuntur Lytaniæ OO. Sanctorum; illæ nimirum, quibus etiam inserti sunt Sancti omnium trium Ordinum.

Kyrie eleison, Christe eleison &c. Pater noster &c.

Ÿ. Salvum fac Servum tuum, *vel* Ancillam tuam.

R. DEUS meus sperantem in te.

Ÿ. Mitte ei Domine auxilium de Sancto.

R. Et de Syon tuere eum, *vel* eam, *vel* eos.

Ÿ. Nihil proficiat inimicus in eo, *vel* ea, *vel* eis.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei, *vel* eis.

Ÿ. Esto ei, *vel* eis Domine turris fortitudinis.

R. A facie inimici.

Ÿ. Domine exaudi orationem. R. Et clamor &c.

Ÿ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEUS, qui per co-æternum tibi Filium cuncta creâsti, quique hunc mundum peccatis inveteratum, per mysterium Incarnationis ejus renovare dignatus es, te supplices exoramus, ut ejusdem Filii tui Domini nostri JESU Christi clementiâ, super hunc Famulum tuum (Famulam, Famulos) respicere digneris, quatenus spiritu mentis suæ renovatus (renovata, renovati) veterem hominem, cum actibus suis exuat (exuant) & novum, qui secundum Deum creatus est, induere mereatur (mereantur) Per eundem Christum &c.

4. Deinde benedicuntur Vestes, id est: Scapulare, & Chorda, sequentibus precibus à Patre stante. Ÿ.

- V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 R. Qui fecit Cœlum, & terram.
 V. Sit nomen Domini benedictum.
 R. Ex hoc nunc, & usque in sæculum.
 V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Domine JESU Christe, qui tegumen nostræ mortalitatis induere dignatus es, qui que gloriosum Confessorem tuum B. Patrem nostrum Franciscum tres Ordines instituire salubriter instigasti, ac operis tui Vicarios, Summos Ecclesiæ Pontifices, ipsos approbare fecisti; immensam Clementiæ tuæ largitatem suppliciter exoramus, ut hæc indumenta, quæ ad propriæ mortificationis, & humilitatis juvamen, ac pro valida contra sæculum, carnem, & dæmonem armatura instituta sunt, benedicere ✠ digneris, ut hic Famulus (Famula, Famuli) ea devotè recipiens (recipientes) te intra se taliter induat (induant) ut sicut honestam, humilémque vitam indumenta ipsa prætendunt, etiam quolibet vitiô, te adjuvante subactô, veraciter corde, ore, & opere vivere mereatur (mereantur) ut à te nullis unquam tentationibus separetur (separentur) Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio Chordæ.

Omnipotens, & misericors Deus, qui peccatoribus misericordiam tuam poscentibus thesauros pietatis tuæ per pœnitentiam aperis, Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut Chordam istam, in tuæ passionis memoriale, dispositam benedicere † digneris, ut Famulus tuus (Famula tua) qui (quæ) in pœnitentiæ signum, eâ præcingitur, benedictionis

tuæ largitatem, misericorditer consequatur. Qui vivis, & regnas &c.

Deinde aspergit Habitum, & Chordam aquâ benedictâ, & incensat. Dum Candidatus, vel Candidata aliquid de vestimento deponit (quod honestè fieri potest) dicit Præses: Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis, & induat te novum, qui secundum Deum creatus est. Amen.

5. *Si Scapulare apud Viros, propter parrochias, & apud Mulieres propter alia, collo imponi nequit, applicetur saltem humeris dicendo: Induat te Dominus indumentò salutis, & circumdet te vestimentò justitiæ. Tolle jugum Domini svave super te, ut invenias requiem animæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum.*

Dum aliquem Chordâ præcingit:

Præcingat te Dominus, Charissime Frater (Soror) cingulò hujus Ordinis, ad invocationem Sanctissimi Nominis sui, & B. P. N. Francisci, ut possis recordari vinculorum, & passionis Domini nostri JESU Christi, & fervere ad opera pœnitentiæ, & charitatis. Qui vivit, & regnat &c.

✠. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Domine JESU Christe, qui dixisti: jugum meum svave est, & onus meum leve; præsta quæsumus, ut Famulus tuus (Famula tua, Famuli tui) sic illud portare valeat (valeant) in perpetuum, ut intercedente B. P. N. Francisco, tuam gratiam in præfenti, & gloriam in futuro consequi mereatur (mereantur) Qui vivis &c. Amen.

6. *Chordâ jam præcincto P. Præses porrigit Crucifixum, & Candelam ardentem, orâtque genu-flexus ante Altare Hymnum:*

Veni, Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita;
Imple supernâ gratiâ,

Quæ tu creâsti pectora. &c *usque ad finem.*

- ✚. Emitte Spiritum tuum; & creabuntur. &c.
- ✚. In Conceptione tua, Virgo, Immaculata fuisti. &c.
- ✚. Signâsti Domine Servum tuum Franciscum &c.
- ✚. Ora pro nobis Beate Ludovice. &c.
- ✚. Dñe exaudi orat. &c. ✚. Dñus vobiscum. &c.

O R E M U S.

DEUS, qui corda Fidelium S. Spiritûs &c.

DEUS, qui per Immaculatam &c.

Domine JESU Christe, qui frigescente mundo &c.

DEUS, qui Beatum Ludovicum Confessorem tuum, è terreno regno ad Cœlestis regni gloriam transtulisti, ejus quæsumus meritis, & intercessione, Regis Regum Filii tui, facias nos esse consortes. Per eundem Dominum nostrum &c.

7. Ezen Ceremóniákat el-végezván, a' Sz. Misének hátra-maradott része mondatik; az-után a' Novitius, vagy Nivitia kommunikál. Misé-után a' Director rövid tanítást tészzen a' Novitiusnak, oktatóván őtet, mit kellyen cselekedni a' próba-esztendőnek idején, és ha szükségesnek itili, Tanító-Mestert rendel néki, az-után a' Szerzet Proto-collumába bé-trattya nevét a' Secretariussal.

HATODIK CZIKKEL.

A' Novitiatusról, és Professioról.

A' Novitiusok jól meg-tanítassanak a' magok kötelefségekre, hogy mind magok szerzetes állapottyát, s' mind pedig a' Szerzetnek engedtetett gratiákat, kegyelmeket, és privilegiumokat tudgyák megbecsülni. Melyre-nézve, ezen könyvecskének gya-

kor olvasását ajánlani kell nékik, avagy bárcsak azokat olvassák, a' mik feljebb az első Részben, és harmadik czikkelben rövid summában le-irva vannak, hogy midőn professiojok-előtt examináltak fognak, tudgyanak felelni.

A' Novitius maga professioja-előtt egy hónappal, jelentse-meg magát a' P. Directornál, kérvén őtet, hogy bocsássa, és vegye-bé őtet a' professiora; kinek a' Director (ha másként a' Novitius alkalmas, és semmi dologtól nem akadályoztatik) a' P. Provincialisnak, vagy a' Provincialis képét viselő delegatusnak engedelméből, úgy a' Ministernek, és Discretufoknak meg-egygyezett tanácsából bizonyos napot, és órát rendel a' professiora.

A' professio-tételben szintén azon mód, és ceremonia tartatik, mint a' bé-öltözésben, ki-vévén egynéhány imádságokat, és azokat a' mellyek itten következnek, úgy-mint:

I. A' Novitius, maga professioja-előtt-való három napokon egész életében tett vétkeiről szorgalmas maga vizsgálással számot vévén, készüljön a' generalis gyónásra, vagy leg-alább utolsó gyónásától-fogva-való vétkeiről, a' Szerzetbéli valamelyik Paphoz gyónnyék-meg, hogy vétkeiről generalis absolutiót vehessen.

2. Az-után a' Scapulareban fel-öltözve, és Korával bé-övezve lévén, a' Feszületet, és gyertyát kezébe veszi, és mégyen a' Templomba, vagy Kápolnába.

3. Mife-előtt, vagy maga a' P. Director, vagy ha maga nem érkeznék, más Pater, az Oltár-előtt már térden-álló Novitiusnak kezébe adgya a' Feszületet, és gyertyát, áldást adván reá szentelt-vízzel, mint feljebb.

R U B R I C A.

4. *His peractis inchoatur Missa, in qua lecto Evangelio, interrogatur Novitius: Domine, vel Domina, quæ est petitio tua? R. Reverende Pater, Venerandi Fratres, & Dilectissimæ Sorores, rogo per amorem DEI, & Domini nostri Jesu Christi, admitti ad S. Professionem Tertii Ordinis S. P. N. Francisci, ad agendam pœnitentiam, ad emendandam vitam meam, & ad salutem æternam certius consequendam.*

5. *Præses instituit sermonem, seu exhortationem aliquam ad Professurum, quâ finita Novitium interrogat, an adhuc constans perseveret in S. suo proposito? quo respondente affirmativè. Præses dicit: Oremus itaque præsentem DEUM, ut vobis suam gratiam ad hoc opus perficiendum, impertiri dignetur.*

Sequuntur Lytanie OO. Sanctorum trium Ordinum, cum orationibus ut supra §. præced. n. II.

6. *Deinde benedicit Scapulare, & Chordam, in forma sequenti: V. Adjutorium nostrum in nom. Dñi &c. V. Domine exaudi orationem meam. &c. V. Dominus vobiscum. R. Et cum sp. &c.*

O R E M U S.

DEUS, qui ex abundantia tuæ pietatis, & gratiæ, revelare dignatus es humilibus, jugum tuum suave, & onus tuum leve esse, benedic ✠ quæsumus hoc genus vestimenti, & præstare digneris ei, qui illo uti desiderat, ut à te discere mereatur mitis esse, & humilis corde, sicque in hac vita requiem animæ suæ inveniens, in cœlesti patria, te revelata facie videre mereatur. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivis, & regnas &c.

7. *Benedictio Chordæ.*

O R E M U S.

DEUS, qui ut servum solveres, Filium tuum funibus ligari voluisti: benedic ✠ quæsumus funem istum, & concede, ut hic Famulus tuus (hæc Famula tua) qui (*vel* quæ) eò, velut ligamine penitentiali cingitur, vinculorum ejusdem Filii tui Domini nostri Jesu Christi memor existat, & in Ordine, quem hodie profitetur, salubriter perseveret, & tuis cum effectu semper obsequiis, se obligatum (obligatam) agnoscat. Per eundem Christum &c.

Deinde aquâ benediçtâ aspergit, & incensat Scapulare, & Chordam, & dicit cùm Scapulare porrigit:

Induat te Dominus indumentò salutis, & circumdet te vestimentò justitiæ. Tolle jugum Domini svave super te, & invenies requiem animæ tuæ. An.

O R E M U S.

MAjestatem tuam Domine suppliciter exoramus, ut Famulum tuum Fratrem nostrum (Famulam tuam Sororem nostram) cui Religionis nostræ vestem imposuimus, digneris inter Discipulos tuos virtute ex alto induere, & salutis protegere vestimentò: ut intercedente B. Francisco, sub humilitatis veste, tibi perseveranter deserviens, ad stolam immortalitatis, & gloriæ mereatur pervenire. Qui vivis, & regnas &c.

Ad Chordam: Præcingat te Dominus cingulò fidei, & donet tibi virtutem castitatis. Extingvat in te humorem libidinis: & jugiter maneat in te memoria vinculorum Domini nostri Jesu Christi. Amen.

O R E M U S.

DEUS, qui B. Petro Apostolo significans, quæ morte esset clarificaturus DEUM, prædixisti,
per

per alium in senectute ipsum fore cingendum: Famulum tuum Fratrem nostrum (Famulam tuam Sororem nostram) cingulô nostræ fraternitatis præcinge, & tui nominis metu, ac salutari chordâ amoris tui cor ejus constringe: ut tuâ ei opitulante gratiâ, à vinculis peccatorum absolutus (absoluta) tuoque vincus (vel vincita) in Ordinis, quem assumit, observantia, usque in finem, fideliter perseveret. Qui vivis, & regnas &c.

Post hæc Novitius genu-flexus ante Altare, erectis manibus, quas Stola Pater circumdat, professionem emittit sequenti forma: Ego Frater N. voveo, & promitto DEO omnipotenti, B. MARIE semper Virgini, Seraphico Patri Francisco, omnibus Sanctis, & tibi Pater, toto tempore vitæ meæ, servare omnia præcepta DEI, & satisfacere pro transgressionibus contra Regulam, & formam vivendi Tertii Ordinis, quem S. Franciscus instituit, & Papa Nicolaus IV. confirmavit, si ad hoc à Superiorum voluntate requisitus fuero.

Deinde Pater dicit: Et ego ex parte DEI omnipotentis tibi, si hæc observaveris, promitto vitam æternam. In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritûs Sancti † Amen.

8. Deposita professione, Pater genuflectit ante Altare, & incipit Hymnum: Veni Creator Spiritus &c. cum suis Versiculis, & Orationibus.

✠. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis. &c.

✠. In Conceptione tua, Virgo, immacula fuisti. &c.

✠. Signâsti Domine Servum tuum Franciscum. &c.

✠. Ora pro nobis B. Ludovice. &c.

✠. Domine exaudi orationem meam. &c.

✠. Dominus vobiscum. &c.

M 5

ORE

DEUS, qui corda fidelium S. Spiritûs &c.

DEUS, qui per immaculatam Virginis concep. &c.

DEUS, qui Ecclesiam tuam B. P. N. Francisci &c.

PRæsta, quæsumus omnipotens DEUS, ut sicut B. Ludovicus Confessor tuus, spretis mundi oblectamentis, soli Regi Christo placere studuit, ita ejus oratio, nos tibi reddat acceptos.

DEUS, qui à sæculi vanitate conversos, ad brævum supernæ vocationis accendis, pectoribus nostris purificandis illabere, & gratiam nobis, quâ in te perseveremus, infunde; ut protectionis tuæ muniti præfidiis, quod te donante promissimus, impleamus, & nostræ professionis executores effecti, ad ea, quæ perseverantibus in te promittere dignatus es, pertingamus. Per Christum Dñum &c.

9. Ezek-után a' Sz. Mise el-végeztetik, és az-alatt az új Professus communicálván, a' Misének végén áldást vézzen, szentelt-vízzel meg-híntetvén.

10. Ha az öltözés, vagy professio néha nagyobb solennitással tartatnék, a' légyen a' nagyobb Oltár-elött. *Et tunc Hymnus: Veni Creator Spiritus &c. sollemniter cantatur, & Ciborium exponitur, in benedictione cantando: Tantum ergo Sacramentum &c. Genitori, Genitóque &c. prout in multis locis consuevit.*

11. Ha mind ezek a' ceremoniák, külön-külön mindeneknek, és gyakorta végbe-vitetnének, könnyen únalmat szerezhetnének. Az-okáért, a' P. Directornak légyen gondgya arra. 1. Hogy ha a' béöltözendők, vagy professio-tévők felesen vannak, edgyütt öltöztesse, vagy profiteállyanak. 2. Hogy a' helynek alkalmatosságához-képest egy, vagy két napok rendeltessenek esztendőben, mellyekben az

öltözések, vagy professiók alkalmatosabbban végbeviteffenek; mely napok ne légyenek mingyárt egymás-után, hanem távúllabb egymástól, úgy-mint példának-okáért: Sz. Konrád napján, mely Bőjt-elő hav. 19. napján szokott esni, és Sz. Ferencz Bélyegzéfe napján 17. 7bris. 3. Mindazonáltal, ha néha történik, hogy csak egy öltözik, vagy profiteál, olyankor a' ceremóniák meg-rövidíthetnek, mint-hogy az olyan különös dologban nem szűkség Misének, és exhortationak lenni.

12. Ha a' professio nem lehetne nyilván minden Tertiariusok-előtt, légyen bárcsak két Tertiarius-előtt, bizonságnak-okáért, kiknek nevek, és vezeték-nevek, a' Professusnak nevével, vezeték-nevével, hivataljával, és érdemivel együtt a' Szerzet Protocollumába irattassanak-bé, a' mint ezt feljebb-is az 3-dik Részben és I. Cikkben meg-mondottuk.

13. A' nagyobb méltóságu Személyeknek jóvalani kell, hogy inkább nyilvánoson, mint-fem alattomban, és különösön tegyenek professiót; Kristus Urunknak ama szavaira emlékezvén: *A' ki meg-vall engemet az emberek-előtt, én-is meg-vallom azt az Atyán-előtt.*

HETEDIK CZIKKEL.

A' Generalis Absolutioról.

ELSŐ KÉRDÉS.

Hányszor lehet generalis absolutiót venni a' Tertiariusoknak?

Fel. A' következendő négy alkalmatóságokban,
Először: Tellyes életében egyszer, és halála óráján.
Másodszor: Esztendőben négyszer, kinek mikor tet-
tzik. Harmadszor: Az Elöl-járóktól nevezendő bi-

zonyos Jelés napokon. *Negyedszer*: Nevezetesen Sz. Katalin napján, Bőjt-fő Szeredán, és Nagy Csötörtökön.

M Á S O D I K K É R D É S.

Ezen generalis absolutio adathatik-e' a' Tertiariusoknak a' gyónás-fon-kivül?

Fel. A' feljül említett négy alkalmatosságokban, csak a' gyónásban adatik generalis absolutio. Gyónás-fon-kivül pedig adathatik I. Eletében egyfzer, és halála óráján. 2. Sz. Katalin napján, Bőjt-fő Szeredán, és Nagy Csötörtökön. 3. Ezstendőben négyfzer, de Pápai áldás-nélkül.

A' mi illeti a' bizonyos Ünnepeken adandó generalis absolutiot, a' nem adathatik gyónás-fon-kivül; mivel a' Bullában-is csak úgy vagon engedve.

H A R M A D I K K É R D É S.

A' meg-nevezett négy alkalmatosságokban adathatik-e' Pápai áldás a' generalis absolutio mellett?

Fel. A' mi illeti, életünkben egyfzer, és halálunk óráján adandó generalis absolutiot, a' mellé femmi Pápai áldást nem emlitt a' Bulla.

Más generalis absolutiokban, mellyek ezstendőben négyfzer szoktak adatni, adathatik Pápai áldás-is, úgy mindazonáltal, ha azt a' gyónásban kéri valaki, a' mint ez nyilván ki-tettzik X Leo Pápa engedelméből.

A' bizonyos Ünnepeken adandó generalis absolutiokban, Pápai áldást-is lehet adni a' gyónásban, de azon-kivül nem.

Tovább; Sz. Katalin napján, Bőjt-fő Szeredán, és Nagy Csötörtökön, adatik Pápai áldás a' generalis absolutioval együtt, mind a' gyónásban, s' mind azon-kivül.

Mellyik Ünnepeken adathatik a' Tertiariusoknak generalis absolutio?

Fel. A' következendőkön, úgy-mint:

- I. Víz-Kereszt napján.
- II. Gyümölcs-óltó B. Afzszony napján.
- III. Az egész nagy héten.
- IV. Húsvét napján.
- V. Urunk Menybe-menetele napján.
- VI. Pünköszt napján. VII. Ur napján.
- VIII. Sz. Péter, és Sz. Pál Apostolok napján.
- IX. Nagy Bóldog Afzszony napján.
- X. Sz. Lajos Király napján.
- XI. Sz. Ferencz Atyánk napján.
- XII. Bóldog Afzszony fogontatása napján.
- XIII. Minden Szentek napján.
- XIV. Karácson napján.

Ezen generalis absolutiok, mellyek a' gyónásban, vagy gyónáson-kivül-is, bizonyos formák és módok-szerént, Pápai áldással, vagy annálkül szoktanak adatni, minden kétség-nélkül bizonyosok, a' Pápai Bulláknak, és engedelmeknek rendi-szerént, mellyek találatnak, nevezet-szerént: X-dik Leo Pápanak Bullaiban, mellyeket adott-ki 1515 éft. 19. Jun. és 1519-ben 12. April. 8-dik Kelemen Pápában, mely adatott 1592-ben 20. April. és másokéban, mellyek fel-vannak írva némely Eñmanuel Rodriguez nevű írónak Bullariumában f. 277. 306. 507. &c.

Tovább; noha az említett Ünnepekhez (mellyeken generalis absolutio szokott adatni) némely Authorok több Ünnepeket-is hozzá-adnak, úgy-mint a' Bóldogságos Szűznek Születése, és Látogatása napját,

s' a' t. mű mindazonáltal itt azokat fel-nem tettük, mivel a' Pápák Bullai csak a' jélesebb Solennitasok-ról szólanak.

Következik azért rövid summában, hogy a' Tertiariusok ezen következendő alkalmatosságokban, vehetnek generalis absolutiót, Pápai áldással együtt.

A' Gyónásban.

- I. Eztenedőben négyszer.
2. A' feljebb nevezett Jeles napokon.
3. Sz. Katalin napján, Böjt-fő Szeredán, és Nagy Csőtörtőkön.
4. Életében, és halála óráján egyszer, de ezt Pápai áldás-nélkül.

A' Gyónáson-kivül.

- I. Életében, és halála óráján egyszer, áldás-nélkül.
2. Eztenedőben négyszer, Pápai áldás-nélkül.
3. Sz. Katalin napján, Böjt-fő Szeredán, és Nagy Csőtörtőkön Pápai áldással.

Azon napon, mellyen bé-öltözik, vagy professiót tézzen, nyerhet generalis absolutiót, ha az öltözés, vagy professio olyan napon történék, mellyen azon-kivül-is a' Pápáktól generalis absolutio engedtetett.

Ha a' generalis Congregatio négyszernél többször celebratának, nem adathatnék valakinek generalis absolutio annak alkalmatosságával, hanem-ha a' Congregatio az említett napok-közül valamelyiken történék. Már

Következnek az absolutionak formulai.

F O R M U L A I.

'Absol. generalis, quæ Tertiariis confertur quatuor-vicibus in Anno in Confessione, cum benedictione Papali.

Post

Post verba absolutoria Ego te absolvo à peccatis tuis: *inmediatè subjungit Confessarius:*

Et autoritate tibi concessa, & mihi commissa, ego te absolvo sic plenariè, & illi statui innocentiae restituo, quomodo Sanctitas D. N. Papæ faceret, si ipsemet, in confessione, tua peccata auscultaret. Et eadem autoritate Apostolicâ tibi sanctam benedictionem Papalem impertior In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritûs S. Amen. Passio Domini nost.&c.

FORMULA II.

Absolutionis generalis, quæ Tertiariis quater in Anno extra confessionem, & sinè benedictione Papali confertur.

Dominus noster Jesus Christus, per merita suæ SS. Passionis vos absolvat, & gratiam vobis infundat copiosam. Et ego autoritate ipsius, BB. Apostolorum Petri, & Pauli, ac Summorum Pontificum, mihi in hac parte commissa, & vobis concessa, absolvo vos, ab omni vinculo excommunicationis majoris, vel minoris, & pœnis Ecclesiasticis, si quas per delictum incurristis, & restituo vos, Sacramentis Ecclesiæ, & unioni, ac participationi Fidelium.

Item, eadem autoritate, quantum ad præsens forum spectat, absolvo vos ab omnibus peccatis vestris, contra Deum, Proximum, & animam vestram scienter, malitiosè, vel ignoranter commissis, & concedo vobis indulgentiam plenariam omnium peccatorum confessorum, & oblitorum. Deniq; relaxo vobis omnes pœnas purgatorii, quas pro peccatis commissis meruistis, & restituo vos illi innocentiae, in qua eratis, quando baptizati fuistis. In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritûs S. † Amen.

Ö T Ö D I K R È S Z.
F O R M U L A III.

Absolutionis generalis, quæ datur Tertiariis, in Festivitatibus supradiçtis.

Post absolutionem ordinariam subjungit Confessarius:

Dominus noster Jesus Christus, per suam piissimam misericordiam, & merita SS. Passionis suæ, te absolvat, & gratiam tibi copiosam infundat; Et ego auctoritate ipsius, ac BB. Apostolorum Petri, & Pauli, & summorum Pontificum, tibi concessa, mihi que in hac parte commissa, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis majoris, vel minoris, & cujuscunq; alterius censuræ, si quam incurristi; nec non ab omni transgressione mandatorum DEI, & Ecclesiæ: simul, & ab omnibus peccatis tuis, quantum se claves Ecclesiæ ad hoc extendunt, & restituo te eidem innocentia, quam in baptismo acquisiêras, impertiorque tibi indulgentiam plenariam. In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritûs S. † Amen. Passio Domini nostri Jesu Christi &c.

F O R M U L A IV.

Absolutionis generalis, quæ conceditur Tertiariis in articulo mortis cum, vel sine confessione.

Nota: Hanc absolutionem esse eandem de verbo ad verbum, quæ suprâ sub Formula 2. continetur, & additur solent:

Quod si hac vice non decesseris, reservo tibi hanc gratiam, usq; ad extremum mortis articulum; Deinde subjungitur: Dominus noster Jesus Christus Filius Dei vivi &c. prout in fine Breviarii, vel Diur. reperitur.

F O R M U L A V.

*Absolutionis generalis in Festo S. Catharinæ, Feria 4.
Cinerum, & in Cæna Domini.*

Præmissis præmittendis: Auctoritate tibi concessa, & mihi commissa, ego te absolvo plenariè, ab omnibus

bus peccatis tuis, in quantum hujusmodi auctoritas se extendere potest, & concedo tibi indulgentiam omnium peccatorum tuorum. In nomine Patris &c.

A P P E N D I X.

Quia p. 2. §. 10. n. 3. dictum est, per orationem Psalmi Miserere, & Collectam pro Pontifice, animam è purgatorio liberari posse, hic annectitur illa Collecta: Psal. 50. Miserere mei Deus &c.

O R E M U S.

DEUS omnium Fidelium Pastor, & Rector, Famulum tuum N. quem Pastorem Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, propitius respice, da ei, quæsumus, verbò, & exemplò quibus præest, proficere, ut ad vitam, unà cum grege sibi credito perveniat sempiternam. Per Dominum nostrum &c.

Vel:

OMnipotens sempiterne Deus, miserere Famulo tuo, Pontifici nostro N. & dirige eum secundum tuam clementiam, in viam salutis æternæ; ut te donante, tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat. Per Dominum nostrum &c.

Végére jutván már ezen Könyvecskének, tet-czett utánna vetni írásunknak azon szép tanitást, mellyet P. Angelus Lantuska, ezen Harmadik Rendről 1665 ezrt. írt, és ki-adott könyvének végén hagyott:

Bóldog emlékezetű Fulginumbéli Tamás, más-ként Thoma-succius Harmadik Rendbéli fz. ember, gyakran foglalván magát a' mennyei dolgoknak elmélkedésében, ki a' többi-között egykor lelkében el-ragadtatván, látott sok Császárokat, Királyokat, Császárnékat, Királynékat, Fejedelmeket, Hercze-

geket, és más rendbéli nagy méltóságú személyeket, hamu-színű drága ruhákban, drága-kövekkel, és gyémántokkal rakott fényes köntösökben felöltözve, mint valami mennyei processzióban járni; kik előtt, az Angyaloknak számtalan fokasága, a' sz. Keresztnek, napnál fényesebb Zászlóját hordozni látzattanak; kívánván pedig az említett Bóldog Thoma-succius nyughatatlan szorgalmatofsággal tudakozni, kik légyenek ezek? meg-jelenteték néki az Angyaltól; hogy azok minnyájan a' Sz. Ferencz Harmadik Rendéből-való Atyafiak, és Nének, kik Istentől a' Paradicsom közepébe helyheztetett sz. Keresztnek őrizetére rendeltettek.

Mivel azért az Harmadik Rend, oly nagy tekéletességű Bóldog Anya, mely annyi sz. Fiaot, és Leányokat szokott nemzeni, a' mint ezen Könyvecskének folyásában elegendőképpen meg-mútattuk; ki léfzen oly Istenről, és maga üdvösségéről el-felekezett rest, és túnya Keresztény, ki annyi sok, csak-nem mindenféle rendből-álló Szent Ferencz Atyánk Zászlója-alatt vitézkedő szent Férfiaknak, és Afiszonyoknak példáját meg-vetvén, azokkal együtt, az alázatosoknak ígertett Mennyei bóldogságnak édetségében részesülni nem kíváná, Sz. Ferencz Atyánktól rendeltetett penitentiának bizonyos úttyát követvén. Kivált mikor minden költés, munka, és fáradság-nélkül, sőt a' maga mostani állapotjának változása-nélkül mind ezek meg-lehetnek. *Qui vult, accipiat aquam vitae gratis.* Apoc. 22. v. 17. A' ki akar, ingyen vegye az életnek vizét. Ingyen: mert az Harmadik Rend-által Sz. Ferencz Atyánk egyebet nem kíván nyerni, hanem az egész világot üdvözíteni.

M Ú T A T Ó T Á B L A
 a' dolgokról mellyek ezen Kőny-
 vecskében foglaltatnak.

A.

}	A	Harmadik Rendnek engedtetett búcsuk meg-erősfittet-
nek. pag. 116. és 117.	
		Harmadik Rendnek adatott Bullával ellenkező dolgok,
rendelések el-töröltetnek. 120.	
}	A	ötödik Régulát illető kérdések. 66. és a' t.	
		Tertiariusok kissébb Atyafiak hatalma-alá vettetnek. 110.
(és 111.)	
}	A	Harmadik Rendnek első ki-terjedése. 124. és a' t.	
		Harmadik Rendből-lévő Szenteknek, és Böldegoknak
Hónapokra osztatott Kalandáriuma. 135.	
}	A	Bé-ültőztetésnek Rubricai, Ceremoniái. 161. és a' t.	
		Szerzetnek Szentei, és azoknak summás életek. 126.
(és a' t.)	

B.

	Bé-vétetések Professio-tételek az Atyafiaknak hol legyen. 23.		
	Bé-ültőztetésnek módgya formája. 159. és 160.		
	Bizonyos napjai a' Statioknak mellyeken Purgatoriumból
lelkeket lehet szabadítani. 48.		
	Bizonyos imádságokra búcsuk engedtettek az Atyafiaknak.
(64.)		
	Böldságos Szűz hét táblából álló Koronájának búcsuiról.
(49.)		
}	Búcsuk	Kegyelmek engedtettek az Atyafiaknak. 27.	
		mellyeket csak a' kissébb Atyafiak Templomában nyer-
betnek-meg. 52.	

MUTATO TABLA.

A	Bé-vételről Régula.	55.
	Betegekről, meg-hóltakról Régula.	86.
	Békeség szerzésről Régula rendelésivel, magyarázat- tyával együtt.	80.
	Bójttról Régula.	62. és 63. lásd az 3-dik részben.
	Bójtben ki dispensalbat Régula.	98.

E.

Elsőbben ezen Rend fundáltatott a' Világiaknak.	14.
Előre bocsátott Intés az Olvasóhoz.	123.
El-nyerhetik a' Tertiariusok a' Romai Statioknak búcsuit.	(44.
Az esküvés tiltatik Régula.	82.

F

Fel-indított okok, mellyekből 13-dik Benedek Pápa Bullát adott.	104.
Formulai a' Generalis absolutionak.	174. és a' t.
Fundatora az Harmadik Rendnek Sz. Ferencz.	1.
Fegyvert hogy ne hordozzanak Régula.	73.
A' Fogyatkozásokról Régula.	99.

G

Generalis	absolutio adatik bizonyos időben. 64. lásd 3. részben.	107. 108.
	Ministernek, s' a' t. hatalma meg-erőssítetik. absolutio-ról kérdések.	171. és a' t.
	Congregatio-nak gyülekezetnek Ceremoniái.	152. és 153.
	absolutio mellyik ünnepeken adathatik.	173. és 174.
Gyülekezetek celebraltassanak mikor, és hányszor.	151.	
Sz. Gyónásról Régula rendelésivel együtt.	71.	

MUTATÓ TÁBLA.

H

- Három rendbéli személyekre osztatott az Harmadik Rend. (15.
 Hatalmok vagyon a' bé-vételre ezen szerzetbe kiknek. 16.
 Helyben hagyatott Régulája az Harmadik Rendnek a' szent-
 séges Pápáktól. 9.
 Hogy a' búcsuban részesüljenek, bizonyos imádságot kell
 mondani. 61.

I

- Igaz szerzet az Harmadik Rend. 10.
 Isteni szolgálatról Régula. 73. és 74.

K

- Kiknek engedtetik a' Kápa hordozása. 60.
 Sz. Kereszt-úttjának búcsuiról. 58.
 Meg-kérdezéséről a' bé-véjendőknek Régula. 52. lásd az
 (3-dik részben.
 Kissebb Atyafiak Generalisának parancsolat adatik. 112.
 Köntösnek formájáról Régula. 58. lásd az 3-dik Részben.
 Kötelefségekről az Atyafiaknak Régula. 100.
 Hogy ne kötődgyenek Régula rendelésivel együtt. 98.

L

- Sz. Lajos Király napja Fő-Ünnepek. 43.
 Lehet-e' az Atyafiaknak eskünni törvényben 84.
 Lehet-e' valakit bé-venni csak titkon a' Szerzetbe. 54. lásd
 (az 3-dik részben.

MUTATO TABLA.

M

Magyarászattya	Az első Régulának.	53.	lásd az 3-dik részben.
	A' második Régulának ide tartozó Kérd. együtt.	57.	
	Az hatodik Régulának.	72.	
	A' kilenczedik Régulának.	78.	
	A' tizedik Régulának.	97.	
Magok viseléséről midőn háborgattatnak Régula rendeléssel együtt.		81.	
Sz. Mise halgatásról, gyülekezetről Régula.		85.	
Ministerről, s' a' t. Régula rendelésivel, és magyarászattya-val együtt.		90.	
Minister két legyen.		92.	
Minist, s' több tisztek választásának módgyáról.		155.	

N

Nagy Méltóságoknak nevei, kik ezen Szerzetbe bé-irattak.		(147. és a' t.	
4-dik	Régulája az Harmadik Rendnek.	61.	lásd az 3-dik
	Miklós Pápa Rendelése.	95.	(részben.
	Miklós Pápa Bullájának bé-fejezése.		100.
Némely Privilegiumok ki-terjesztetnek.		109.	
Némely Rubricák az Officialis-ok igazgatására.		156. és a' t.	
Nem illik más harmadik rendre által-n.emni.		24.	
Nem mindeneket lehet bé-venni ezen Szerzetbe.		18.	
Nyólczadik Régulát illető kérdések.		76.	
Novitiatus-nak, és Professio-tételnek módgya.		165. 166.	

P

Papok, Méltóságok bé-jöhetnek ezen Szerzetbe.	19.
	Pro-

M U T A T Ó T A B L A.

Professio-után-is által-mehetnek más fogadásra.	20.
Processiókban miképpen jelennyenek-meg.	115.
Parancsolat adatik a' Kissebb Atyafiak Generalisának a' Bullának meg-tartásáról.	118. és 119.

R

Régulát illető előre-bocsátott rendelések.	49.	lásd az 3-dik			
Régulát illető kérdés.	101.	(részben.			
Rendelés szabatik a' bé-vételről.	113.	114.			
Rubricák, és Ceremoniák.	167.	s' a' t.			
Réguláját az Harmadik Rendnek irta Sz. Ferencz.	7.				
Rendelés	{	Az első Regulának.	52.	Második Regulának.	56.
				(lásd az 3-dik részben.	
		Az harmadik Regulának magyarázattal együtt.	59.		
		Az 5-dik Regul. magyarázattal együtt.	64.	és 65.	
				(lásd az 3-dik részben.	
		A' 8-dik Rég. magyarázattal együtt.	75.		
		A' 12-dik Rég. magyarázattal együtt.	83.		
		A' 13-dik Regulának magyarázatt. együtt.	86.		
		A' 14-dik Rég. magyarázattal együtt.	87.	s' a' t.	
		A' 16-dik Regul. 96. A' 18-dik Rég. magyarázat- tyával. 99. A' 20-dik Regulának:	101.		

S

Statiók búcsuinak napjai.	46.	Secretarius, és Discretusok
kik. 93. és 94. Summája az Atyafiak köteletségének.	30.	
Szentséges Sacramentum, és több Statiok búcsui.	56.	
Szándékot kell tenni naponként a' búcsuknak el-nyerésére.		
63. Szenteknek, és Boldogoknak nevei.	136.	Summá- ja 13-dik Benedek Pápa Bullájának.
	103	

T

MUTATO TABLA.

T

<i>Tertiariusok dlapottyok, Régulájok meg-erősítettik.</i>	106.
<i>Törvénykezések el-töröltetnek, Privilegiumok meg-újítatnak.</i>	105.
<i>Tsak párban a' Bullának ereje legyen.</i>	121. és 122.
<i>Testamentum-tételről Régula rendelésivel együtt.</i>	77.
<i>Tertiariusoknak neveztetnek az 3-dik Réguláról.</i>	13.
<i>Telleyes búcsuk meg-újítatnak. 40. Tartoznak-e' minnyájan testamentumot tenni. 79. Tertiariusoknak nevei kik a' szentségnek vélekedésében bóltak-meg.</i>	139. és a' t.
<i>Telleyes Búcsuknak napjai.</i>	54.

V

<i>Vannak fok Privilegiumi az Harmadik Rendnek.</i>	25.
<i>Vannak nem telleyes búcsuk engedtetve.</i>	59.
<i>Vetek-alatt nem köteleztetnek fogadáskra.</i>	33.
<i>Visitator ki legyen.</i>	91.
<i>Visitatoról Régula.</i>	95.

VEGE.

